کەرکوک

کێبڕکێی هەڵبژاردن و گۆڕانی دیموگرافی

ئامادەکردنی

دامەزراوەی میدیایی درەو

چاپی دووەم – بە دەستکارییەوە

٢٠٢٤

دامەزراوەی میدیایی درەو

دامەزراوەیەکی میدیایی ئەهلی ئازادە، پێکدێت لە سایتی درەو، بەشی سازدانی دیبەیت،بەشی ئامارو راپرسی، هاوکات ریکلام و راوێژکاری بواری هەڵبژاردن، ئەم دامەزراوەیە هەوڵێکە بۆ مۆدێلێکی نوێی کاری میدیایی و راگەیاندنی ئەهلی و ئازاد.

ئامانجەکانی دامەزراوەکە؛

1. **بەرجەستەکردنی مۆدیلێکی نوێی کاری میدیایی ئەهلی و سەربەخۆو ئازاد.**
2. **بەرەوپێشبردنی بنەماکانی دیموکراسییەت بە مەبەستی پێشکەشکردنی کاری رۆژنامەوانی بابەتیانە و سەربەخۆ و پیشەیی، لە پێناو دروستکردنی گوتاری عەقڵانی و دۆزینەوەی رایەڵەی هاوبەشیکردنی کار بۆ بەرجەستەکردنی ئاشتەوایی و بەیەکەوەژیانی ئاینی و سیاسی و کۆمەڵایەتی.**
3. **چاودێریکردنی پرۆسەی سیاسیی و حوکمڕانیی وەک ئەرکێکی بنەمایی دەسەڵاتی میدیا.**

پێڕست

پێشەکی...7

بەشی یەکەم: دیمۆگرافیای کەرکوک و پێکهاتەی کورد لە نێو سەرژمێرییە گشتییەکا ..9

بەشی دووەم :کەرکوک لە هەڵبژاردنە گشتییەکاندا 31

یەکەم: کەرکوک لە هەڵبژاردنی ئەنجومەنی پارێزگاکانی ساڵی 2005 34

دووەم: کەرکوک لە هەڵبژاردنی کۆمەڵەی نیشتمانی عێراق لە ساڵی 2005.........45

سێیەم: کەرکوک لە هەڵبژاردنی ئەنجومەنی نوێنەرانی عێراق لە ساڵی 2005......48

چوارەم: کەرکوک لە هەڵبژاردنی ئەنجومەنی نوێنەران لە ساڵی 2010 50

پێنجەم: کەرکوک لە هەڵبژاردنی ئەنجومەنی نوێنەرانی عێراق لە ساڵی 2014.....53

شەشەم: کەرکوک لە هەڵبژاردنی ئەنجومەنی نوێنەرانی عێراق لە ساڵی 2018.....55

حەوتەم: کەرکوک لە هەڵبژاردنی ئەنجومەنی نوێنەرانی عێراق لە ساڵی 2021 60

بەشی سێیەم: هەڵبژاردنی ئەنجومەنی پارێزگاکان لە ساڵی 2023.................75

یەکەم: هەڵبژاردنی ئەنجومەنی پارێزگاکانی عێراق..................................75

دووەم: هەڵبژاردنی ئەنجومەنی پارێزگای کەرکوک لە ساڵی 2023 92

لیستی سەچاوەکان...114

هاوپێچ 119

پێشەکی

کەرکوک یەکێکە لە شارە دێرینەکان و بە درێژایی مێژوو جێگەی بایەخی دەسەڵاتدارنی سەردەمە جیاوازەکانی ناوچەکە بووە، چ لە ناوخۆی ئەو سنورە سیاسییەی کە بۆ سەدەیەک دەبێت بە عێراق ناودەبرێت، چ بۆ هێز و وڵاتانی هەرێمی و تەنانەت بەیاخەکەی درێژ دەبێتەوە بۆ سەر ئاستی وڵاتانی نێودەوڵەتیش، ئەمەش دەرخەری ئەو ڕاستییەیە، کە کەرکوک تەنها وەک خاک لە رووی سیاسی و ستراتیجییەوە گرنگ نەبووە بۆ دەسەڵاتداران، بەڵکو ئەو یەدەگە نەوتەی لە ژێر خاکی ئەم سنورە جوگرافییەدایە، لە مێژە شارەکەی خستووەتە سەر نەخشەی وزەی جیهان و زۆر جاریش بووەتە هۆی ئەوەی وڵاتانی دەرەکی چاوی تەماعی تێببڕن.

بۆیە بەردەوام بایەخە جوگرافی، ستراتیجی و ئابورییەکەی کەرکوک، بووە بە سەرچاوەی ناسەقامگیری بۆ دانیشتوانە رەسەنەکەی، هەر گۆڕانکارییەکی سیاسی نوێ لە عێراقدا بووە بە سەرەرەتایەکی تازە بۆ دەستپێکردنی نەهامەتی نوێ، سەرچاوە مێژووی و بەڵگەنامە سیاسی و یاساییەکان، نوسین و لێکۆڵینەوە رۆژئاوایی و تەنانەت دۆکیۆمێنتی زلهێزە رۆژهەڵاتییەکانیش ئەو ڕاستییە دەسەلمێنن، کە لە یەک سەدەی رابردوودا، دانیشتووانی رەسەنی سنوری شارەکە لە بەردەم گۆڕینی ناسنامە، پەراوێز خستن، ڕاگواستن، لەت و پەتکردنی سنوری ئیدارین و تا سەری لە گۆڕینی دیمۆگرافیای شارەکەوە دەرهێناوە.

لە دوای ساڵی (2023)ەوە پارێزگاکە وەک بەشێک لە ناوچە جێناکۆکەکان لە چوارچێوەی ئەو دەقە دەستورییەی کە لە ماددەی (140) جێگەی کراوەتەوە، نەتوانراوە ناسنامەی شارەکە بگەڕێنرێتەوە سەر ڕێڕەوی خۆی.

دوای تێپەڕینی (18) ساڵ بەسەر یەکەم هەڵبژاردنی ئەنجومەنی پارێزگای کەرکوک، جارێکی دیکە هاوشان لەگەڵ هەڵبژاردنی ئەنجومەنی پارێزگاکان هەڵبژاردن لەو شارە بەڕێوەچوو.

لەم پەرتوکەدا بە خێرایی گوزەرێک بەو ئامار و سەرژمێریانەدا دەکەین کە بۆ پێکهاتەکانی دانیشتووانی سنوری ئیداری شارەکە ئەنجامدراون، کاریگەری هەوڵی دەسەڵاتە یەک لە دوای یەکەکانی عێراق بەدیاردەخەین بۆ شێواندنی دیمۆگرافیای شارەکە.

هاوکات تیشک دەخەینە سەر ئەو هەڵبژاردنە گشتییانەی لە دوای ساڵی (2003)ەوە لەو پارێزگایە ئەنجامدراون، بە ورتریش لەسەر دوا هەڵبژاردنی ئەنجومەنی پارێزگای کەرکوک لە چوارچێوەی هەڵبژاردنی ئەنجومەنی پارێزگاکانی عێراق ڕادەوستین و دەنگ و پێگەی لایەن و پێکهاتەکان بە داتا و ئامار روندەکەینەوە.

بەشی یەکەم

دیمۆگرافیای کەرکوک و پێکهاتەی کورد لە نێو سەرژمێرییە گشتییەکاندا

بەڵگە نامە مێژووییەکان ئەو ئامارانە دەخەنە روو، کە کورد زۆرینەوی دانیشتوانی کەرکوک پێکدەهێنێت، بەشێک لەو بەڵگانە؛

لە بەرگی شەشەمی گۆڤاری قەفقاس، سەر بە کۆمەڵەی جوگرافی پاشایەتی روسیدا هاتووە، بەپێی زانیارییەکانی (چێرنیک) کە ئەندازیارێکی روسی بووە و لە چوارچێوەی گەشتێکی زانستیدا سەردانی ناوچەکەی کردووە لە ساڵانی نێوان (1872 – 1873) زاینی، مەزەندی دانیشتوانی کەرکوکی کردووە بە (12 – 15 هەزار) کەس، ئاماژەی بەوەش کردووە کە جگە لە (40) خێزانی ئەرمەنی نەبێت، تەواوی دانیشتوانی کەرکوک کوردن.

رێژەی دانیشتوانی کەرکوک بەپێی قاموسی ئیعلامی عوسمانی (شمس الدين سامی، قاموس الاعلام العثماني 1315هـ 1898م اسطنبول) ئاماژە بەوە دەدات کە ژمارەی دانیشتوانی کەرکوک (30 هەزار) کەسە، 4/3ی ئەو ژمارەیەش لە دانیشتوانی کەرکوک لە پێکهاتەی نەتەوەی کوردن، واتە (22 هەزار و 500) کەسی بە رێژەی (75%)، ئەوەی دەمێنێتەوە لە پێکهاتەکانی تورک و عەرەب و نەتەوەکانی دیکەن، هەروەها ئاماژەش بەوە دراوە کە (750) کەس لە دانیشتوانی جولەکەو (460) کەسیش لە نەتەوەی ئەرمەن لەنێو ئەو ژمارەیەدایە.

هاوکات بە پێی راپۆرتی دەوڵەتی عوسمانی لە ساڵی 1919 کورد لە پارێزگای کەرکوک لە (52%) بووە، لە راپۆرتی بەریتانی لە ساڵی 1921 کورد لە کەرکوک (49%) بووەو لە راپۆرتی کۆمەڵەی گەلاندا (عصبة الامم) کورد (42%)ی کەرکوکی پێکهێناوە.

بەپێی ئامارێکی بەریتانیەکان کە لەساڵی 1918 تاساڵی 1925 خاوەن دەسەڵاتێکی ڕەهابوون لە کوردستان، لە ئامارێکدا پێکهاتەی نەتەوەیی کەرکوکیان لەساڵی 1921 بەمشێوەیە تۆمارکردووە "کورد (75 هەزار) کەس، تورکمان (35 هەزار) کەس، عەرەب (10 هەزار) کەس".

هاوکات بەپێی ئامارێکی ساڵی (1921) کە لە چوارچێوەی کێشەی "موسڵ"دا روپێویەکی گشتی ئەنجام دراوەو بەپێی روپێوییەکە کورد زۆرینەی دانیشتوانی پێکهێنانەوە، بەو جۆرەی لە خشتەی ژمارە (1) دا رونکراوەتەوە.

خشتەی ژمارە (1)

ژمارەو رێژەی پێکهاتە نەتەوەیی و ئاینییەکانی کەرکوک لە 1921

نەتەوەکان، کەمینە نەژادی و ئاینییەکان	ژمارەی دانیشتوان	رێژە
کورد	47,500	42.5%
عەرەب	35,650	31.9%
تورکمان	26,100	23.4%
کلدۆئاشوری	2,400	2.1%
کۆی گشتی	**111,650**	**100%**

بەڵام بەپێی راپۆرتی کۆمەڵەی گەلان لە ساڵی 1924 کورد لە لیوای کەرکوک (45%) بووە، عەرەب (35%) و تورکمان (18%) و پێکهاتەکانی تر (1%).

لە سەرەتای دامەزراندنی دەوڵەتی مۆدێرنی عێراقەوە لە ساڵی (1921)و تا ئێستا، هەشت سەرژمێری گشتی دانیشتوان لە عێراقدا ئەنجام دراوە؛ ئەوانیش لە ساڵانی (1927، 1934، 1947، 1957، 1965، 1977، 1987، 1997). بەڵام دوو سەرژمێری یەکەمی دانیشتوان لە عێراقدا لە ڕووی کۆکردنەوەو خشتەی داتاکانەوە مەرجی ئاماری زانستییان تێدا نەبووە. ئەمەش وایکردوە حکومەتی عێراق ئەنجامەکانیان هەڵبوەشێنێتەوە.

یەکەم سەرژمێری گشتگیری دانیشتوانیش، کە کەمترین مەرجە ئامارییە قبوڵکراوەکان و ستاندارده زانستییە مۆدێرنەکانی تێدابوو (سەرژمێری 19ی تشرینی یەکەمی 1947) بووە.

وەک ئاماژمان پێدا حکومەتی عێراق ئەنجامەکانی (یەکەم و دووەم) سەرژمێری گشتی هەڵوەشاندوە. بۆیە ئاماژەدان بە یەکەم سەرژمێری پەسەندکراوی دانیشتوانی گشتی عێراق دەگەڕێتەوە بۆ ساڵی (1947) و ئەو سەرژمێرییەش ئەوە دەردەخات، کە کۆی ژمارەی دانیشتوانی لیوای کەرکوک (286 هەزار و 5) کەس بووە بە ڕێژەی (5.9%)ی کۆی دانیشتوانی وڵات، دابەشبوون بەسەر لیواو قەزاکاندا، وەک لە خشتەی ژمارە (2) دا ئاماژەی پێکراوە. بەپێی ئاماری سەرژمێری ساڵی (1947)ی دەوڵەتی عێراق ڕێژەی کورد لە لیوای کەرکوک (53%) دانیشتونی پێکهێناوە.

خشتەی ژمارە (2)

ژمارەی دانیشتوانی قەزاکانی لیوای کەرکوک بەپێی سەرژمێری 1947

قەزا	نێر	مێ	کۆ
قەزای کەرکوک	72,560	75,246	147,806
قەزای کفری	20,848	28,511	49,359
قەزای چەمچەماڵ	13,053	16,758	29,811
قەزای داقوق	22,904	36,125	59,029
کۆی گشتی	**129,365**	**156,640**	**286,005**

وەک لە خشتەی (2)دا هاتووە دەتوانین تێبینی بکەین، کە ژمارەی ڕەگەزی مێ لە ژمارەی ڕەگەزی نێر زیاترە لە هەموو قەزاکانی لیواکەدا، ئەم ناهاوسەنگییە لە نێوان ڕەگەزەکاندا دەرخەری بڵاوبوونەوەی دیاردەی خۆدزینەوە بووە لە ناو تۆمارکردن، لە سەرژمێری لای پیاوان بە مەبەستی دوورکەوتنەوەو خۆدزینەوە لە خزمەتی سەربازی.

لە ماوەی (10) ساڵی نێوان سەرژمێری ساڵی (1947 بۆ 1957) لیوای کەرکوک گەشەکردنێکی بەرچاوی لە ڕووی ژمارەی دانیشتووانەوە

بەخۆوە بینیوەو کۆی گشتی دانیشتوانەکەی گەیشتووە بە (388 هەزار و 839) کەس و ڕێژەی زیادکردنەکە (36%)ی تۆمار کردووە. خشتەی ژمارە (3) وێنەیەکی دابەشبونی دانیشتووانی لیواو قەزاکانی کەرکوکی رونکردووەتەوە بەپێی داتاکانی سەرژمێری ساڵی (1957).

خشتەی ژمارە (3)

ژمارەی دانیشتوانی قەزاکانی لیوای کەرکوک بەپێی سەرژمێری 1957

قەزا	نێر	مێ	کۆ
قەزای کەرکوک	113,494	108,357	221,851
قەزای کفری	32,831	31,304	64,135
قەزای چەچەماڵ	17,412	16,887	34,299
قەزای دوزخورماتوو	34,375	34,179	68,554
کۆی گشتی	**198,112**	**190,727**	**388,839**

کاتێک بەوردی لەم ئامارانە دەڕوانین، بە ڕوونی دابەزینی ناهاوسەنگی ئاشکرای نێوان نێر و مێ لە کۆی دانیشتوانی (لیوای کەرکوک)دا دەبینین، بە بەراورد بەوەی کە لە داتا ئامارییەکانی سەرژمێری ساڵی

(1947)دا ئاشكرا بووە. ئەم جۆرە لە هاوسەنگبوونەوەی ڕێژەی نێوان نێر و مێ بەهۆی دوو خاڵی سەرەکییەوەیە، ئەوانیش: لە نێویاندا زیادبوونی هۆشیاری و گرنگی سەرژمێری لە نێو دانیشتواندا، جا لەبەر ئەوەی حکومەت پرۆسەیەکی هۆشیارکردنەوەی لەنێوانیاندا ئەنجامدا، پێش دەستپێکردنی روپێوییەکە، هەروەها بەهۆی بەرزبوونەوەی بەرچاوی ڕێژەی خوێندەواری لە وڵاتدا لە ماوەی نێوان هەردوو سەرژمێرییەکەدا.

بۆ نمونە لە نێوان ساڵی (1950 – 1951) تا ساڵی (1960 – 1961) ژمارەی مەزەندەکراوی خوێندکارانی قۆناغی ناوەندی لە عێراقدا نزیکەی شەش جار زیادی کردووە، لە (22 هەزار و 706) خوێندکارەوە گەیشتووە بە (135 هەزار و 986) خوێندکار، ئەمەش زیادبوونێکی چەند هێندەیە.

هاوکات جگە لە کەڵەکەکردنی توانا و ئەزمونی حکومەت لە بواری ڕووپێوی و ئاماریدا. ئەمەش وایکردوە کە بتوانێت روپێوییەکی وردتر ئەنجام بدات، هەروەها کۆمەڵێک ڕێوشوێن گیراوەتەبەر بۆ ئەوەی دڵنیابن لەوەی کە روپێوییەکە هەموو دانیشتووانی لەخۆگرتووە، وەک سەپاندنی قەدەغەی هاتوچۆ لەو ڕۆژەی کە ئەنجامدراوە؛ کە وایکردوە ئاسان نەبێت پیاوان بتوانن خۆیان لە فەرمانبەرانی سەرژمێرییەکە بدزنەوە بۆ ئەوەی نەخرێنە ناو تۆمارەکەوە.

سەبارەت بە ئەنجامی سەرژمێرییەکەی ساڵی (1957) زانیاری وردی لەسەر پێکهاتەی ئایینی و زمانەوانی دانیشتووان پێشکەش کرد. لە کاتێکدا کورد زمان گەورەترین پێکهاتەو گروپی ژمارەیی لیوای کەرکوک بوون بەبێ ئەوەی زۆرینەی ڕەها بن، کورد لە ناوەندی لیوای کەرکوک و سەرجەم قەزاکانی سنوری لیواکە پێکەوە زۆرینە بووە و ژمارەکەی

گەیشتووە بە (187 هەزار و 593) کەس و ڕێژەی (48%)ی تەواوی سنوری لیواکەی پێکهێناوە، بڕوانە خشتەی ژمارە (4).

خشتەی ژمارە (4)

ژمارەی دانیشتوانی پێکهاتە ئاینی و نەتەوەییەکانی لیواو قەزاکانی کەرکوک بەپێی سەرژمێری 1957

پێکهاتەکان	شاری کەرکوک	تەوای ناوچەکەکانی دیکەی لیوای کەرکوک	کۆ	ڕێژە
عەرەب	27,127	82,493	109,620	28%
کورد	40,047	147,546	187,593	48%
تورکمان	45,306	38,065	83,371	21%
کلدۆئاشوری	1,509	96	1,605	0%
زمانەکانی دیکە	6,413	237	6,650	2%
کۆی گشتی	**120,402**	**268,437**	**388,839**	**100%**

بەو پێیەی عێراق بە شێوەی خولی (10) ساڵ جارێک سەرژمێرییەکی گشتیی دانیشتوان ئەنجام دەدات، بڕیار بوو سەرژمێری داهاتوو لە ساڵی 1967 ئەنجام بدرێت، بەڵام دەسەڵاتداران لە ساڵی 1964دا بڕیارێکی کتوپڕیاندا بۆ نزیککردنەوەی بەروارەکە بۆ ساڵی 1965 بە بیانووی ئامادەکاری بۆ هەڵبژاردن و نوێکردنەوەی تۆماری دەنگدەران.

هەرچەندە دەسەڵاتداران هەوڵێکی زۆریاندا بۆ سەرخستنی سەرژمێرییەکە، بەڵام ئەنجامەکانی باوەڕپێکراو نەبوون. ئەمەش بەهۆی ئەو هۆکار و پاڵنەرە سیاسیانەی لە پشت ئەو پرۆسەیەوە بون کە لەو ماوەیەدا بەڕێوەدەچوو. جگە لەوەش ئەنجامی سەرژمێرییەکەیان بڵاونەکردەوە. بۆیە دەستکەوتنی زانیاری داتاکانی ئەو سەرژمێرییە ئەستەم بوو. هەرچییەک بێت، ڕێژەی گروپە نەتەوەییەکان لە کەرکوک لەم سەرژمێرییە، بەپێی ئەوەی توێژەری کورد "مەسعوود داراخان" باسی کردووە، بەم شێوەیە بووە: عەرەب (39%)، کورد (36.1%)، تورکمان (19.5%) و کلدانی ئاشووری (5.4%).

ئەم ئامارانە بەروونی زیادبوونی بەرچاوی ڕێژەی عەرەب و کلدۆ–ئاشووری نیشان دەدەن، لەگەڵ کەمبوونەوەی بەرچاوی ڕێژەی کورد و تورکمان، بەراورد بە ئەنجامی سەرژمێری ساڵی 1957. لە یەکەم تێڕوانیندا دەتوانین گریمانەی ئەوە بکەین کە ئەم زیادبوونە نائاساییە لانیکەم بەشێکی دەگەڕێتەوە بۆ ئامادەیی عەرەب بۆ بەشدارییەکی بەرفراوان لە سەرژمێرییەکەدا، بە پێچەوانەی دوودڵی و ڕاڕایی ژمارەیەکی زۆر لە کوردەکان بەهۆی یاخیبوونی چەکداری کورد یان نەبوونی سەقامگیری لە ناوچە زۆرینە کوردنشینەکانی لیوای کەرکوک. لە بەرامبەردا بەشدارییەکی چڕی نەتەوەی عەرەب لە ناوچە عەرەب نیشنەکان، بەهۆی بوونی ئینتماییەکی بەهێز کە بۆ حکومەتی ئەوکاتی

عێراق هەیانبوو، ئەمەش لەبەرئەوەی کە سەرۆک خێڵ (شیخ العشیرة)کان و نەوەی هۆزە عەرەبییە جۆراوجۆرەکانی کەرکوک لە نێو ئەو پێکهاتە چەکدارانەی کە شانبەشانی هێزەکانی حکومەت شەڕیان کردووە، کە بە شۆڕشگێڕانی ئەلوەلید "فرسان الولید" ناسرابون. سەرەڕای ئەوەی ئەو ڕاستییەش دەردەخات کە ئەم زیادبوونە بەرچاوە لە ماوەیەکی کورتدا واتە (8) ساڵ، بە ئەگەرێکی زۆرەوە بە شێوەیەکی بەرچاو بەهۆی شەپۆلەکانی کۆچی ناوخۆییەوە بووە.

لە ساڵی (1977) حکومەتی عێراق سەرژمێرییەکی گشتی دانیشتوانی ئەنجامدا و هەوڵیدا لەو روپێویەدا نیشاندەری ئاماری ورد پێشکەش بکات. لەم قۆناغەدا ژمارەی دانیشتوانی پارێزگای کەرکوک لە چوارچێوەی ئەم سەرژمێرییە گشتگیرەدا (492 هەزار و 615) کەس بووە. پێکهاتە نەتەوەیی و زمانەوانی و ئاینییەکانیش تێیدا بەو شێوەیە بووە کە لە خشتەی ژمارە (5)دا رونکراوەتەوە.

خشتەی ژمارە (5)

پێکهاتەی دانیشتوانی پارێزگای کەرکوک بەپێی سەرژمێری 1977

پێکهاتە	نێر	مێ	کۆ	ڕێژەی دانیشتوانی کەرکوک
عەرەب	131,127	87,628	218,755	44.41%
کورد	89,998	94,877	184,875	37.53%
کوردی فەیلی	196	192	388	0.08%
تورکمان	40,696	39,651	80,347	16.31%
ئارامی	2,142	1,908	4,050	0.82%
ئەرمەنی	287	294	581	0.12%
زمانەکانی دیکە	1,704	1,925	3,629	0.74%
کۆی گشتی	**266,150**	**226,475**	**492,625**	**100%**

ئەم ڕێژانە ئاماژەن بۆ بەردەوامبوونی هەڵکشانی ڕێژەی دانیشتوانی عەرەب لە کەرکوک، لە کاتێکدا ڕێژەی دوو پێکهاتە سەرەکییەکەی تری نەتەوەی کورد و تورکمان بە نزیکەیی وەک خۆی دەمێنێتەوە بە بەراورد بە سەرژمێری ساڵی 1965. ئەم زیادبوونەی ڕێژەی دانیشتوانی عەرەب ناتوانرێت داببڕێندرێت لەو هەوڵ و ڕێوشوێنانەی ڕژێمی پێشووی عێراق پەیڕەوی لێکرد، کە لە ئەنجامدا گۆڕانکارییەکی ڕیشەیی لە پێکهاتەی دیمۆگرافیای نەتەوەیی لە پارێزگاکەدا بەدوای خۆیدا هێنا. ڕەنگە دیارترینی ئەو ڕێوشوێنانە جیاکردنەوەی ژمارەیەک قەزا بێت لە کەرکوک و لکاندنیان بە پارێزگاکانی دیکەی دراوسێ، وەک لە نەخشەی ژمارە (1)دا رونکراوەتەوە؛

بە بڕیاری 608 کۆماری کە لە 6ی تشرینی دووەمی 1976 دەرچوو، هەر سێ قەزای، چەمچەماڵ و کەلار کفری دابڕێندران لەکەرکوک، بەجۆێک؛

1. دابڕینی قەزای کفری بە هەردوو ناحیەکەیەوە لە کەرکوک و لکاندنی بە پارێزگای دیالەوە.
2. دابڕینی کەلار و بەستنەوەی بە پارێزگای سلێمانییەوە، نەک بە پارێزگای سەلاحەددین و دیالەوە، بۆ ئەوە دەگێڕێتەوە کە قەزاکە لە تکریت و بەعقوبەوە دوورە.
3. دابڕینی قەزای چەمچەماڵ بە هەردوو ناحیەی ئاغجەلەر و سەنگاوەوە لە کەرکوک و بەستنەوەی بە پارێزگای سلێمانییەوە.
4. ،دوای جێبەجێکردنی بڕیاری 608ی کۆماری دیموگرافیای کەرکوک بەم شێوەیەی لێ هات کە پێکهات بوو لە شاری کەرکوک و قەزای دوبز و حەویجە و دووزخورماتوو. دواتریش بەپێی بڕیاری کۆماری ژمارە 41 کە لە 21 حوزەیرانی 1976

دەرچووە بڕیاردرا بە دابڕینی قەزای دوزخورماتوو، بە هەر چوار ناحیەکەی قادر کەرەم، نەوجول، سلێمان بەگ و ئامرلییەوە لە کەرکوک و بەستنەوەیان بە پارێزگای سەلاحەدینەوە.

نەخشەی ژمار (1)

نەخشەی ئیداری پارێزگای کەرکوک 1976

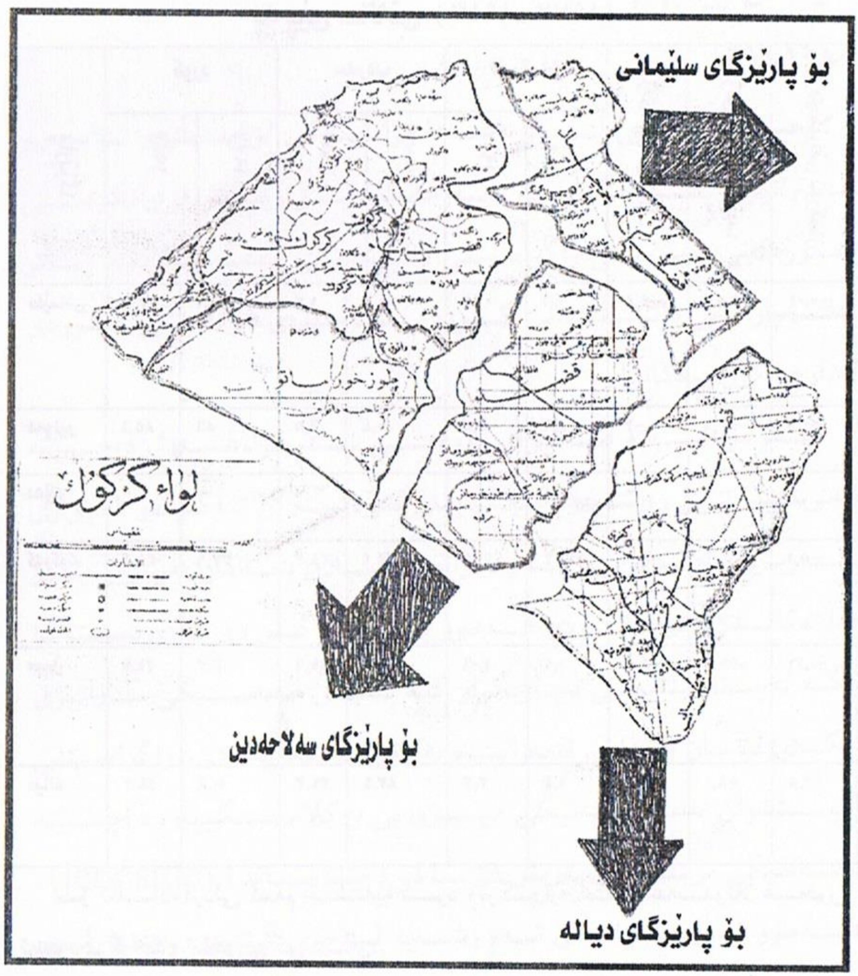

بەڵام بەڵگە هەیە کە هەموارکردنەوەی سنوورەکانی پارێزگاکە بە تەنیا بەس نییە بۆ ڕوونکردنەوەی ئەم زیادبوونەی ڕێژەی دانیشتوانی عەرەب لە کەرکوک. ئەو ناهاوسەنگییە ئاشکرایەی ڕەگەزی کە تێیدا زۆرینەیەکی بەرچاو رەگەزی نێر بەراورد بە رەگەزی مێ نیشان دەدات، وەک لە خشتەی (5) دا دیارە، وامان لێدەکات پێمان وابێت ئەو ڕێوشوێنانەی کە حکومەتی بەعس بۆ دامەزراندنی فەرمانبەرانی عەرەب لە دامەزراوە حکومییەکان لە بوارەکانی؛ پەروەردەیی، تەندروستی، فەرمانگەکانی دیکەی کەرکوک، یان بۆ گواستنەوەیان لە کەرکوکەوە بۆ ناوچەکانی تر، بەشدارییان کردووە لەم زیادبوونەی ڕێژەی پێکاتەی عەرەب.

چونکە هاوشان بە هەڵوەشاندنەوەی سنوری ئیداری پارێزگای کەرکوک، رژێمە یەک لەداوی یەکەکانی عێراق بەتایبەتیش رژێمی بەعس بەبەرنامەو پلان زۆرترین هاوڵاتی عەرەبی لەناوچەکەدا نیشتەجێکردووە، کە لە کاسێتێکی تۆمارکراودا عەلی حەسەن مەجید بەرپرسی نوسینکەی باکوری حیزبی بەعس ئاماژە بەوە دەکات کە ریژەی تورکمان و عەرەب لە کەرکوک لە 51% زیاتر نەبوون بەڵام دوای ئەوەی (60 ملیۆن دیناری سویسری) واتا (180 ملیۆن دۆلاری ئەوکات) خەرجکردووە بەمەبەستی تەعریبکردنی کەرکوک کەچی هێشتا رێژەی عەرەب و تورکمان پێکەوە نەگەیشتونەتە (60%)ی دانیشتوانی ئەو شارە.

بەپێی ئامارە رەسمیەکانی حکومەتی عێراق لە ماوەی نێوان ساڵانی 1981 بۆ 2002 زیاتر لە (40 هەزار و 512) خێزانی عەرەب هێنراون بۆ کەرکوک و کە زیاتر لە (208 هەزار و 750) هاوڵاتی عەرەب دەکات. سەربارى ڕاگواستنی بەشێکی زۆری خێزانە کوردەکان بۆ ناوچە

عەرەبنشین و کوردنشینەکانی دەرەوەی سنوری ئیداری پارێزگای کەرکوک. ئامارەکان ئاماژە بە نزیکەی (100 هەزار) کەس دەکەن لەسەرجەم پێکهاتەکانی کەرکوک جگە لە پێکهاتەی عەرەب راگوێزراون.

سەرژمێری ساڵی 1977 دوا روپێوی دانیشتوانی عێراق بوو کە زانیاری ورد لەسەر ئینتیمای نەتەوەیی، ئایینی، یان زمانەوانی دانیشتوانی عێراق ئەنجام درا.

داتاکانی هەردوو سەرژمێری گشتی دانیشتوان کە لە ساڵانی 1987 و 1997 ئەنجامدراون زانیارییان سەبارەت بە پێکهاتەی دانیشتوانی عێراق داوە، لەڕووی تایبەتمەندی چەندایەتی و چۆنایەتییەوە وەک: ڕەگەز، تەمەن، ئاستی خوێندن، و دابەشبوونی شوێن لە نێوان ناوچە گوندنشینەکان و شارەکاندا. ئەم دوو سەرژمێرییە بەهۆی چەندین کەموکوڕیەوە بووە هۆی ئەوەی وردبینی و گشتگیری ئەنجامەکانیان بخرێتە بەر تەحەدا. لە کاتێکدا بەشێک لەو کەموکوڕیانە لە ئەنجامی شەڕی ئێران و شەڕی کوێت و ڕاپەڕینی 1991 و ئەو کۆچکردنە زۆرەملێیەی کە ئۆپەراسیۆنە سەربازییەکان لەو ماوەیەدا بە تایبەتی لە باکوری عێراق (هەرێمی کوردستان) بەدوای خۆیدا هێنا، بەشێکی دیکەیان لە ئەنجامی مەرجەکانی ئەو گەمارۆ نێودەوڵەتییەی کە بەسەر عێراقدا سەپێندرابوو، بەتایبەت دوای لەشکرکێشی بۆ سەر کوێت لە ساڵی 1990 و نەبوونی سەقامگیری ناوخۆیی و لە زۆربەی ناوچەکانی وڵات و نەتوانینی هەستن بە ئەنجامدانی سەرژمێری. سێ پارێزگاکەی باکووری عێراق (هەرێمی کوردستان)، کەوتە دەرەوەی کۆنترۆڵی ڕژێمی بەعس، لە دوای ڕاپەڕینی ئازاری 1991.

تا ئێستا سەرژمێری ساڵی 1997، کۆتا سەرژمێرییەکانی دانیشتوانی عێراق بووە. ناسەقامگیری ئەمنی و نەبوونی کۆدەنگی سیاسی لە وڵاتدا

لەدوای ساڵی (2003)ەوە بووەتە هۆی ئەوەی سەرژمێرییەکی گشتگیری دانیشتوان ئەنجام نەدرێت.

هەرچۆنێک بێت، خشتەی (6) ژمارەی دانیشتووانی کەرکوک نیشان دەدات، بەگوێرەی شێوازی دابەشبوونیان بەپێی ژینگە (واتە شار و لادێ)، بەپێی سەرژمێری ساڵانی 1987 و 1997 و خەمڵاندنەکانی وەزارەتی پلاندانانی عێراق و دەزگای ئاماری ناوەندی بۆ ساڵانی 2007 و 2009.

خشتەی ژمارە (6)

دانیشتوانی کەرکوک و پێکهاتەی (شار-دێهات)نشینەکان بەپێی سەرژمێرییەکانی ساڵی 1987 و 1997 و خەمڵاندنی ساڵی 2007 و 2009

سەرژمێری یان خەملاندن	شارنشین	لادێنشین	کۆ	رێژەی دانیشتوان عێراق
1987	442,694	157,981	600,675	3.68%
1997	530,926	222,245	753,171	3.42%
2007	623,548	278,471	902,019	3.04%
2009	950,140	375,713	1,325,853	4.19%

ڕەنگە یەکەم شت کە لە خشتەی (6)دا دەیبینین، کەمبوونەوەی ڕێژەی دانیشتوانی کەرکوک بێت لە کۆی دانیشتوانی عێراق لە نێوان ساڵانی 1987 بۆ 2007. لە بەرانبەردا هەڵکاشانی گەورەی ژمارەی دانیشتوانی کەرکوک لە ساڵی 2007 بۆ 2009، ئەگەر بکۆڵینەوە بۆمان ڕوون دەبێتەوە کۆی ژمارەی دانیشتوانی پارێزگاکە لە ساڵانی 2007 و 2009، بەو پێیەی ژمارەی دانیشتوانی پارێزگاکە لە ماوەی دوو ساڵدا بە (423 هەزار و 834) کەس زیادی کردووە، واتە بە ڕێژەی نزیکەی (47%). بەڵگەی ئەم زیادبوونە گەورەیەی ژمارەی دانیشتوانی پارێزگاکە پاڵپشت بە کۆبۆنی بەشەخۆراکی ساڵی 2009.

بەپێی دەزگای ناوەندی ئامار و تەکنەلۆجیای زانیاری سەر بە وەزارەتی پلاندانان و هاوکاری گەشەپێدانی عێراق، ژمارەی دانیشتوانی کەرکوک بۆ ساڵی 2009 بەپێی پێشبینییەکانی دانیشتووان و پشتبەستن بە ڕێژەی گەشەی دانیشتوان بەپێی سەرژمێری ساڵی 1997 دەبوو بگاتە (930 هەزار و 471) کەس، بەڵام ژمارەی دانیشتوانی پارێزگاکە بەپێی کۆبۆنی بەشەخۆراک گەیشتە (ملیۆنێک و 290 هەزار و 72) کەس، واتە جیاوازی (359 هەزار و 601) کەس بە ڕێژەی (38.6%). زیادبوونی سروشتی ژمارەی دانیشتووان ناتوانێت بە هیچ شێوەیەک ئەم جیاوازییە گەورەیە ڕوون بکاتەوە؛ جگە لەوەی ئاماژەیە بۆ لێشاوی دانیشتووان، کە لە ئەنجامی کۆچی ناوخۆییەوە دروست بووە بۆ ناو پارێزگای کەرکوک.

جگە لە سەرژمێری گشتی دانیشتوانی عێراق، بەڵگەنامە فەرمییەکانی عێراق لە دوای سەرژمێری ساڵی 1977 خەمڵاندن بۆ دابەشبوونی نەتەوەیی دانیشتوانی کەرکوک لە خۆدەگرێت. "عەلی غالب بابان – وەزیری پلاندانان و هاوکاری گەشەپێدان" لە نامەیەکدا کە لە 3ی

تشرینی یەکەمی 2006 بۆ "وەزیری دادی عێراق – هاشم ئەلشیبلی" ناردووە، دابەشبوونی پێکهاتە نەتەوەییەکانی لە پارێزگاکەدا لە ساڵی 1997دا خەمڵاندووە وەک لە خشتەی ژمارە (7)دا دیارە.

خشتەی ژمارە (7)

ژمارەی دانیشتوانی پێکهاتەکانی پارێزگای کەرکوک بەپێی خەمڵاندنی 1997

پێکهاتە	کۆی کشتی	ڕێژەی دانیشتوانی کەرکوک
عەرەب	544,596	72.35%
کورد	155,861	20.71%
کوردی فەیلی	1,108	0.15%
تورکمان	50,099	6.66%
ئەرمەنی	116	0.02%
ئاشوری	758	0.10%
ئەوانی دیکە	207	0.03%
کۆی گشتی	**752,745**	**100%**

ئەگەر پێکهاتەی نەتەوەیی دانیشتوانی کەرکوک لە ساڵی 1997 لەگەڵ داتاکانی ساڵی 1977 بەراورد بکەین، ئەوە ڕوون دەبێتەوە کە گۆڕانکاریی دیمۆگرافی بەرچاو و نائاسایی لە پارێزگاکەدا ڕوویداوە. بەتایبەت دابەزینی بەرچاوی قەبارەی ژمارەیی بەشێک لە پێکهاتەکان. بۆ نموونە دەبینین کە ژمارەی دانیشتوانی مەسیحی، کلدۆ–ئاشووری و ئەرمەنی، لە کۆی ژمارەی (4 هەزار و 631) کەسەوە بۆ (874) کەس لە نێوان ساڵانی 1977 بۆ 1997، واتە (80%) کەمیکردووە. هەر لەو ماوەیەدا ژمارەی دانیشتوانی تورکمان نزیکەی (38%) کەمی کردووەو لە (80 هەزار و 347) کەسەوە بۆ (50 هەزار و 99) کەس، هاوکات کۆی ژمارەی کورد و کوردی فەیلی بە یەکەوە نزیکەی (15%) کەمی کردووە لە (185 هەزار و 263) کەسەوە بۆ (156 هەزار و 969) کەس. لەبەرامبەردا ژمارەی دانیشتوانی عەرەب لە کەرکوک لە هەمان قۆناغدا هەڵکشانێکی پێوانەیی بەخۆیەوە بینیوە. بەجۆرێک لە (218 هەزار و 755) کەسەوە بۆ (544 هەزار و 596) کەس زیادی کردووە، بە زیاتر لە دوو هێندە.

گومانی تێدا نییە ئەم گۆڕانکارییە ڕیشەییانەی کە لەو ماوەیەدا لە پێکهاتەی نەتەوەیی دانیشتوانی کەرکوکدا ڕوویانداوە، تاڕادەیەکی زۆر پەیوەندییان بەو ڕێوشوێنانەی حکومەتی عێراقەوە هەیە گرتووەتەبەر، وەک ڕاگواستنی زۆرەملێ و سیاسەتەکانی "ڕاستکردنەوەی نەتەوەیی" بۆ فشارخستنە سەر پێکهاتە ناعەرەبەکان بۆ گۆڕینی پەیوەندییە نەتەوەیی یان نەتەوەییەکانیان، هەروەها شەپۆلەکانی کۆچی ناوخۆیی و دەرەکی کە لە ئەنجامی نەبوونی سەقامگیری ئەمنی و سیاسی و سیاسەتی سەرکوتگەرانە دروست بووە.

هەرچۆنێک بێت تا ئێستا سەرژمێری ساڵی 1997، کۆتا سەرژمێرییەکانی دانیشتوانی عێراق بووە. ناسەقامگیری ئەمنی و نەبوونی کۆدەنگی سیاسی لە وڵاتدا لەدوای ساڵی (2003)ەوە بووەتە هۆی ئەوەی سەرژمێرییەکی گشتگیری دانیشتوان ئەنجام نەدرێت.

دوای روخاندنی رژێمی بەعس لە ساڵی (2003)، پرسی گەڕانەوەی بەشێک لەخاکی کوردستان بوو بە پرسی گەرمی ئەو سەردەمە لەنێوان دەسەڵاتی نوێی بەغدا و دەسەڵاتدارانی هەرێم، بەجۆرێک کە پرسەکە رەهەندی سیاسی و یاسایی پێ بەخشراو لەرێی دەستوری نوێی عێراقەوە لەژێر ناوی ناوچە جێناکۆکەکان جێگەی کرایەوە.
ناوچە جێناکۆکەکان ئەو ناوچانەن کە بەپێی ماددەی 140ی دەستووری عێراق دیاریکراون، ئەم ناوچانە کێشەی سەرەکی هەرێم و ناوەند بوون، لەپێناو چارەسەری یاسایی ئەم پرسەشدا لەماددەی (140)ی دەستوری هەمیشەیی عێراقدا هاتووە:
یەکەم: دەسەڵاتی ڕاپەڕاندن هەنگاوی پێویست دەنێت بۆ تەواوکردنی جێبەجێکردنی ماددەی (58) لەیاسای بەڕێوەبردنی دەوڵەت بۆ قۆناغی گواستنەوە بە هەموو بڕگەکانییەوە.
دووەم: ئەو بەرپرسیارێتییەی لەسەر شانی دەسەڵاتی ڕاپەڕاندنە لە حکومەتی ئینتیقالیدا کە لە ماددەی (58) لەیاسای بەڕێوەبردنی دەوڵەت بۆ قۆناغی گواستنەوە ئاماژەی پێکراوە، بەردەوام دەبێت و دەکەوێتە ئەستۆی دەسەڵاتی ڕاپەڕاندنی هەڵبژێردراو بەگوێرەی ئەم دەستورە بۆ ئەوەی بەتەواوی جێبەجێ بکرێت، (ئاساییکردنەوە، سەرژمێری، لە کۆتایدا ئەنجامدانی ڕاپرسی لە کەرکوک و ناوچەکانی تر کە ناکۆکیان لەسەرە بۆ دیاریکردنی ویستی هاوڵاتیان) لە ماوەیەکی دیاریکراودا کە لە مانگی 2007/12 تێپەڕ نەکات، بەڵام ئەم دۆخە تا ئێستا وەک خۆی ماوەتەوە.

لەدوای ڕوخانی بەعسیشەوە ئەم ناوچانە کە کێشەی سەرەکی هەرێم و ناوەند بوون، بەتایبەتی لەدوای پرۆسەی ئازادی عێراق و دووبارە پێکهێنانەوەی سیستەمی سیاسی لەعێراق لە ساڵی 2003دا. لەو کاتدا کورد هەندێک ناوچەی هێنایەوە سەر هەرێمی کوردستان. لەپاڵ سێ پارێزگا سەرەکییەکەی هەرێمی کوردستاندا، کورد دەستی گرتەوە بەسەر هەندێک بەشی پارێزگاکانی نەینەوا و کەرکووک و دیالە، لەهەمان کاتدا، حکومەتی عێراقیش دەستی بەسەر هەندێک ناوچەی تری هەمان ئەو سێ پارێزگایەدا هەیە، کە بەهەمان شێوە ناوچەی جێناکۆک بوون.
بەڵام لەگەڵ هاتنی داعش بۆ ئەم ناوچانە هێزی پێشمەرگە توانی لە 2014/6/10 تا 2016/10/17 کۆی ئەو ناوچانە کۆنترۆڵ بکات کە بە ناوچەی کودستانی دێنە هەژمار، بەڵام لەداوی ئەنجامدانی ڕیفراندۆمەکەی 2017/9/25، دوای تەنها 21 ڕۆژ لەو بەروارە، واتە لە 2017/10/16 و لەماوەیەکی کورتدا سوپا و حەشدی شەعبی تەواوی ناوچە جێناکۆکەکانی کۆنترۆڵکردەوە، کە 51%ی کۆی خاکی باشوری کوردستان پێکدەهێنێت و لە 10ی حوزەیرانی 2014 ەوە لەژێر دەسەڵاتی پێشمەرگەدابوون.
بۆیە ژمارە و داتای بەردەست سەبارەت بە ژمارەی دانیشتوان و قەبارەی پێکهاتە کۆمەڵایەتییەکان نەک لە پارێزگای کەرکوک، بەڵکو لە عێراقی دوای (2003) هیچ نییە جگە لە خەمڵاندنەکان کە لەلایەن دەزگاو دامەزراوە فەرمییەکانەوە پێشکەش دەکرێن.

بەپێی دواین ئامارەکانی وەزارەتی پلاندانان، دەزگای ناوەندی ئامار، ژمارەی دانشتوانی پارێزگای کەرکوک بەپێی دابەشبوونی ڕەگەزی و ژینگەی نیشتەجێبوون بۆ ساڵی (2021) بە (ملیۆنێک و 683 هەزار و 46) کەس خەمڵێندراوە. وەک ئەوەی لە خشتەی ژمارە (8)دا رونکراوەتەوە. لەو ژمارەیەش (936 هەزارو 354) کەسیان تەمەنیان

گەیشتووە بە سەرو 18 ساڵ و مافی بەشداریکردن لە هەڵبژارنیان بەدەست هێناوە بەگوێرەی ڕەگەز و ژینگەی (شار و لادێ) نشین بەپێی خەملاندنی ساڵی 2021، بڕوانە خشتەی ژمارە (9).

خشتەی ژمارە (8)

ژمارەی دانیشتوانی پارێزگای کەرکوک بەگوێرەی تەمەن و ڕەگەز بەپێی خەملاندنی ساڵی 2021

تەمەن	نێر	ڕێژە	مێ	ڕێژە	کۆ	ڕێژە
1 – 17 ساڵ	382,075	51.17%	364,617	48.83%	746,692	44.37%
+ 18 ساڵ	471,650	50.37%	464,704	49.63%	936,354	55.63%
کۆ / تێکڕا	**853,725**	**50.72%**	**829,321**	**49.28%**	**1,683,046**	**100%**

خشتەی ژمارە (9)

ژمارەی دانیشتوانی پارێزگای کەرکوک (بۆ ئەوانەی تەمەنیان گەیشتووە بە سەرو 18 ساڵ و مافی بەشداری هەڵبژارنیان بەدەست هێناوە) بەگوێرەی ڕەگەز و ژینگەی (شار و لادێ) نشین بەپێی خەمڵاندنی (2021)

ژینگە	ژمارەی ڕەگەزی نێر بۆ یەمەنی سەرو 18 ساڵ	ژمارەی ڕەگەزی مێ بۆ یەمەنی سەرو 18 ساڵ	کۆ	ڕێژە
شارنشین	353,971	346,431	700,402	74.8%
لادێنشین	117,679	118,273	235,952	25.2%
کۆ	471,650	464,704	936,354	**100%**

بەشی دووەم
کەرکوک لە هەڵبژاردنە گشتییەکاندا

کۆمسیۆنی باڵای سەربەخۆی هەڵبژاردنەکان لە سەرەتای دامەزراندنی لە ساڵی (2004)ەوە تا (2023/12/18) توانیوەیەتی سەرپەرشتی دەیان هەڵبژاردنی گشتی لە عێراق و هەرێمی کوردستان بکات، تواناکانی کۆمسیۆن پەرەسەندنی زۆری بەخوە بینیوە بەتایبەت لە رووی بە ئەلیکترۆنی کردنی پرۆسەکەو گۆڕانکاری لە ژماردنی دەستییەوە بۆ ژماردنی ئەلیکترۆنی و ڕیزکردن و پەسەندکردنی کارتی ئەلیکترۆنی دەنگدەر، لەبری کارتە سادەو کاغەزییەکان کە لە قۆناغە سەرەتاییەکانی دامەزراندنی کۆمیسیۆندا بەکارهدەێنران، بەڵام هەمیشە مەترسی ئەنجامدانی ساختەکاری مۆتەکەی هەڵبژاردنی پاک و بێگەرد بووەو تا ئێستا نەتوانراوە ئەو مەترسییە لای پارت و لایەنە سیاسییەکان برەوێتەوە. بەڵام دوای ئەو ئەزمونە درێژەی کەڵەکەبووە، کۆمسیۆن لە ژێر ئەم ئیدارەیەی ئێستای خۆیدا توانی هەڵبژاردنی ئەنجومەنی نوێنەران (2021/10/10)دا سەرەڕای پێشکەشکردنی تانەو تەشەرەکان تا ڕادەیەک سەرکەوتووانە ئەنجام بدات. دوا بە دوای ئەویش هەڵبژاردنی ئەنجومەنی پارێزگاکانی لە (2023/12/18) زۆر سەرکەوتووانە بەڕێوەبردووە، خشتەی ژمارە (1) پرۆسەی هەڵبژاردنەکان کە لەلایەن کۆمیسیۆنی باڵای سەربەخۆی هەڵبژاردنەکانەوە ئەنجام دراوە نیشان دەدات.

خشتەی ژمارە (1)

پرۆسەی هەڵبژاردنەکان کە لەلایەن کۆمیسیۆنی باڵای سەربەخۆی هەڵبژاردنەکانی عێراقەوە ئەنجام دراوە

ژ	هەڵبژاردن	بەروار
1	هەڵبژاردنی کۆمەڵەی نیشتمانی عێراق	30/01/2005
2	هەڵبژاردنی ئەنجومەنی پارێزگاکان (ناوەند و هەرێم)	30/01/2005
3	راپرسی گشتی بۆ دەستوری هەمیشەیی عێراق	15/10/2005
4	هەڵبژاردنی ئەنجومەنی نوێنەرانی عێراق (خولی یەکەم)	15/12/2005
5	هەڵبژاردنی ئەنجومەنی پارێزگاکان	31/01/2009
6	هەڵبژاردنی پەرلەمانی کوردستان	25/07/2009
7	هەڵبژاردنی سەرۆکایەتی هەرێمی کوردستان	25/07/2009
8	هەڵبژاردنی ئەنجومەنی نوێنەرانی عێراق (خولی دووەم)	07/03/2010
9	هەڵبژاردنی ئەنجومەنی پارێزگاکان (ناوەند و هەرێم)	30/04/2013
10	هەڵبژاردنی ئەنجومەنی نوێنەرانی عێراق (خولی سێیەم)	30/04/2014
11	هەڵبژاردنی پەرلەمانی کوردستان	30/09/2014
12	هەڵبژاردنی ئەنجومەنی نوێنەرانی عێراق (خولی چوارەم)	12/05/2018
13	هەڵبژاردنی پێشوەختەی ئەنجومەنی نوێنەرانی عێراق (خولی پێنجەم)	10/10/2021
14	هەڵبژاردنی ئەنجومەنی پارێزگاکان	18/12/2023

وەک لە خشتەکەدا دیارە لە کۆی (14) هەڵبژاردن و دەنگدانی گشتی لە عێراق، کە کۆمسیۆنی باڵای سەربەخۆی عێراق سەرپەرشتی کردووە تەنها (2) هەڵبژاردنی ئەنجومەنی پارێزگاکان و (6) هەڵبژاردنی ئەنجومەنی نوێنەرانی عێراق و ڕاپرسی بۆ دەستوری هەمیشەیی عێراق، پارێزگای کەرکوکی گرتووەتەوە.

ئەوەش ڕوونە لەدوای هەڵبژاردنی 30ی کانونی دووەمی 2005 ەوە بەهۆی ناکۆکی پێکهاتەکانی ئەو پارێزگایەوە هەڵبژاردنی ئەنجومەنی پارێزگاکان لە کەرکوک ئەنجامنەدرا، تا لە هەڵبژاردنی (18ی کانونی یەکەمی 2023) بۆ دووەم جار هەڵبژاردنی ئەنجومەنی پارێزگاکان لە کەرکوک بەڕێوە چوو، لێرەدا تیشک دەخەینە سەر ئەنجامی ئەو هەڵبژاردنانەی لە پارێزگاکە بەڕێوەچووە.

یەکەم: کەرکوک لە هەڵبژاردنی ئەنجومەنی پارێزگاکانی ساڵی 2005

لە هەڵبژاردنی 2005/1/30ی ئەنجومەنی پارێزگای کەرکوکدا، لیستی (برایەتی کەرکوک) کە لایەنە کوردیەکانی لە خۆ دەگرت لە کۆی (41) کورسی پارێزگە (26) کورسی بەدەستهێنا بەرێژەی (63.4%) کورسی ئەو پارێزگایە، لەبەرامبەردا بەرەی تورکمانی (8) کورسی و بەرێژەی (19.5%)ی کورسیەکان و گردبوونەوەی عەرەبی (5) کورسی و بەرێژەی (12.2%) و هاوپەیمانی ئیسلامی تورکمانی (1) کورسی بەرێژەی (2.4%) و گردبوونەوەی نیشتیمانی عێراقی (1) کورسی و بەرێژەی (2.4%) کورسی واتا کورد (63.4%) کورسی ئەنجومەنی ئەو پارێزگایەی بەدەستهێنا، بەڵام لایەنەکانی تر بە عەرەب و تورکمانەوە (36.6%)ی کورسییەکانی ئەنجومەنی پارێزگای کەرکوکیان بەدەستهێناوە. تایبەت بە وردەکاری ئەنجامی هەڵبژاردنی ئەنجومەنی پارێزگای کەرکوک بڕوانە (چارتی (1) و خشتەی (2 و 3)).

چارتی ژمارە (1)

ئەنجامی خولی یەکەمی هەڵبژاردنی ئەنجومەنی پارێزگای کەرکوک

(30/1/2005)

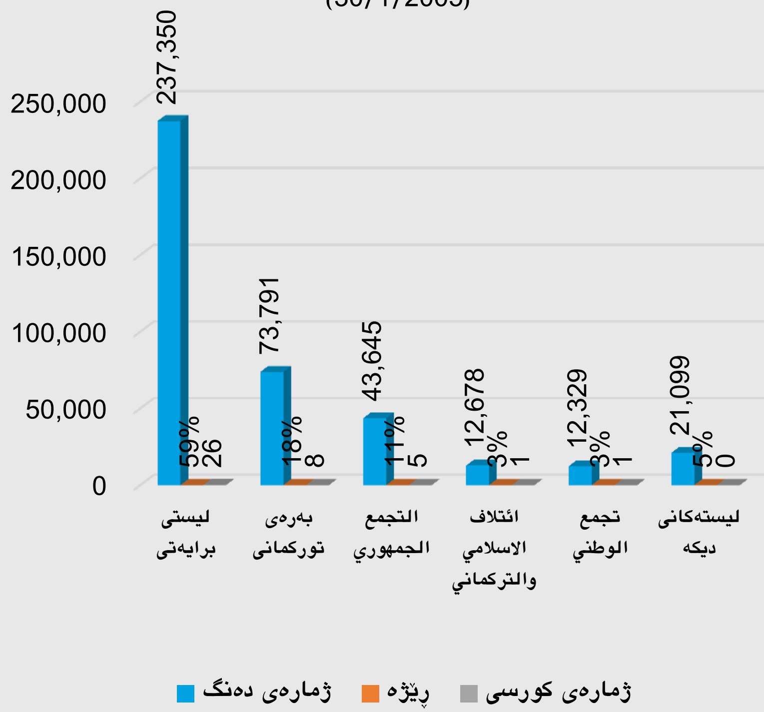

خشتەی ژمارە (2)

ئەنجامی خولی یەکەمی هەڵبژاردنی ئەنجومەنی پارێزگای کەرکوک (2005/1/30)

ژمارەی کورسی	ڕێژە	ژمارەی دەنگ	لیستەکان
26	59%	237,350	لیستی برایەتی کەرکوک
8	18%	73,791	بەرەی تورکمانی عێراقی
5	11%	43,645	التجمع الجمهوري العراقي
1	3%	12,678	ائتلاف الاسلامي والتركماني
1	3%	12,329	تجمع الوطني العراقي
0	5%	21,099	لیستەکانی دیکە
41	100%	400,892	کۆی گشتی

خشتەی ژمارە (3)

دەنگ و کورسی لیستە کوردییەکان خولی یەکەمی هەڵبژاردنی ئەنجومەنی پارێزگای کەرکوک (2005/1/30)

ژمارەی کورسی	ڕێژە	ژمارەی دەنگ	لیستەکان
26	98%	237,350	لیستی برایەتی کەرکوک
0	1%	2,356	کۆمەڵی ئیسلامی کوردستان
0	0%	1,558	پارتی پارێزگارانی کوردستان
0	0%	554	پارتی چارەسەری دیموکراتی کوردستان
26	99%	241,818	کۆی گشتی

دابەشكردنی كورسییەكانی لیستی برایەتی لە ساڵی 2005

لایەنە كوردستانییەكان بە یەك لیست بە كۆمەڵێك كەسایەتی و كەسایەتی دیاری نەتەوەی عەرەبی و توركمانی لەگەڵ مەسیحی و سەربەخۆكان بەشداری هەڵبژاردنی ئەنجومەنی پارێزگای كەركوكیان كرد، ئەمەش دوای ڕێككەوتنی هاوبەشی نێوان جەلال تاڵەبانی، سكرتێری گشتی كۆچكردووی یەكێتی نیشتمانی كوردستان و مەسعود بارزانی سەرۆكی پارتی دیموكراتی كوردستان، لە ساڵی 2005 لە ژێر ناوی "لیستی برایەتی".

هەڵبژاردنی لەم جۆرە یەكەم جار بوو لە دوای ڕووخانی ڕژێمی پێشووی عێراق لە كەركوك بەڕێوەچووبێت، لەم هەڵبژاردنەدا لیستی برایەتی چووە نێو كێبڕكێی هەڵبژاردنەوە بە لیستی ژمارە (367)، (26) كورسی لە ئەنجومەنی پارێزگای كەركوك بەدەستهێنا، پۆستی سەرۆكی ئەنجومەنی پارێزگا و پۆستی پارێزگاری شارەكەی وەرگرت.

لە چوارچێوەی لیستی برایەتیدا پارتی دیموكراتی كوردستان (7) كوردسی، یەكێتی نیشتمانی كوردستان (5) كورسی، یەكگرتووی ئیسلامی كوردستان (3) كورسی، حزبی شیوعی كوردستان (3) كورسی، پارتی سۆشیالست دیموكراتی كورستان (1) كورسی، حزبی زەحمەتكێشان (1) كورسیان بەدەستهێنا.

هەر لە چواچێوەی لیستی برایەتیدا پێكهاتەی عەرەبی (2) كورسی، پێكهاتەی توركمان (1) كورسی و سەربەخۆكان (2) كورسیان بەدەستهێنا.

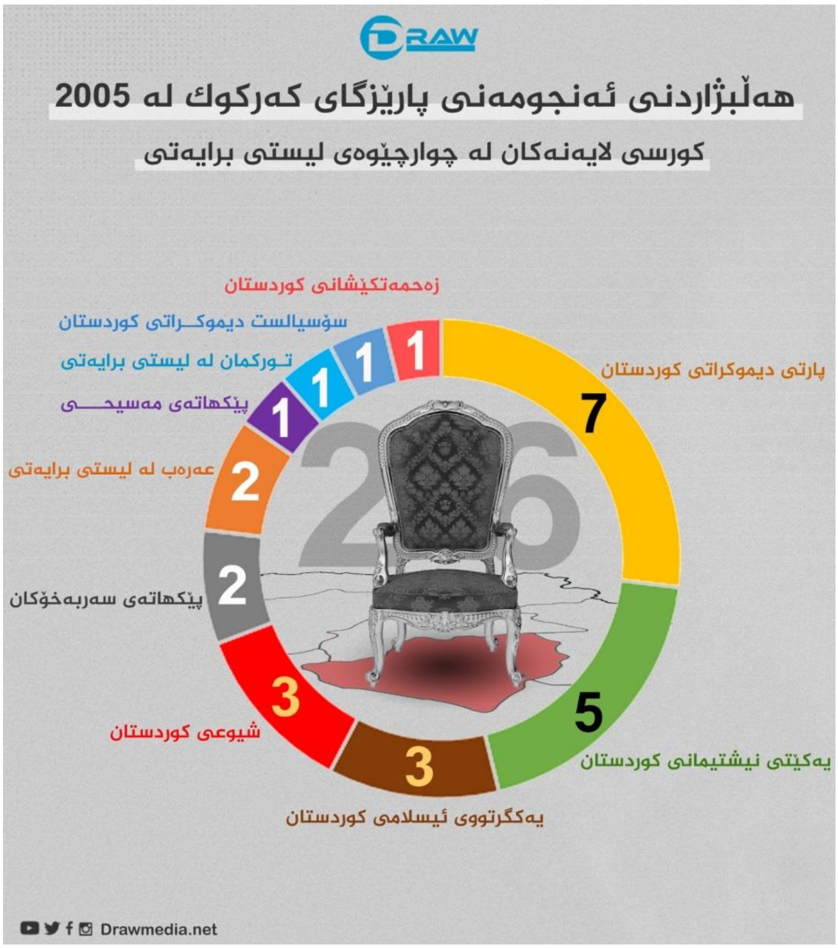
DRAW
هەڵبژاردنی ئەنجومەنی پارێزگای کەرکوك لە 2005
کورسی لایەنەکان لە چوارچێوەی لیستی برایەتی
زەحمەتکێشانی کوردستان
سۆسیالست دیموکـــراتی کوردستان
تـورکمان لە لیستی برایەتی
پێکهاتەی مەسیحـــی
عەرەب لە لیستی برایەتی
پێکهاتەی سەربەخۆکان
شیوعی کوردستان
یەکگرتووی ئیسلامی کوردستان
یەکێتی نیشتیمانی کوردستان
پارتی دیموکراتی کوردستان
1
1
1
1
2
2
3
3
5
7
26
Drawmedia.net

ئەندامانی لیستی برایەتی دوای ڕاگەیاندنی ئەنجامی هەڵبژاردنەکانی ساڵی 2005

یەکەم؛ پارتی دیموکراتی کوردستان

1. محەمەد کەمال
2. پەروین محەمەد
3. مەحمود محەمەد (کامەران کەرکوکی)
4. نەسرین خالید
5. ساهرە سەیف الدین
6. شێرزاد عادل
7. دڵشاد پیروت

دووەم؛ یەکێتی نیشتمانی کوردستان

1. ڕزگار عەلی
2. ئەحمەد عەبدوڵڵا ئەلعەسکەری
3. گەلاوێژ جەبار
4. بابەکر صدیق ئەحمد
5. ئەڵماس فازڵ

سێیەم؛ حزبی شیوعی کوردستان

1. عەلی حەمزە محەمەد
2. جەمال مەولود
3. لەیلا محەمەد

چوارەم؛ یەکگرتووی ئیسلامی کوردستان

1. جوان حەسەن
2. ڕێبوار فایەق تاڵەبانی
3. ئیبراهیم خەلیل

پێنجەم؛ پارتی سۆشیالیست دیموکراتی کوردستان

- ئازاد جەباری

شەشەم؛ حزبی زەحمەتکێشانی کوردستان

- ئاوات محمد ئەمین

حەوتەم؛ پێکهاتەی مەسیحی

- سلڤانا بویا

هەشتەم؛ سەربەخۆکان

1. عەبدولڕەحمان مستەفا
2. عەلی نامیق

نۆیەم؛ پێکهاتەی عەرەبی لە لیستی برایەتیدا

1. ڕیاز محەمەد
2. جەواد جاسم ئەلجەنابی

دەیەم؛ پێکهاتەی تورکمان لە لیستی برایەتیدا

- عیرفان جەمال کەرکوکلی

گۆڕانی هاوکێشەی هێز لە چوارچێوەی لیستی (برایەتی)دا

ئەنجامی هەڵبژاردنەکانی ساڵی 2005 دوای چەند ساڵێک بەتەواوەتی گۆڕانکاری بەسەردا هات و پارتی دیموکراتی کوردستان تا ڕادەیەک بووە گەورەترین کوتلەی نێو لیستی برایەتی، بەشێک لە نوێنەری لایەنەکان چوونە نێو ڕیزی پارتی دیموکراتی کوردستان و بەشێکیشیان چونە نێو ریزی یەکێتییەوە. لەوانەش ئەندامانی حزبی شیوعی، پاتی سۆسیالست دیموکرات، زەحمەتکێشان و ئەندامانی پێکهاتەی عەرەبی و تورکمان.
ئەندامێکی پارتی سۆسیالیست و ئەندامێکی زەحمەتکێشان و ئەندامی پێکهاتەی عەرەبی و ئەندامێکی حزبی شیوعی پاڵپشتیان بۆ کوتلەی یەکێتی ڕاگەیاند، بەڵام یەکێک لە کێشەکان بۆ یەکێتی نیشتمانی

کوردستان ئەوە بوو لە ماوەی (14) ساڵدا (3) ئەندامی لە دەستدابوو ئەوانیش (لەیلا حەسەن و ئەڵماس فازڵ) کە بۆ ئەندامی ئەنجومەنی نوێنەرانی عێراق هەڵبژێردران و (رزگار عەلی)یش دوای دەستهەڵگرین لە پۆستی سەرۆکی ئەنجومەنی پارێزگا دەستی لە کارەکەی هەڵگرت.

هاوکات ئەندامێکی تری پێکهاتەی عەرەبی و ئەندامی دووەمی پێکهاتەی تورکمان لەگەڵ یەکێک لە سەربەخۆکانی ناو لیستی برایەتی چونە پاڵ پارتی دیموکرات و جگە لەوەش بەپێی زنجیرەی کاندیدەکانی لیستی برایەتی کاندیدەکانی پارتی دیموکرات سودمەند بوون و کورسییە بەتاڵەکانی لیستەکەیان پڕکردەوە.

بۆیە دوای (14) ساڵ و لە ساڵی (2019) بە تەواوی هاوکێشەی نێو لیستی برایەتی گۆڕانکاری بەسەردا هاتبوو، بە جۆرێک؛ ژمارەی کورسییەکانی پارتی دیموکراتی کوردستان بە فەرمی گەیشتە (11) کورسی، لە کاتێکدا یەکێتی نیشتمانی گەیشتە (8) کورسی، هەروەها پێکهاتەی مەسیحی بەهۆی ریزبەندی کاندیدەکانیانەوە سودی باشیان لە لیستی برایەتی وەرگرت و (2) کورسی دیکەیان بەدەستهێنا دوای ئەوەی ژمارەیەک ئەندامی ئەنجومەن دەستبەرداری پۆستەکانیان بوون.

بۆیە هاوکێشەی پێکهاتەو لایەنیەکانی نێو لیستی برایەتی دوای (14) ساڵ و لە ساڵی (2019) بەم شێوەیەی لێهات کە لە گرافیکەکەی خوارەدا رونکراوەتەوە.

DRAW
ئەنجومەنی پارێزگای کەرکوك لە 2019
دوای 14 ساڵ لەهەڵبژاردنی ئەنجومەنی پارێزگای کەرکوك
کورسی لایەنەکان لە چوارچێوەی لیستی برایەتی
پێکهاتەی سەربەخۆکان
1
پێکهاتەی مەسیحی
3
پارتی دیموکراتی کوردستان
11
یەکگرتووی ئیسلامی کوردستان
3
26
8
یەکێتی نیشتیمانی کوردستان
Drawmedia.net

ئەندامانی لیستی برایەتی لە ئەنجومەنی پارێزگای کەرکوک ساڵی 2019

یەکەم؛ پارتی دیموکراتی کوردستان

1. محەمەد کەمال
2. پەروین محەمەد
3. مەحمود محەمەد (کامەران کەرکوکی)
4. نەسرین خالید
5. ساهیرە سەیف الدین
6. شێرزاد عادل
7. دڵشاد پیروت
8. ریض محەمەد
9. عەلی نامیق
10. عیرفان کەرکوکلی
11. فوئاد حسێن

دووەم؛ یەکێتی نیشتمانی کوردستان

1. ئەحمەد عەبدوڵڵا عەسکەری
2. گەلاوێژ جەباری
3. بابەکر صدیق ئەحمد
4. جەمال مەولود
5. ئازاد جەباری
6. ئاوات محەمەد
7. جەواد جاسم ئەلجەنابی
8. عوسمان عەلی

سێیەم؛ یەکگرتووی ئیسلامی کوردستان

1. جوان حەسەن

2. ڕێبوار فایەق تاڵەبانی
3. ئیبراهیم خەلیل

چوارەم؛ مەسیحییەکان

1. سلڤانا بویا
2. سویتلین ئستیڤان
3. ئێدوارد ئۆراهان ئادیشۆ

پێنجەم؛ سەربەخۆ

- لەیلا محەمەد

دووەم: کەرکوک لە هەڵبژاردنی کۆمەڵەی نیشتمانی عێراق لە ساڵی 2005

لە هەڵبژاردنی 2005/1/30ی کۆمەڵەی نیشتمانی عێراق لە پارێزگای کەرکوک لە کۆی (576 هەزار) دەنگدەری ئەو پارێزگایە بە ڕێژەی (69%) بەشداری هەڵبژاردنەکەیان کردو (397 هەزار و 224) کەس بە دروستی دەنگیان دابوو (6 هەزار و 62) دەنگیش پوچەڵ کرایەوە.

لەبەر ئەوەی عێراق لەو هەڵبژاردنەدا لە یەک بازنەی هەڵبژاردن پێکهاتبوو بۆیە کورسی تەرخانکراو دیاری نەکرابوو بۆ پارێزگاکان.

لەم هەڵبژاردنەدا (لیستی هاوپەیمانی کوردستانی) کە زۆرینەی پارتە سیاسییە کوردییەکانی لەخۆگرتبوو جگە لە کۆمەڵی ئیسلامی، زۆرینەی دەنگەکانی پارێزگاکەی بەدەستهێنا کە ڕێژەی (59.7%) گشتی دەنگەکانی پارێزگاکە بوو، بۆ وردەکاری تەوای ئەنجامەکان بڕوانە (خشتە ژمارە (4) و چارتی ژمارە (2)).

خشتەی ژمارە (4)

ئەنجامی هەڵبژاردنی 2005/1/30ی کۆمەڵەی نیشتمانی عێراق لە پارێزگای کەرکوک

لیستەکان	ژمارەی دەنگ	ڕێژە
لیستی هاوپەیمانی کوردستانی	237,006	60%
بەرەی تورکمانی عێراق	65,614	17%
لیستی عێراقیە	22,496	6%
تحالف العراق الموحد	19,815	5%
العراقیون	18,725	5%
کۆمەڵی ئیسلامی کوردستان	2,226	1%
اتحاد الشعب	1,237	0%
لیستی رافیدەینی نیشتمانی	978	0%
تحالف الدیمقراطي الوطني	222	0%
منظمة العمل الاسلامي في العراق	226	0%
الكوادر والنخب الوطنية المستقلة	153	0%
ئەوانی تر	28,526	7%
کۆی گشتی	397,224	100%

چارتی ژمارە (2)

ئەنجامی هەڵبژاردنی 30/1/2005ی کۆمەڵەی نیشتمانی عێراق لە پارێزگای کەرکوک

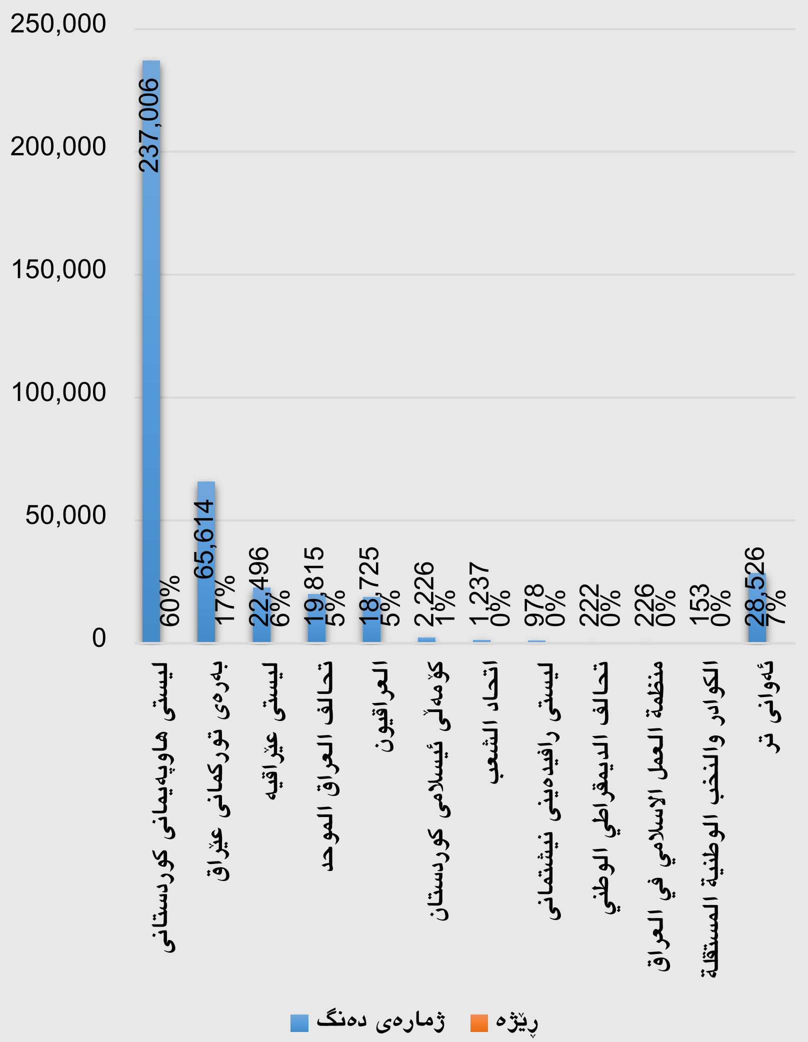

سێیەم: کەرکوک لە هەڵبژاردنی ئەنجومەنی نوێنەرانی عێراق لە ساڵی 2005

لە هەڵبژاردنی 2005/12/15ی ئەنجومەنی نوێنەرانی عێراق لە پارێزگای کەرکوک لە کۆی (691 هەزار و 581) دەنگدەری ئەو پارێزگایە کە 9 کورسی بۆ تەرخان کرابوو (595 هەزار و 335) کەس دەنگیاندا، (585 هەزار و 542) دەنگی دروست بە ڕێژەی (84.7%) هەژمار کراو (9 هەزار و 793) کارتی دەنگدانیش پوچەڵ کرایەوە. لیستی هاوپەیمانی کوردستانی زۆرینەی دەنگ و کورسی پارێزگاکەی بەدەستهێنا. وەک لە خشتەی (5) و چارتی ژمارە (3) دا رونکراوەتەوە.

خشتەی ژمارە (5)

ئەنجامی هەڵبژاردنی 2005/12/15ی ئەنجومەنی نوێنەرانی عێراق لە پارێزگای کەرکوک

لیستەکان	ژمارەی دەنگ	ڕێژە	کورسی
هاوپەیمانی کوردستانی	312,754	53%	5
الجبهه العراقية للحوار الوطني	82,107	14%	1
بەرەی تورکمانی عێراقی	63,658	11%	1
جبهة التوافق الوطني	34,665	6%	1
كتلة المصالحة و التحرير	26,302	4%	1
كتلة العراقية الموحدة	19,672	3%	0
قائمة العراقية الوطنية	14,316	2%	0
القائمة العراقية	6,289	1%	0
یەکگرتووی ئیسلامی کوردستان	6,138	1%	0
ئەوانی تر	19,641	3%	0
کۆی گشتی	585,542	100%	9

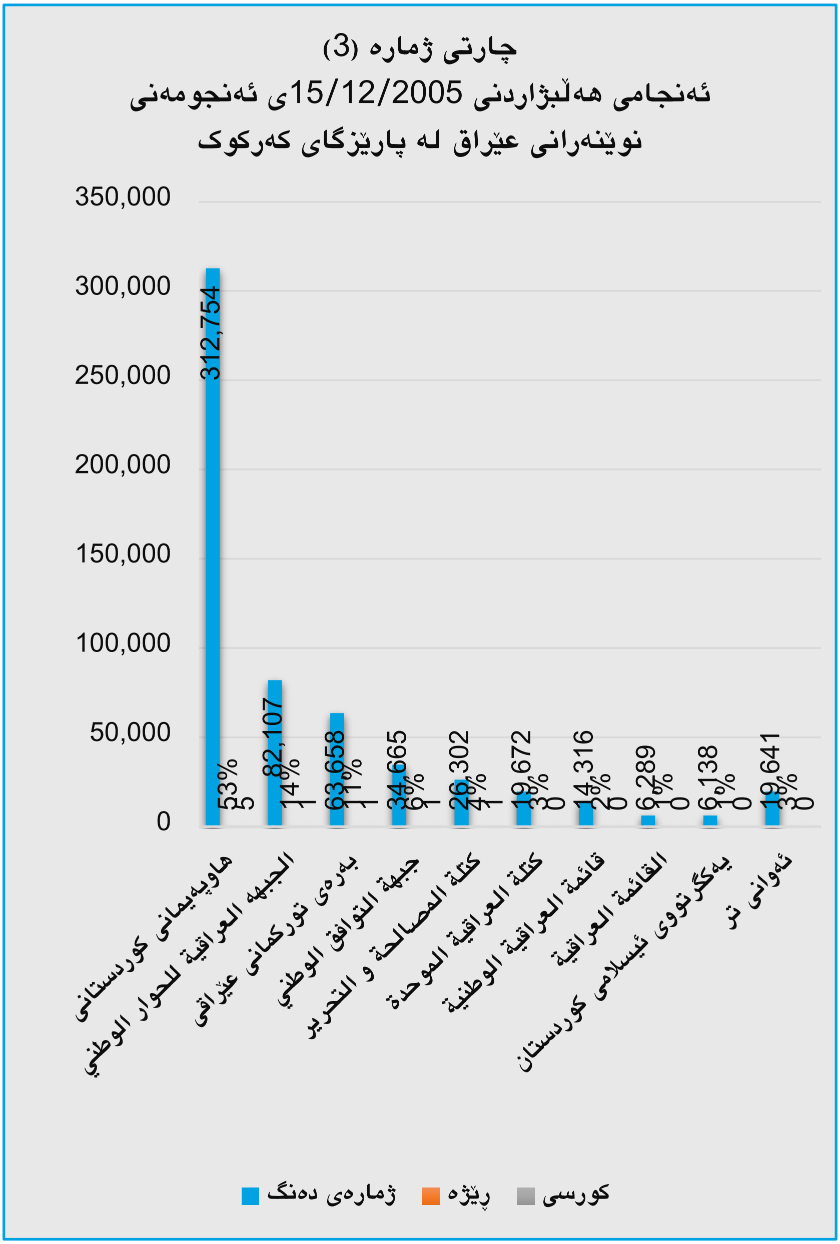
چارتی ژماره (3)
ئەنجامی هەڵبژاردنی 15/12/2005ی ئەنجومەنی
نوێنەرانی عێراق لە پارێزگای کەرکوک
350,000
300,000
250,000
200,000
150,000
100,000
50,000
0
312,754
53%
5
82,107
14%
1
63,658
11%
1
34,665
6%
1
26,302
4%
1
19,672
3%
0
14,316
2%
0
6,289
1%
0
6,138
1%
0
19,641
3%
0
هاوپەیمانی کوردستانی
الجبهه العراقية للحوار الوطني
بەرەی تورکمانی عێراقی
جبهة التوافق الوطني
كتلة المصالحة و التحرير
كتلة العراقية الموحدة
قائمة العراقية الوطنية
القائمة العراقية
یەکگرتووی ئیسلامی کوردستان
ئەوانی تر
ژمارەی دەنگ
ڕێژە
کورسی

چوارەم: کەرکوک لە هەڵبژاردنی ئەنجومەنی نوێنەران لە ساڵی 2010

لە هەڵبژاردنی 2010/3/7 ی ئەنجومەنی نوێنەرانی عێراقدا کە کورد بە چەند لیستێک بەشداری کرد، لە کۆی (557 هەزارو 37) دەنگدەری پارێزگای کەرکوک، لە لیستە سەرکەوتووەکاندا لیستی هاوپەیمانی کوردستانی کە لە یەکێتی نیشتیمانی کوردستان و پارتی دیموکراتی کوردستان و چەند پارتێکی دیکە پێکهاتبوو، توانی (206 هەزارو 542) دەنگ بەرێژەی (37%)ی دەنگەکانی ئەو پارێزگایە بەدەستبهێنێت و 6 کورسی لە کۆی 12 کورسی پشکی ئەو پارێزگایە لە ئەنجومەنی نوێنەرانی عێراق بەدەستبهێنێت، کە رێژەی کورسیەکانی (50%) دەکات، هاوکات لیستی عێراقیە (211 هەزارو 336) دەنگ و بەرێژەی (37.9%)ی دەنگی لیستە سەرکەوتوەکانی ئەو پارێزگایەو 6 کورسی بەدەستهێنا واتا (50%) و لیستی رافیدەین (28 هەزارو 78) دەنگ و بەرێژەی (5%) و (1) کورسی لە کورسی کۆتای بەدەستهێنا.

سەرەرای دەنگی لیستی هاوپەیمانی کوردستانی کە (206 هەزارو 542) دەنگی بەدەستهێنابوو دەنگی سەرجەم لیستە کوردیەکان لەو پارێزگایە (278 هەزارو 170) دەنگی بەدەستهێنابوو بەرێژەی (49.9%)ی دەنگی ئەو پارێزگایە بەو پێیەی لیستی گۆران (36 هەزارو 554) دەنگ و یەکگرتووی ئیسلامی (24 هەزارو 274) دەنگ، کۆمەڵی ئیسلامی (7 هەزارو 175) دەنگی بەدەستهێنابوو حیزبی شیوعی (3 هەزارو 397) دەنگی بەدەستهێنا بوو، کە نزیکەی (70 هەزار) دەنگە، کە ئەو لایەنانە لەبەر ئەوەی دەنگی پێویستیان نەهێنا بۆ کورسیەک کە بەهای کورسیەک (46 هەزارو 419) دەنگ بووە، هیچ کورسیەکیان بەدەستنەهێناو دەنگەکانیان سوتا.

بەو پێیەش دەنگی کورد لە نێوان 2005 بۆ 2010 لە (63.4%) دەنگی ئەو پارێزگایەوە بۆ (49.9%)ی دەنگی ئەو پارێزگایە دابەزی، واتا بەرێژەی (13.5%)ی دەنگەکانی دابەزی، رێژەی کورسیەکانیشی بەهەمان شێوە (13.4%) دابەزی. (بڕوانە خشتەی ژمارە (6) و چارتی ژمارە (4)).

خشتەی ژمارە (6)

ئەنجامی هەڵبژاردنی ئەنجومەنی نوێنەرانی عێراق 2010/3/7 لە پارێزگای کەرکوک

لیستەکان	ژمارەی دەنگ	ڕێژە	کورسی
لیستی عێراقیة	211,675	38%	6
هاوپەیمانی کوردستان	206,542	37%	6
ئەوانی تر	138,167	25%	0
کۆی گشتی	556,384	100%	12

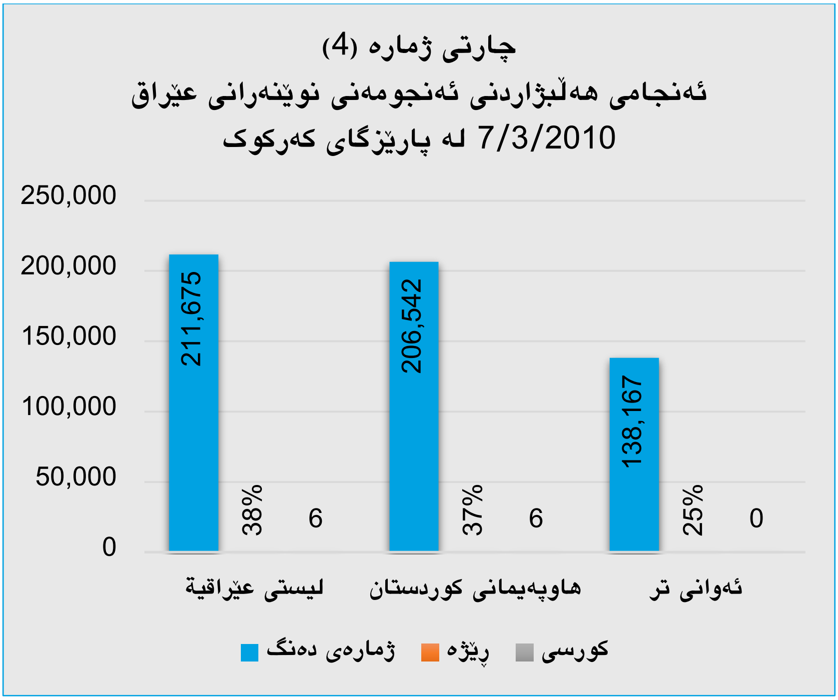

چارتی ژمارە (4)
ئەنجامی هەڵبژاردنی ئەنجومەنی نوێنەرانی عێراق
7/3/2010 لە پارێزگای کەرکوک
250,000
200,000
150,000
100,000
50,000
0
211,675
38%
6
206,542
37%
6
138,167
25%
0
لیستی عێراقیة
هاوپەیمانی کوردستان
ئەوانی تر
ژمارەی دەنگ
ڕێژە
کورسی

پێنجەم: کەرکوک لە هەڵبژاردنی ئەنجومەنی نوێنەرانی عێراق لە ساڵی 2014

لە هەڵبژاردنی 2014/4/30ی ئەنجومەنی نوێنەرانی عێراق لە پارێزگای کەرکوک لە کۆی (570 هەزار و 795) دەنگدەری ئەو پارێزگایە کە 12 کورسی هەبوو بۆ ئەنجومەنی نوێنەرانی عێراق یەکێتی (209 هەزار و 964) دەنگی بەدەستهێنا (6) کورسی و پارتی (63 هەزار و 76) دەنگی بەدەستهێنا (2) کورسی بردەوە بەهای کورسی لەو پارێزگایە (47 هەزار و 566) دەنگ دەکات. بۆ وردەکاری ئەنجامەکان (بڕوانە خشتەی ژمارە (6) و چارتی ژمارە (5)).

خشتەی ژمارە (7)

ئەنجامی هەڵبژاردنی ئەنجومەنی نوێنەرانی عێراق 2014/4/30 لە پارێزگای کەرکوک

لیستەکان	ژمارەی دەنگ	ڕێژە	ژمارەی کورسی
یەکێتی نیشتمانی کوردستان	209,964	37%	6
بەرەی تورکمانی لە کەرکوک	71,492	13%	2
پارتی دیموکراتی کوردستان	63,076	11%	2
هاوپەیمانی عەرەبی لە کەرکوک	53,796	9%	1
هاوپەیمانی عروبە	38,328	7%	1
ئەوانی دیکە	134,103	23%	0
کۆی گشتی	570,759	100%	12

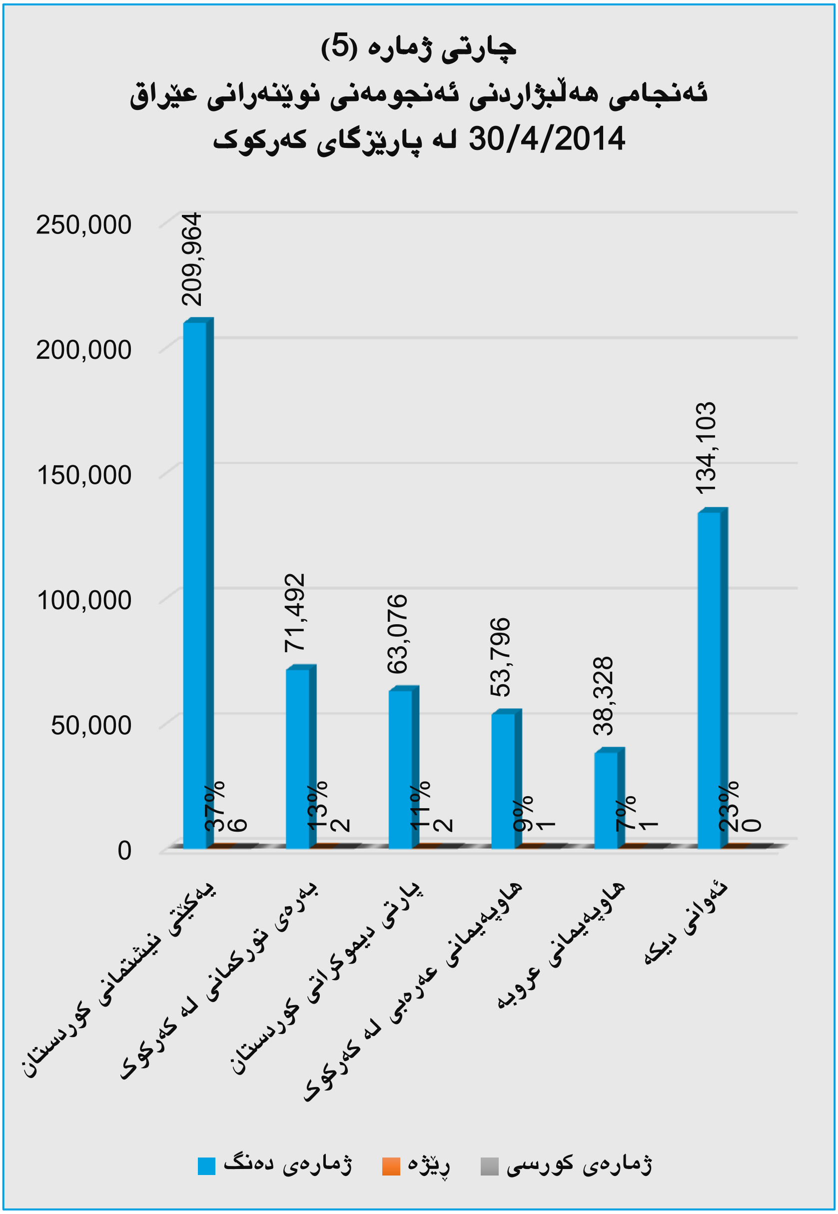

چارتی ژمارە (5)
ئەنجامی هەڵبژاردنی ئەنجومەنی نوێنەرانی عێراق
30/4/2014 لە پارێزگای کەرکوک
250,000
200,000
150,000
100,000
50,000
0
209,964
71,492
63,076
53,796
38,328
134,103
37%
6
13%
2
11%
2
9%
1
7%
1
23%
0
یەکێتی نیشتمانی کوردستان
بەرەی تورکمانی لە کەرکوک
پارتی دیموکراتی کوردستان
هاوپەیمانی عەرەبی لە کەرکوک
هاوپەیمانی عروبە
ئەوانی دیکە
ژمارەی دەنگ
ڕێژە
ژمارەی کورسی

شەشەم: کەرکوک لە هەڵبژاردنی ئەنجومەنی نوێنەرانی عێراق لە ساڵی 2018

لە هەڵبژاردنی ئەنجومەنی نوێنەرانی عێراق لە 12ی ئایاری 2018 دا لە پارێزگای کەرکوک پارتی دیموکراتی کوردستان بەشداری هەڵبژاردنی ئەو پارێزگایەی نەکرد، لە کۆی (12) کورسی و (484 هەزارو 618) دەنگدەر .

- **یەکێتی نیشتیمانی 6 کورسی و (183 هەزارو 283) دەنگی بەدەستهێنا.**
- **هاوپەیمانی عەرەبی لە کەرکوک 3 کورسی و (84 هەزارو 102) دەنگی بەدەستهێنا.**
- **بەرەی تورکمانی 3 کورسی و (79 هەزارو 694) دەنگی بەدەستهێنا.**
- **لیستی نیشتمان (گۆڕان، هاوپەیمانی، کۆمەڵ) لە کەرکوک (14 هەزارو 118) دەنگی بەدەستهێنا بەبێ کورسی.**
- **نەوەی نوێ (13 هەزارو 96) دەنگی بەدەستهێنا.**
- **حزبی سۆسیالیست دیموکراتی کوردستان (7 هەزارو 243) دەنگی بەدەستهێنا.**
- **یەکگرتووی ئیسلامی کوردستان (4 هەزارو 631) دەنگی بەدەستهێنا. بۆ وردەکاری ئەنجامەکان (بڕوانە خشتەی ژمارە (8 و 9) و چارتی ژمارە (6 و 7)).**

خشتەی ژمارە (8)

ئەنجامی هەڵبژاردنی ئەنجومەنی نوێنەرانی عێراق 2018/5/12 لە پارێزگای کەرکوک

لیستەکان	ژمارەی دەنگ	ڕێژە	ژمارەی کورسی
یەکێتی نیشتمانی کوردستان	183,283	38%	6
هاوپەیمانی نیشتمان	14,118	3%	0
جوڵانەوەی نەوەی نوێ	13,096	3%	0
یەکگرتووی ئیسلامی کوردستان	4,631	1%	0
حزبی سۆسیالست	7,243	1%	0
حزبی شیوعی کوردستان	884	0%	0
هاوپەیمانی عەرەبی لە کەرکوک	84,102	17%	3
هاوپەیمانی نەصر	24,328	5%	0
هاوپەیمانی فەتح	18,427	4%	0
هاوپەیمانی نیشتمانی	14,979	3%	0
بەرەی تورکمانی لە کەرکوک	79,694	16%	3
لیستی بابلیون (کۆتا)	4,864	1%	1
ئەنجومەنی شەعبی کلدۆ سریان ئاشوری	3,810	1%	0
ئەوانی تر	31,159	6%	0
کۆ	484,618	100%	13

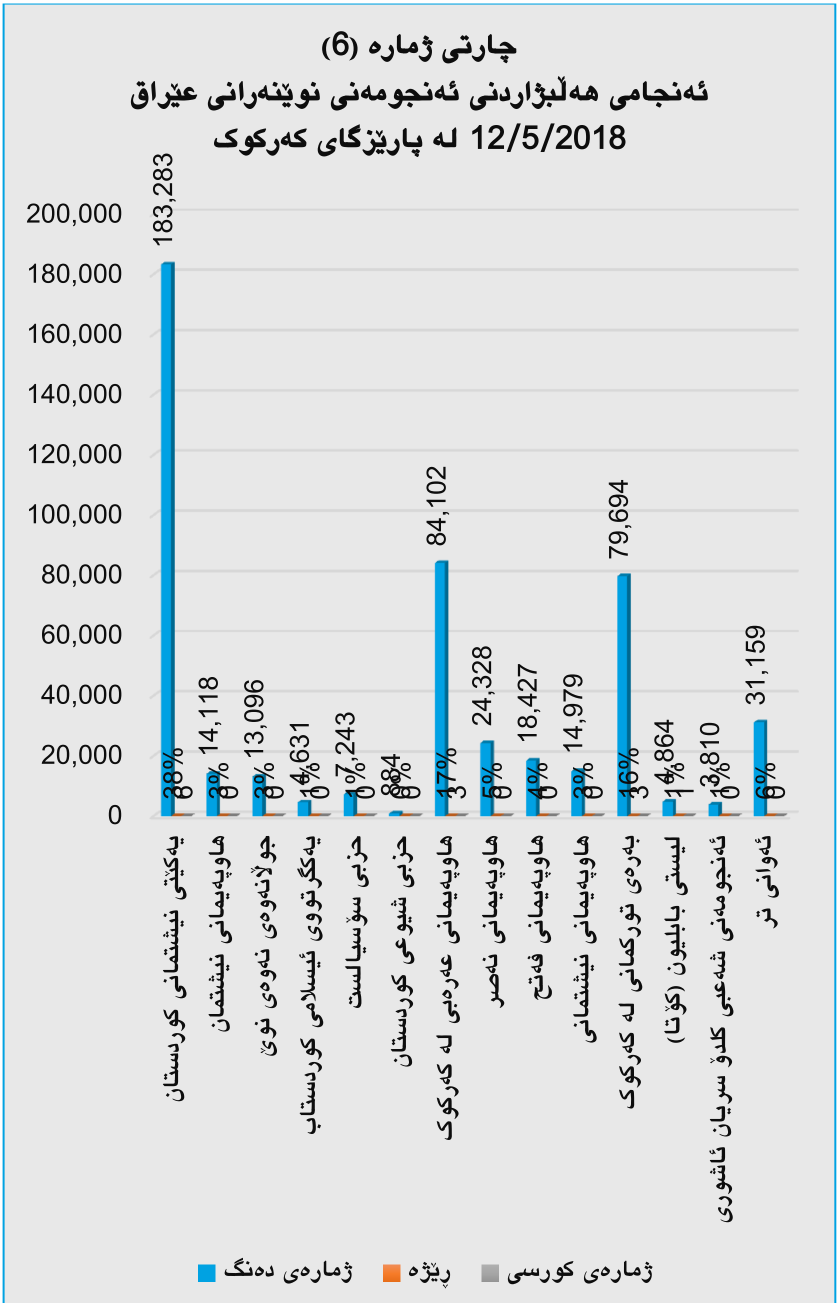

چارتی ژمارە (6)
ئەنجامی هەڵبژاردنی ئەنجومەنی نوێنەرانی عێراق
12/5/2018 لە پارێزگای کەرکوک
183,283
84,102
79,694
31,159
24,328
18,427
14,979
14,118
13,096
7,243
4,864
4,631
3,810
884
38%
17%
16%
6%
5%
4%
3%
1%
0%
8
3
200,000
180,000
160,000
140,000
120,000
100,000
80,000
60,000
40,000
20,000
0
یەکێتی نیشتمانی کوردستان
هاوپەیمانی نیشتمان
جوڵانەوەی نەوەی نوێ
یەکگرتووی ئیسلامی کوردستاب
حزبی سۆسیالست
حزبی شیوعی کوردستان
هاوپەیمانی عەرەبی لە کەرکوک
هاوپەیمانی نەصر
هاوپەیمانی فەتح
هاوپەیمانی نیشتمانی
بەرەی تورکمانی لە کەرکوک
لیستی بابلیون (کۆتا)
ئەنجومەنی شەعبی کلدۆ سریان ئاشوری
ئەوانی تر
ژمارەی دەنگ
ڕێژە
ژمارەی کورسی

خشتەی ژمارە (9)

ئەنجامی دەنگی لیستە کوردییەکان لە هەڵبژاردنی ئەنجومەنی نوێنەرانی عێراق 2018/5/12 لە پارێزگای کەرکوک

لیستەکان	ژمارەی دەنگ	ڕێژە	ژمارەی کورسی
یەکێتی نیشتمانی کوردستان	183,283	82%	6
هاوپەیمانی نیشتمان	14,118	6%	0
جوڵانەوەی نەوەی نوێ	13,096	6%	0
حزبی سۆسیالست	7,243	3%	0
یەکگرتووی ئیسلامی کوردستان	4,631	2%	0
حزبی شیوعی کوردستان	884	0%	0
کۆ	223,255	100%	6

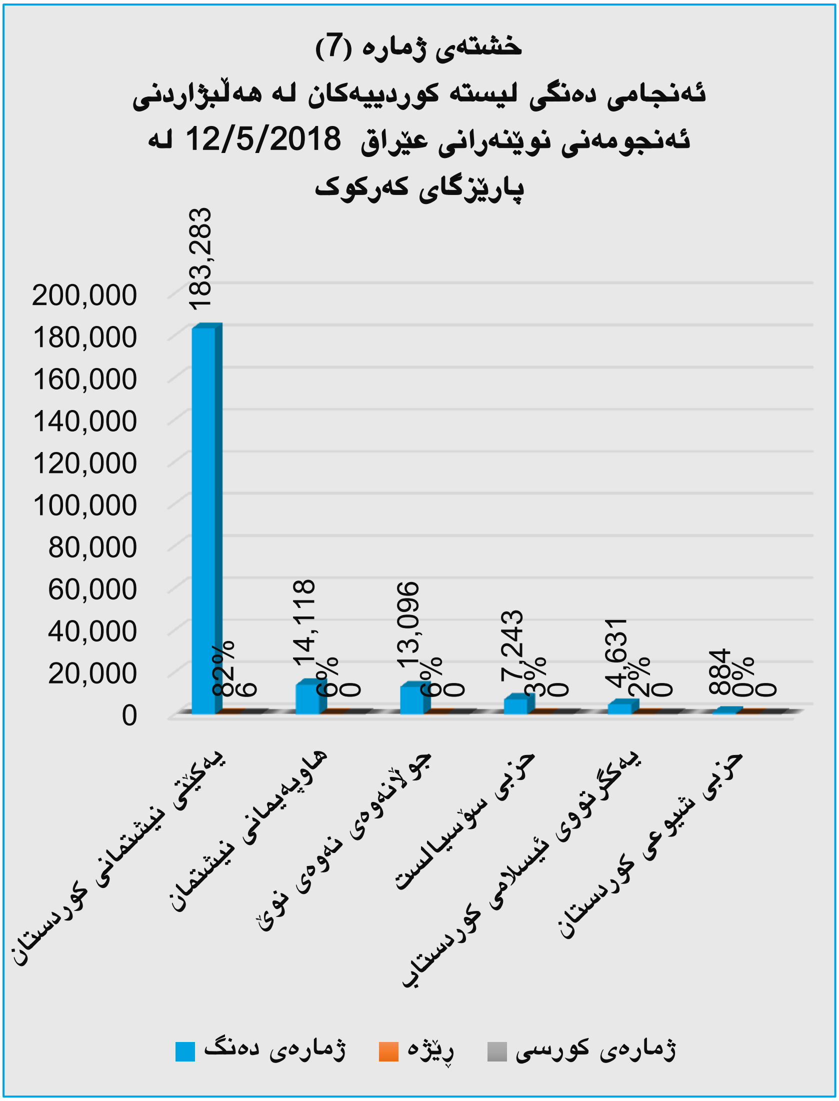
خشتەی ژمارە (7)
ئەنجامی دەنگی لیستە کوردییەکان لە هەڵبژاردنی
ئەنجومەنی نوێنەرانی عێراق 12/5/2018 لە
پارێزگای کەرکوک
200,000
180,000
160,000
140,000
120,000
100,000
80,000
60,000
40,000
20,000
0
183,283
82%
6
14,118
6%
0
13,096
6%
0
7,243
3%
0
4,631
2%
0
884
0%
0
یەکێتی نیشتمانی کوردستان
هاوپەیمانی نیشتمان
جوڵانەوەی نەوەی نوێ
حزبی سۆسیالست
یەکگرتووی ئیسلامی کوردستاب
حزبی شیوعی کوردستان
ژمارەی دەنگ
ڕێژە
ژمارەی کورسی

حەوتەم: کەرکوک لە هەڵبژاردنی ئەنجومەنی نوێنەرانی عێراق لە ساڵی 2021

بەپێی دواین ئەنجامی هەڵبژاردنی ئەنجومەنی نوێنەرانی عێراق لە پارێزگای کەرکوک، کە لە (2021/10/10) بەڕێوەچوو، پارێزگاکە لە سێ بازنەی هەڵبژاردن پێکهاتبوو، لە سەر ئاستی هەرسێ بازنەکەی هەڵبژاردن (409 هەزار و 494) دەنگی ڕاستەقینە بەدەستهاتووە، بەجۆرێک؛

- پێکهاتەی کورد زۆرینەی دەنگەکانی پارێزگاکەی بردووەتەوە بە (160 هەزار و 370) دەنگ.
- پێکهاتەی عەرەب بە پلەی دووەم دێت بە (120 هەزار و 672) دەنگ.
- پێکهاتەی تورکمان پلەی سێیەمی هەیە بە (45 هەزار و 773) دەنگ.
- سەربەخۆکانیش (82 هەزار و 679) دەنگیان بەدەستهێناوە.

بڕوانە خشتەی ژمارە (1).

خشتەی ژمارە (1)

دەنگی پێکهاتەکانی پارێزگای کەرکوک لە 2021/10/10

دەنگی پێکهاتەکان لە کەرکوک	بازنەی (1)	بازنەی (2)	بازنەی (3)	کۆ
دەنگی کورد	131230	29127	13	160370
دەنگی عەرەب	1339	42477	76856	120672
دەنگی تروکمان	6806	38858	109	45773
سەربەخۆکان	29620	33262	19797	82679
کۆ	168995	143724	96775	409494

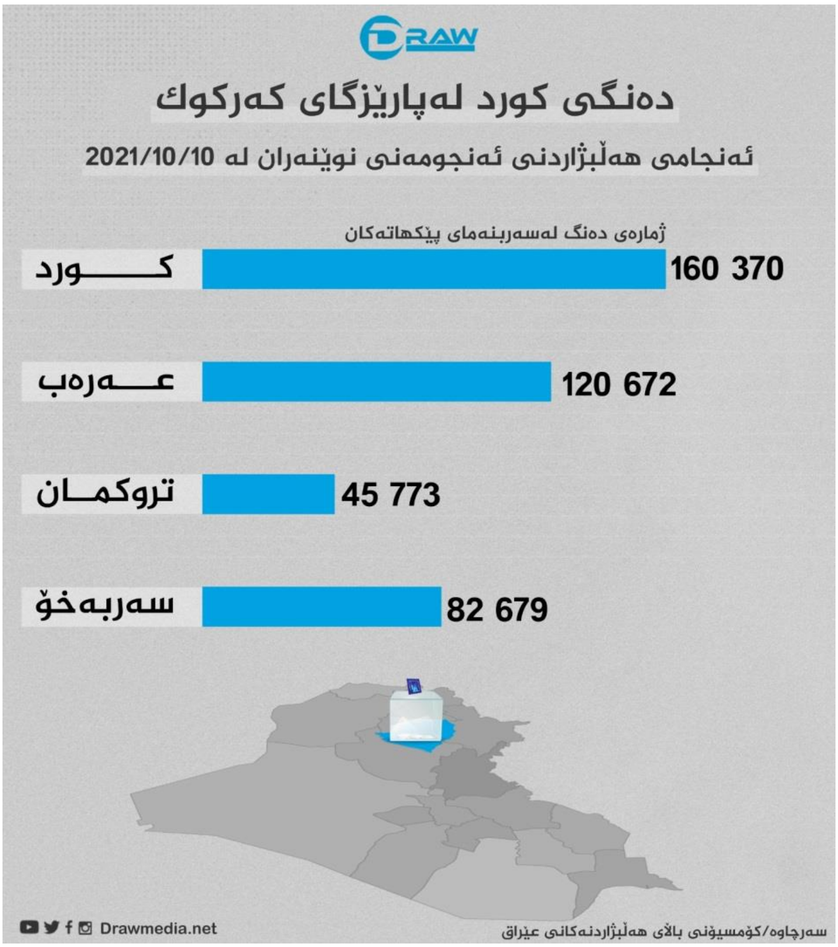
DRAW
دەنگی کورد لەپارێزگای کەرکوك
ئەنجامی هەڵبژاردنی ئەنجومەنی نوێنەران لە 2021/10/10
ژمارەی دەنگ لەسەربنەمای پێکهاتەکان
کـــــورد 160 370
عـــەرەب 120 672
تروکمـــان 45 773
سەربەخۆ 82 679
Drawmedia.net
سەرچاوە/کۆمسیۆنی باڵای هەڵبژاردنەکانی عێراق

دەنگی لایەنە کوردییەکان لە هەڵبژاردنی 2021/10/10

لە سەر ئاستی هەرسێ بازنەکەی هەڵبژاردن بۆ ئەنجومەنی نوێنەرانی عێراق لە پارێزگای کەرکوک کە لە (2021/10/10) بەڕێوەچوو؛ پێکهاتەی کورد دەنگەکانی دابەشبووە بەسەر (یەکێتی (82 هەزار و 286 دەنگ، پارتی (49 هەزار و 538) دەنگ، نەوەی نوێ (25 هەزار و 391) دەنگ، بزوتنەوەی گۆڕان (2 هەزار و 481) دەنگ، سۆسیالست (425) دەنگ، زەحمەتکێشان (249) دەنگ و کۆمەڵی دادگەری و یەکگرتووی ئیسلامی بەهۆی ئەوەی کاندیدیان نەبووە بۆیە هیچ دەنگێکیان بەدەست نەهێناوە). بڕوانە خشتەی ژمارە (2).

خشتەی ژمارە (1)

دەنگی لایەنە کوردییەکانی پارێزگای کەرکوک لە 2021/10/10

دەنگی لایەنە کوردییەکان	بازنەی (1)	بازنەی (2)	بازنەی (3)	کۆ
یەکێتی	67445	14841		82286
نەوەی نوێ	23090	2288	13	25391
پارتی	37744	11794		49538
گۆڕان	2481			2481
سۆسیالست	221	204		425
زەحمەتکێشان	249			249
کۆ	131230	29127	13	160370

ئەنجامی هەڵبژاردنی ئەنجومەنی نوێنەران لە پارێزگای کەرکوک

بازنەی (1) لە پارێزگای کەرکوک

ئەنجامی کۆتایی هەڵبژاردنی ئەنجومەنی نوێنەران لە 2021/10/10

ز	ژ. کورسی تەرخانکراو	ناوی کاندیدەکان	ڕەگەز	ژمارەی کاندید	لایەنی سیاسی	ژمارەی دەنگ
1	5	عامر صالح هلال خزر	نێر	20	سەربەخۆ	800
2		محەمەد عەزیز محەمەد	نێر	21	سەربەخۆ	342
3		مهیمن عەلی حوسین حەمدانی	نێر	22	سەربەخۆ	14358
4		ئومێد محەمەد ئەحمەد	نێر	23	نەوەی نوێ	23090
5		سارا ستار محەمەد شێخانی	نێر	24	سەربەخۆ	776
6		سالم مەجید وەلی زەنگەنە	نێر	25	سەربەخۆ	5205
7		خەبات ئەسعد محەمەد قادر	نێر	26	سەربەخۆ	395
8		نەسرین محەمەد کەریم	مێ	27	قادمون	188
9		شزا عەلی روبیتان داودی	مێ	28	سەربەخۆ	166
10		محەمەد نەسرەدین محەمەد	نێر	29	هاوپەیمانی کوردستان	2481
11		شاخەوان عەبدوڵا ئەحمد تاڵەبانی	نێر	30	پارتی دیموکراتی کوردستان	37744
12		سەباح حەبیب قادر وەهاب	نێر	31	هاوپەیمانی کوردستان	15708
13		تولین زهیر تاهر	مێ	32	بەرەی تورکمانی عێراقی	1012

	یەکگرتوو					
477	سەربەخۆ	33	مێ	شیرین عەبدوڵا محەمەد		14
221	حیزبی سۆسیالیست دیموکراتی کوردستان	34	نێر	ریباز محەمەد عەبدولکەریم		15
680	سەربەخۆ	35	مێ	سەحەر عەبدوڵا شاکر زەنگەنە		16
11348	هاوپەیمانی کوردستان	36	نێر	موئەیەد غازی عبید داودی		17
129	سەربەخۆ	37	نێر	سەعد نەجمەدین حەمدانی		18
5197	بەرەی تورکمانی عێراقی یەکگرتوو	38	نێر	ماردین تەحسین عەبدولرەحمان		19
771	هاوپەیمانی عەرەبی لە کەرکوک	39	نێر	حاتەم ئیسماعیل جومعە		20
1956	سەربەخۆ	40	نێر	بەسام مەحمود خەلەف		21
138	حیزبی مەیدانی تورکمانی عێراق	41	نێر	ئیبراهیم یەشار سەعدەدین		22
21510	هاوپەیمانی کوردستان	42	مێ	دیلان غەفور سالح زەنگەنە		23
515	سەربەخۆ	43	نێر	سەلام عەزیز ئیسماعیل		24
249	حیزبی زەحمەتکێشانی کوردستان	44	نێر	شوان محەمەد کەریم محەمەد		25
3215	سەربەخۆ	45	نێر	مقداد فەیزوڵا ئەحمد		26
203	قادمون	46	نێر	گوران اغاجان هاشم زەنگەنە		27
459	بەرەی تورکمانی عێراقی یەکگرتوو	47	مێ	ژاڵە یونس ئەحمەد حەسەن		28

29		هانی ڕەشید حەسەن	نێر	48	قادمون	52
30		ئیسماعیل محەمەد نامق زەنگەنە	نێر	49	سەربەخۆ	107
31		ئالا تەحسین حەبیب تاڵەبانی	مێ	50	هاوپەیمانی کوردستان	9058
32		محەمەد سابر سلیمان هەمەوەندی	نێر	51	سەربەخۆ	372
33		سدیق عومەر ڕەسول مەعروف	نێر	52	هاوپەیمانی کوردستان	9821
34		ڕەسمیە عەبدولرەزاق ئیبراهیم	مێ	53	المنقذون	125
35		ئەحمەد حسین عەلی ئیسماعیل	نێر	55	سەربەخۆ	127

بازنەی (2) لە پارێزگای کەرکوک

ئەنجامی کۆتایی هەڵبژاردنی ئەنجومەنی نوێنەران لە 2021/10/10

ز	ژ. کورسی تەرخانکراو	ناوی کاندیدەکان	ڕەگەز	ژمارەی کاندید	لایەنی سیاسی	ژمارەی دەنگ
1	4	یاسین ابراهیم محمود ذیاب العبیدي	نێر	20	كتلة الاستقرار	2608
2		کیلان قادر علي عمر	نێر	21	هاوپەیمانی کوردستان	13141
3		اسماء عبدالکریم مطر خلف المفرجي	نێر	22	ائتلاف سلامة وطن	311
4		کاظم علي عباس مصطفی الحیدري	نێر	23	ائتلاف دولة القانون	2462
5		احمد محمود عبد حمودي العزي	نێر	24	حرکة نازل أخذ حقي الدیمقراطیة	177

321	قادمون	25	نێر	اركان قنبر خورشيد علي اوجي		6
1002	سەربەخۆ	26	نێر	نشام انور اسماعيل عبدالله صفر		7
2959	سەربەخۆ	27	نێر	غسان حسين علي محمد البياتي		8
204	پارتی سۆسیالست دیموکراتی کوردستان	28	نێر	هزار رشيد حميد ولد كاكى		9
1116	ائتلاف النصر	29	نێر	سلوان خميس ضاري عاصي العبيدي		10
414	حزب الميدان التركماني العراقي	30	مێ	بصيره اكبر محمد عبدالرزاق		11
218	جبهة الوحدة الوطنية	31	مێ	هاله نورالدين احمد داود المفرجي		12
928	الجماهير الوطنية	32	نێر	فرحان حسين صالح علي الجبوري		13
1914	جبهة تركمان العراق الموحد	33	نێر	مراد صائب محمود ابراهيم البياتي		14
2411	سەربەخۆ	34	مێ	خديجه علي عباس جاسم التركماني		15
4262	التحالف العربي في كركوك	35	نێر	محمد مزهر شاهين هلال الشمري		16
696	تحالف قوى الدولة	36	نێر	نجاه حسين حسن علي الصباغ		17
55	تيار الكلمة	37	نێر	ابراهيم نجف احمد خورشيد حمزلي		18
1700	هاوپەیمانی کوردستان	38	مێ	ئاشتي مهدي عارف قادر		19
161	حزب المجد العراقي	39	نێر	مهند امجد خضير احمد الحيالي		20

3189	سەربەخۆ	40	نێر	يوسف عكاب يوسف عبدالله الطيار		21
653	سەربەخۆ	41	نێر	حسين اصغر زين العابدين حسن العلو		22
2288	نەوەی نوێ	42	مێ	امينه فاضل صالح محمود الجباري		23
85	سەربەخۆ	43	نێر	اورهان خليل جمعه ولي الجعفر		24
90	قادمون	44	مێ	فاتن رجب جواد علي الخزرجي		25
3980	سەربەخۆ	45	نێر	احمد حيدر قاسم عبدالله الحسكلي		26
7681	تحالف الفتح	46	نێر	غريب عسكر نقي مشير المرادلي		27
1356	سەربەخۆ	47	نێر	احمد خلف طريد فرحان العزاوي		28
148	سەربەخۆ	48	نێر	سالم جهاد جبار جلال بازركان		29
2800	سەربەخۆ	49	نێر	قصي كامل جاسم محمد العجيلي		30
341	قادمون	50	مێ	احلام محمد خليل حمد الاعرجي		31
7588	تحالف تقدم الوطني /تقدم	51	نێر	محمد نصير سعدون مصطفى		32
11794	پارتی دیموکراتی کوردستان	52	مێ	نجوى حميد محمد علي كاكه يي		33
2658	سەربەخۆ	53	نێر	جشعم هلال صالح هزاع النعيمي		34
220	الحركة الاسلامية في	54	نێر	حسن امين محمد امين		35

		الشيخاني			العراق	
36		نيازي محمد مهدي قنبر معماراوغلو	نێر	55	سەربەخۆ	4442
37		اسماعيل احمد رجب طرفاوي الحديدي	نێر	57	حزب المشرق العربي	3357
38		رمله حميد احمد جرجيس العبيدي	مێ	58	تحالف تقدم الوطني /تقدم	544
39		ماهر كريم محمود مزبان الجبوري	نێر	59	سەربەخۆ	219
40		يلدرم ايدن حسين مصطفى البياتي	نێر	60	حزب الميدان التركماني العراقي	71
41		حسين حمدي باقر محمد العلو	نێر	61	سەربەخۆ	38
42		رازق مرهون سالم يوسف الجبوري	نێر	62	سەربەخۆ	2512
43		مالك حاجم كاظم حسين المجتومي	نێر	63	المنقذون	114
44		عمار هدايت محمدعلي ولي كهيه	نێر	64	جبهة تركمان العراق الموحد	6113
45		رعد صالح حسين موسى الجبوري	نێر	65	سەربەخۆ	3115
46		عزيز حواس مشوح جاسم اللهيبي	نێر	66	حركة انجاز	2847
47		ارشد رشاد فتح الله عبدالرزاق الصالحي	نێر	67	جبهة تركمان العراق الموحد	22724
48		احمد طاهر اسماعيل احمد الصالحي	نێر	68	سەربەخۆ	214
49		ايشان نجم رستم بكر النعيمي	مێ	69	سەربەخۆ	43

50		محمد زين العابدين محمد الموسوي	نێر	70	سەربەخۆ	873
51		اياد جلعو محمد عبدالله العبيدي	نێر	71	سەربەخۆ	252
52		حنان ثاير محمود حسن بهيازي	مێ	72	سەربەخۆ	313
53		جمال نوري كاظم ولي الخزرجي	نێر	73	الوئام العراقي	45
54		سوسن عبدالواحد شاكر جدوع	مێ	74	جبهة تركمان العراق الموحد	7622
55		خالد حمد علاوي شهاب المفرجي	نێر	75	المشروع الوطني العراقي	6231
56		ترف خلف محمد محمود الطائي	نێر	76	ائتلاف الوطنية	104

بازنەی (3) لە پارێزگای کەرکوک

ئەنجامی کۆتایی هەڵبژاردنی ئەنجومەنی نوێنەران لە 2021/10/10

ز	ژ. کورسی تەرخانکراو	ناوی کاندیدەکان	ڕەگەز	ژمارەی کاندید	لایەنی سیاسی	ژمارەی دەنگ
1	3	عايد عبدالله احمد جارالله الجبوري	نێر	20	قادمون	1843
2		تحرير احمد حسن كاكا العبيدي	مێ	21	سەربەخۆ	3263
3		صبيحه محمد عبدالله حسين الجبوري	مێ	22	سەربەخۆ	840
4		صباح حسن سلطان خليل العبيدي	نێر	23	قادمون	72
5		برهان مزهر عاصي حسين العبيدي	نێر	24	حزب التصحيح الوطني	21
6		مروه علي حميد علي الحسن	نێر	25	نەوەی نوێ	13
7		قحطان وطبان محمد عبدالله الجميلي	نێر	26	سەربەخۆ	488
8		حاجم حسين زوبع احمد الجبوري	نێر	27	الجماهير الوطنية	21
9		سامر سعدي عمر حمد النعيمي	نێر	28	سەربەخۆ	2639
10		فلاح خليل جلال محمدعلي يايجلي	نێر	29	جبهة تركمان العراق الموحد	109
11		رنا حسين محمد سليمان الجبوري	مێ	30	سەربەخۆ	494
12		ساهره عبدالله محمد غرب الجبوري	مێ	31	تحالف تقدم الوطني /تقدم	8008
13		ايمان غازي عطيه عبود	مێ	32	سەربەخۆ	29

		الجبوري				
14		وليد محمد عطيه محيميد السبعاوي	نێر	33	حركة الوفاء العراقية	635
15		سهمي سعيد علي رضوان الجبوري	نێر	34	التحالف العربي في كركوك	87
16		خليل مزهر عبدالله محمد الجبوري	نێر	35	سەربەخۆ	32
17		نبراس احمد ربيع محمد البو اسحق	نێر	36	سەربەخۆ	996
18		منى محمد خلف سبيل الجبوري	مێ	37	تحالف العقد الوطني	9959
19		حامد خلف محمود عبود الجبوري	نێر	38	تحالف العقد الوطني	287
20		حادي احمد دخيل فرج الجبوري	نێر	39	تحالف تقدم الوطني /تقدم	1681
21		وصفي عاصي حسين علي العبيدي	نێر	40	الجبهة العربية الموحدة	11129
22		صلاح حسن سليم احمد الجبوري	نێر	41	الجماهير الوطنية	882
23		عارف عبد صائل عبدالله الجبوري	نێر	42	سەربەخۆ	831
24		فتوح حسين فدعوس محمد الجبوري	مێ	43	المنتج الوطني	491
25		انعام خلف علي صالح الجبوري	مێ	44	سەربەخۆ	441
26		خلدون محمد ابراهيم محمد الحمداني	نێر	45	سەربەخۆ	1653
27		ايهاب سامي حسن محمد الجبوري	نێر	46	سەربەخۆ	77

28		محمد علي محمد تميم	نێر	47	تحالف تقدم الوطني /تقدم	24335
29		سامي محمد عبدالله محيميد الجبوري	نێر	48	الكتلة العراقية الحرة	1174
30		سبعاوي حسين محمد عويد الجبوري	نێر	49	حزب المسار المدني	13
31		علي ابراهيم مديد علي الجبوري	نێر	50	سەربەخۆ	317
32		علاء محمود نجم عبدالله الجبوري	نێر	51	الجبهة العربية الموحدة	28
33		حمد حادي خضر محمد الجبوري	نێر	52	سەربەخۆ	21
34		احمد خليل ابراهيم خليل الحمداني	نێر	53	سەربەخۆ	678
35		جاسم محمد حسين احمد المفرجي	نێر	54	سەربەخۆ	1312
36		يمامه خلف يونس شلاش الجبوري	مێ	55	سەربەخۆ	3815
37		ماهر حسن طامي خطاب الجبوري	نێر	57	سەربەخۆ	1871
38		راكان سعيد علي رضوان الجبوري	نێر	58	التحالف العربي في كركوك	14666
39		عبدالله خلف محمد غرب الجبوري	نێر	59	حزب التصحيح الوطني	1524

بەشی سێیەم
هەڵبژاردنی ئەنجومەنی پارێزگاکانی ڕێکنەخراو لە هەرێمدا لە ساڵی 2023

یەکەم: هەڵبژاردنی ئەنجومەنی پارێزگاکانی عێراق

1. مێژووی هەڵبژاردنی ئەنجومەنی پارێزگاکانی عێراق

بەپێی دەقە دەستوورییەکان، سیستەمی دەوڵەتی عێراق لە ڕووی سیاسی و کارگێڕییەوە سیستەمێکی لامەرکەزیە، هەر لەو پێناوەشدا دەرچواندنی یاسا و ڕێنماییەکان لە ئەنجومەنی نوێنەران دەبێت خزمەت بەو بنەما دەستوورییە بکەن کە لامەرکەزییەتە، یەکێک لەو یاسا گرنگانەش یاسای ئەنجومەنی پارێزگاکان و پاشان هەڵبژاردنی ئەنجومەنی پارێزگاکانە کە دەستەبەری لامەرکەزی بۆ ئەو پارێزگایانە دەکات کە لە چوارچێوەی هەرێمێکدا ڕێکنەخراون.

بە لەبەرچاوگرتنی هەموو ئەو پسپۆری و دەسەڵاتە فراوانانەی کە دەستوری کۆماری عێراق بە پارێزگاکانی داوە، هەروەها بۆ دەوڵەمەندکردنی ئەو یاسایانەی تایبەتن بە گۆڕینی باری دەوڵەت لە دەوڵەتێکی سادەوە بۆ دەوڵەتێکی فیدراڵی، لە نێویاندا یاسای ئەنجومەنی پارێزگاکانە.

ئەنجومەنی پارێزگاکان، ئەنجومەنێکی هەڵبژێردراوە لەلایەن خەڵکەوە، لەڕووی کارگێڕی و دارایی و یاساییەوە بەستراوەتەوە بەسەرۆکایەتی ئەنجومەنی وەزیران و لەڕووی چاودێرییەوە دەکەوێتە ژێر چاودێریی پەرلەمانەوە.

دەسەڵاتی ئەنجومەن چاودێریکردنە لەسنوری کارگێڕی پارێزگاکەداو مافی ئەوەی هەیە بڕیارو پێڕەو و ڕێنماییەکان بۆ ڕێکخستنی کاروباری کارگێڕی و دارایی لەسنوری پارێزگاکەدا دەربچوێنێ، تا بتوانرێت سەرپەرشتی بەڕێوەبردنی کاروباری پارێزگا بەپێی پرەنسیپی لامەرکەزی کارگێڕی بکات.

یەکەمین هەڵبژاردنی ئەنجومەنی پارێزگاکانی لە عێراق لە ساڵی (2005) هاوتا لەگەڵ هەڵبژاردنی ئەنجومەنی نوێنەرانی عێراق بەڕێوەچوو، کە لە بارودۆخێکی ئەمنی سەختدا ئەنجامدرا، ڕێژەیەکی بەرزی بایکۆتی هێز و گروپە کۆمەڵایەتییە جیاوازەکانی تێدا تۆمار کرا. لەکاتێکدا هەڵبژاردنی دووەمی ئەنجومەنی پارێزگاکان لە ساڵی (2009) بەڕێوەچوو ڕێژەی بەشداری دەنگدەران لەو هەڵبژاردنەدا گەیشتە (51%) هەڵبژاردنەکەش تەنها لە (14) پارێزگاو بەبێ پارێزگاکانی هەرێمی کوردستان و کەرکوک بەڕێوەچوو. سەبارەت بە هەڵبژاردنی سێیەم و کۆتاجار بۆ ئەنجومەنی پارێزگاکان، بە بەشداری (50%)ی دەنگدەران لە ساڵی (2013) بەڕێوەچوو، ئەم هەڵبژاردنەش تەنها لە (12) پارێزگای عێراق ئەنجامدرا، جگە لە پارێزگاکانی هەرێمی کوردستان لە پارێزگاکانی (کەرکوک، نەینەوا و ئەنبار)یش بە بیانوی گرژی سیاسی و ئاڵۆزی و ناسەقامگیری ئەمنی لەو کاتەدا هەڵبژاردنیان تێدا دواخرا.

دوای تێپەڕبوونی (10) ساڵ لە بەڕێوەچوونی هەڵبژاردنی ئەنجومەنی پارێزگان لە عێراق لە ساڵی (2023)، ئێستا بە ڕادەیەکی زۆر نەخشەی سیاسی و گۆڕانکاری گەورە بەسەر گۆڕەپانەکەدا هاتووە، هاوپەیمانی سیاسی نوێ دەرکەوتووەو هێزی سیاسی نوێ سەریان هەڵداوە، کە پێشتر بەشداری سیاسی و کاریگەری ئەوتۆیان نەبوو، چونکە بەدرێژای

(10)ساڵی رابردوو عێراق بە قەیرانێکی ئەمنی گەورەدا تێپەڕی بەتایبەت سەرهەڵدانی داعش و دەستگرتنی بەسەر بەشێکی زۆری خاکی عێراقدا لە مانگی (حوزەیرانی 2014)ە بەدواوە، کاریگەری گەورەی بەسەر دیمەنە سیاسییە گشتییەکەی عێراقدا هێناوە.

لە هەڵبژاردنی ئەنجومەنی پارێزگاکانی عێراق لە ساڵی (2013) هاوپەیمانی دەوڵەتی یاسا بە سەرۆکایەتی نوری مالیکی سەرۆکوەزیرانی ئەوکاتی عێراق لە (7) پارێزگادا لە پێشەنگی ئەنجامی هەڵبژاردنەکاندا بوو، دواتر هاوپەیمانی هاوڵاتی بە سەرۆکایەتی عەمار حەکیم لە پلەی دووەم، پاشانیش هاوپەیمانی ئەحرار بە سەرۆکایەتی موقتەدا سەدر پلەی سێیەمی هێنابوو.

دواین خولی هەڵبژاردنی ئەنجومەنی پارێزگاکانی لە عێراقیش رۆژی (2023/12/18) بەڕێوەچوو، لە تەوەرێکی تایبەتدا لەسەری دەوەستین.

2. هەڵوێستەیەک لە بارەی دوا هەڵبژاردنی ئەنجومەنی پارێزگاکانی عێراق

لەئەنجامی ناڕەزایەتییە جەماوەرییەکانی ئۆکتۆبەری ساڵی (2019) کە خواستی سەرەکیان چاکسازی و باشترکردنی خزمەتگوزارییەکان بوو لە بەغدای پایتەخت و پارێزگاکانی باشوور و ناوەڕاستی عێراق، لە وەڵامی داواکاری خۆپیشاندەران بۆ هەڵوەشاندنەوەی ئەنجومەنی پارێزگاکان، پەرلەمانی عێراق بڕیاریدا بە هەڵپەساردنی کاری ئەنجومەنەکان نەک هەڵوەشاندنەوەیان، بەهۆی نادەستوریبوونی درێژکردنەوەی ماوەی کارکردنیان دوای کۆتایی هاتنی خولی هەڵبژاردنی ئەنجومەنی پارێزگان.

هەر لەو بارەیەوە دادگای باڵای فیدراڵی ڕایگەیاند، هەڵپەساردنی کارەکانی ئەنجومەنی پارێزگاکان بەپێی دەستورە و بە مانای هەڵوەشاندنەوەی بوونی ئەو ئەنجومەنانە نییە وەک دەستەیەکی خۆجێیی دەستوری، لەوبارەیەوە دادگا بەیاننامەیەکی بڵاوکردەوە و تیایدا ڕاگرتنی بەردەوامی کارەکانی لەبەرچاوگرت لە بەیاننامەکەی دادگادا هاتووە: "بەردەوامی کاری ئەنجومەنە هەڵبژێردراوەکان، جا چ ئەنجومەنی نوێنەران بن یان دەستە خۆجێییەکان دوای کۆتایی هاتنی خولی هەڵبژاردنەکانیان، پێشێلکردنی مافی خەڵک دەکەن بۆ دەنگدان، هەڵبژاردن، کاندیدکردن و پێشێلکردنی ئیرادەی دەنگدەر".

هەروەها لە ڕاگەیەنراوەکەدا ئاماژە بۆ ئەوەش کراوە "ئەوەی لە بڕگەی (سێیەم – 1)ی یاسای ژمارە (27)ی ساڵی (2019)ی هەمواری دووەمی یاسای هەڵبژاردنی ئەنجومەنی پارێزگا و قەزاکان ژمارە (12)ی ساڵی (2018)دا هاتووە بە مانای هەڵوەشاندنەوەی بوونی ئەنجومەنی پارێزگاکان وەک دەستەیەکی خۆجێیی دەستوری نایەت، بەڵکو وەستاندنی بەردەوامی کارکردنی ئەو ئەنجومەنانەیە لە تێپەڕاندنی ماوەی دیاریکراوی خۆیان، ئەمەش گەڕانەوەی ئیرادەی خەڵک دەستەبەر دەکات بۆ ئەنجامدانی هەڵبژاردنی".

3. ڕێخۆشکردن بۆ ئەنجامدانی هەڵبژاردنی ئەنجومەنی پارێزگاکانی عێراق

"محەمەد شیاع سودانی" لەگەڵ وەرگرتنی متمانەی لە ئەنجومەنی نوێنەران، وەک سەرۆک وەزیرانی عێراق، لە رۆژی 2022/10/27 لە چوارچێوەی تەوەری یاسایی بەرنامەی کاری حکومەتەکەی ئاماژەی بە چەند خاڵێک دابوو، لەوانەش؛ "هەمواری یاسای هەڵبژاردن لە ماوەی شەش مانگدا..." هاوکات لە کۆتا خاڵی ئەم تەوەرەدا هاتووە؛

"ئەنجامدانی هەڵبژاردنی ئەنجومەنی پارێزگای کەرکوک بەهەمان کات و ڕێوشوێنەکانی هەڵبژاردنی سەرجەم پارێزگاکانی عێراق بەپێی یاسای بەرکار کە ساڵێک تێپەڕ نەکات بەسەر بەرواری پێکهێنانی حکومەت".

بەدوایدا ئەنجومەنی نوێنەرانی عێراق یاسای ژمارە (4)ی ساڵی 2023ی هەمواری سێیەمی هەڵبژاردنی ئەنجومەنی نوێنەران و ئەنجومەنی پارێزگاو قەزاکانی ژمارە (12)ی ساڵی 2018ی لە (2023/3/26) پەسەند کرد. لە (مادەی (5) بڕگەی یەکەم خاڵی/ ا)دا هاتووە "بە هەماهەنگی لەگەڵ کۆمسیۆن لەسەر ئەنجومەنی وەزیران پێویستە کاتێک دیاری بکات بۆ هەڵبژاردنی ئەنجومەنی پارێزگاکان کە لە (2023/12/20) تێنەپەڕێت".

کاتێکیش حکومەتی عێراق لە (2023/3/17) ڕایگەیاند کە پرۆژە یاسای بودجەی ساڵی (2023 – 2024 – 2025)ی ڕەوانەی پەرلەمانی عێراق کردووە، لە پرۆژە یاساکەدا حکومەتی عێراق لە چوارچێوەی خەرجی حاکیمەدا جێگەی خەرجی بۆ ئەنجامدانی هەڵبژاردنی ئەنجومەنی پارێزگاکانی عێراق کردبوویەوە.

لە (2023/5/5) وتەبێژی کۆمسیۆنی باڵای سەربەخۆی هەڵبژارنەکانی عێراق ڕیگەیاند؛ "ڕێوشوێنی هونەری پێویستیان بۆ هەڵبژاردنی ئەنجومەنی پارێزگاکانی عێراق دەستپێکردووە".

کاتێکیش لە (2023/6/12) پرۆژە یاسای بودجەی عێراق لە ئەنجومەنی نوێنەران پەسەندکراو ڕەوانەی سەرۆکایەتی کۆمارکرا، سەرۆک کۆماریش لە (2023/6/20) موسادەقەی لەسەر پرۆژەکە کرد. وەک چۆن لە پرۆژەکەی ئەنجومەنی وەزیراندا هاتبوو بڕی (43 ملیار و

769 ملیۆن و 149 هەزار) دینار بۆ هەڵبژاردنی ئەنجومەنی پارێزگاکانی عێراق تەرخانکراوە.

هاوکات هەر لە هەمان رۆژی (2023/6/20)دا نوسینگەی ڕاگەیاندنی سەرۆک وەزیرانی عێراق لە راگەیەندراوێکدا بڵاویکردەوە، "ئەنجومەنی وەزیران ڕۆژی (18ی کانونی یەکەمی 2023)ی وەک وادەی ئەنجامدانی هەڵبژاردنی پارێزگاکان دیاریکردوە". ئاماژەی بەوەش کردووە، بڕیارەکە وەک پابەندبونە بەو بەرنامە وەزارییەی کە حکومەت پەسەندی کردوە و لە مانگی تشرینی یەکەمی ساڵی ڕابردوش لەلایەن پەرلەمانەوە پەسەندکراوە.

ئەمە لەکاتێکدا عێراق لەدوای ساڵی (2003)ەوە هەنگاو بەرەو چوارەمین خولی هەڵبژاردنی ئەنجومەنی پارێزگاکان نا، کە؛

یەکەم: هەڵبژاردنی ئەنجومەنی پارێزگاکانی عێراق لە 30ی کانونی دووەمی 2005 بەڕێوەچووە.

دووەم: هەڵبژاردنی ئەنجومەنی پارێزگاکانی عێراق لە 31ی کانونی دووەمی 2009 بەڕێوەچووە.

سێیەم: هەڵبژاردنی ئەنجومەنی پارێزگاکانی عێراق لە 20ی نیسانی 2013 بەڕێوەچووە.

چوارەم: رۆژی (18ی کانونی یەکەمی 2023) هەڵبژاردنی ئەنجومەنی پارێزگاکان لە (15) پارێزگای عێراق بە کەرکوکیشەوە بەڕێوەچوو.

بەڵام لە هەرێمی کوردستان تەنها دوو خولی هەڵبژاردنی ئەنجومەنی پارێزگاکان بەڕێوەچووەو دیارنیە خولی سێیەم چۆن و کەی بەڕێوەدەچێت، ئەمە لە کاتێکدایە بەپێی یاسا لە (24ی 6ی 2018)ەوە

کۆتایی بە ماوەی یاسایی کاری ئەنجومەنی پارێزگاکانی هەرێمی کوردستان هاتووە، بەپێی یاسا دوای کۆتایی هاتنی ماوەی یاسایی، ئەنجومەنەکان دەتوانن (90) ڕۆژی تر لەسەر کارەکانیان بەردەوام بن، ئەو ماوەیەش لە (24ی 9ی 2018) کۆتاییهات. واتە لە ئێستادا نزیک دەبینەوە لە (5) ساڵ بەسەر وادەی بەسەرچوونی یاسایی کارکردنی ئەو ئەنجومەنانە وهیچ لایەنێکی پەیوەندیدار باس لە هەڵبژاردنی ئەنجومەنی پارێزگاکان ناکەن و هیچ هەوڵێکیش نیە بۆ ئەنجامدانی هەڵبژاردن.

4. بایەخی ئەنجومەنی پارێزگاکان

ئەنجومەنی پارێزگاکان زۆر ئەرک ئەنجام دەدەن، لەوانە چاودێریکردنی کارەکانی پارێزگار و فەرمانگەو بەڕێوەبەرایەتیە حکومییەکان لە پارێزگاکەدا، بۆیە نەبوونی ئەوان دەبێتە هۆی نەبوونی رەگەزێکی جەوهەری لە چاودێریکردنی ئەدای پارێزگار و دۆخی ئیداری و تەکنیکی و دارایی ... نەبوونی ئەنجومەنی پارێزگاکانی عێراق لە ماوەی (2019 – 2023) بووە بە هۆی نەبوونی سەقامگیری ئیداری لە هەندێک بواردا لە پارێزگاکاندا، جگە لە گۆڕانکاری زۆری پارێزگارەکان لە هەندێک لەو پارێزگایانە لە ئەنجامی ئیقالەکردن و دەستلەکارکێشانەوە و بەخشین لە پلە و پۆستەکانیان، لەکاتێکدا لە کاتی بوونی ئەنجومەنی پارێزگاکان دۆخی ئیداری سەقامگیرتر بووە، پارێزگارەکان توانیویانە خولی کاری خۆیان تەواو بکەن کە (4) ساڵە، ئەمەش رۆڵ و گرنگی ئەنجومەنی پارێزگاکان بۆ دامەزراوەکان نیشان دەدات. خشتەی ژمارە (1) ئەو گۆڕانکاریانە نیشان دەدات کە لە هەندێک پارێزگا دوای بڕیاری هەڵپەساردنی کاری ئەنجومەنی پارێزگاکان لە پۆستی پارێزگار ڕوویانداوە.

خشتەی ژمارە (1)

ژمارەی ئەو گۆڕانکاریانەی لە (5) پارێزگای عێراق دوای بڕیاری هەڵپەساردنی کاری ئەنجومەنی پارێزگاکان ڕوویانداوە

پارێزگا	ژمارەی پارێزگاری لەکارلادراو و دانانی پارێزگاری سەربەخۆ لە شوێنەکانیان
نەجەف	2
زیقار	5
دیوانیە	2
سەلاحەدین	2
بابل	4

سەربارى ئەوەی ئەنجومەنی پارێزگاکان نوێنەرایەتی پێویستییەکی دەستووری و کردەیی دەکەن، بەو پێیەی دەستووری هەمیشەیی عێراقی ساڵی 2005 لامەرکەزی ئیداریی تەبەنی کردووە، بە ئاشکرا و بە دەقی ڕاشکاو بۆ بەرجەستەکردنی لامەرکەزی ئیداری، ئاماژەی بە دروستکردنی ئەنجومەنی پارێزگاکانی کردووە، وەک بنکەی نوێنەرایەتی خەڵکی پارێزگاکان و پیادەکردنی هەڵبژاردنی ئەنجومەنی پارێزگاکان بۆ ئەو مەبەستە.

5. دەسەڵاتەکانی ئەنجومەنی پارێزگاکان

ئەنجومەنی پارێزگاکان مومارەسەی کاری یاسادانان و چاودێریکردن دەکەن، لە مادەی (2)ی یاسای پارێزگا ڕێکنەخراوەکان لە هەرێمێکدا ژمارە (21)ی ساڵی (2008)دا هاتووە کە ئەنجومەنی پارێزگاکان "دەسەڵاتی یاسادانان و چاودێریکردنی هەیە لە پارێزگاکەدا و مافی

ئەوەی هەیە کە یاسای خۆجێی دەربکات بۆ ئەوەی بتوانێت کاروباری خۆی بەپێی بنەمای لامەرکەزی کارگێڕی بەڕێوەببات، بەمەرجێک ناکۆک نەبێت لەگەڵ دەستوور و یاسا فیدراڵیەکان کە دەکەونە چوارچێوەی دەسەڵاتە تایبەتەکانی دەسەڵاتە فیدراڵیەکانەوە" ئەو دەقەی سەرەوە دەسەڵاتی فراوانی بە ئەنجومەنی پارێزگاکان لە سنووری کارگێڕی پارێزگاکاندا داوە، بە تایبەت ڕۆڵی یاسادانان، نەک تەنها ڕۆڵی چاودێری.

وەک لە مادەکەی سەرەوەدا هاتووە کە هیچ ناکۆکییەک لەگەڵ پسپۆڕی و دەسەڵاتە فیدراڵیەکاندا نەبێت، بۆ نمونە مەبەست لەو ناکۆکییە ئەوەیە لە بواری پەیوەندییەکانی دەرەوە، ئەنجومەنی پارێزگاکان مافی ئەوەیان نییە ڕێککەوتن و پەیماننامە نێودەوڵەتییەکان ئەنجام بدەن، هەروەها مافی ئەوەیان نییە نێردەی دیپلۆماسی بنێرن و بە جیا لە دەوڵەت.

هەروەها لە مادەی (7)ی یاسای پارێزگا ڕێکنەخراوەکان لە هەرێمدا ژمارە (21)ی ساڵی (2008)، دەسەڵات و ئەرکەکانی ئەنجومەنی پارێزگاکانی خستووەتەڕوو، لەوانە هەڵبژاردن و دوورخستنەوەی سەرۆکی ئەنجومەن و جێگرەکەی و پارێزگار و جێگرەکانی، دەرکردنی یاسا و ڕێسا و ڕێنمایی خۆجێی بۆ ڕێکخستنی کاروباری کارگێڕی و دارایی، بە مەبەستی بەڕێوەبردنی کاروباری خۆی بەپێی بنەمای لامەرکەزی کارگێڕی بەمەرجێ دژ بە دەستورو یاسا ئیتحادییەکان نەبێت، هەروەها یاسا ئەرکی داڕشتنی سیاسەتی گشتی پارێزگا و دیاریکردنی ئەولەویەتەکانی لە هەموو بوارەکاندا پێدەدات، بە هەماهەنگی هاوبەش لەگەڵ وەزارەتەکان و لایەنە پەیوەندیدارەکان، لە ئەگەری ناکۆکی، ئەولەویەت دەدرێت بە بڕیارەکەی ئەنجومەنی

پارێزگا، ئامادەکردنی بودجەی ئەنجومەن و پەسەندکردنی بودجەی پارێزگا، جگە لە چاودێریکردنی هەموو چالاکییەکانی وەزارەتەکانی دەوڵەت لە پارێزگادا بۆ دڵنیابوون لە ئەنجامدانی کارەکانیان بەشێوەیەکی دروست.

6. هەمواری یاسای هەڵبژاردن

لە دانیشتی ژمارە شانزەی رۆژی (2023/3/27) ئەنجومەنی نوێنەرانی عێراق، بەئامادەیی (288) ئەندامی سەر بە لایەن و پارت و هێزە جیاواز و تەنانەت سەربەخۆ و نوێنەرانی جوڵانەوە نارازییەکانی عێراق، کە بەشێکیان پێیان وابوو هەمواری یاسای هەڵبژاردن خزمەت بە هێزە سیاسییە کلاسیک و تەقلیدییەکان دەکات. بەڵام هەمواری سێیەمی یاسای هەڵبژاردنی ئەنجومەنی نوێنەران و ئەنجومەنی پارێزگا و قەزاکان ژمارە (12)ی ساڵی (2018) بە زۆرینەی دەنگ پەسەندکرا.

بەپێی هەمواری نوێی یاساکە، هەر پارێزگاکایەکی عێراق بازنەیەکی هەڵبژاردن دەبێت، لە بری ئەوەی هەر پارێزگایەک بۆ چەند بازنەیەک دابەشبکرێت، وەک ئەوەی لە هەڵبژاردنی ئەنجومەنی نوێنەرانی عێراق لە (2021/10/10) پەیڕەوی لێکرا، کە تێیدا (18) پارێزگاکەی عێراق دابەشی سەر (83) بازنەی هەڵبژاردن کرابوو.

ئەم هەموارکردنە نوێیەی یاساکەش گەڕانەوە بوو بۆ ئەو یاساییەی کە هەڵبژاردنی ئەنجومەنی نوێنەرانی عێراقی (2018/5/12)ی پێ بەڕێوەچوو.

لە (20ی حوزەیرانی 2023) ئەنجومەنی وەزیرانی عێراق (18ی کانونی یەکەمی 2023)ی وەکو وادەی ئەنجامدانی بەڕێوەچوونی هەڵبژاردنی ئەنجومەنی پارێزگاکانی عێراق دەستنیشانکرد، وەک پابەندبوون بەو

بەرنامە وزارییەی حکومەتی عێراق پێشکەشی ئەنجومەنی نوێنەرانی عێراقی کردبوو، کە دوای تێپەڕینی (10) ساڵ بەسەر دواین هەڵبژاردنی ئەنجومەنی پارێزگاکان کە لە کۆتایی مانگی نیسانی (2013) بەڕێوەچوبوو.

ئەم خولەی هەڵبژاردنی ئەنجومەنی پارێزگاکان لە کۆی (18) پارێزگا تەنها (15) پارێزگاکەی عێراقی گرێتەوەو لە سێ پارێزگاکەی هەرێمی کوردستان (هەولێر، سلێمانی و دهۆک) هەڵبژاردن بەڕێوە نەچوو. سەربارى ئەوەی دادگای باڵای ئیتحادی بڕیاری دا بە نادەستوری بوونی ماددەی (2) لە یاسای ژمارە (2)ی ساڵی (2019) یاسای هەمواری یەکەمی یاسای هەڵبژاردنی پارێزگاکانی هەرێمی کوردستان ژمارە (3)ی ساڵی (2009)، پەیوەست بە درێژکردنەوەی تەمەنی کاری ئەنجومەنی پارێزگاکانی هەرێمی کوردستان، کە پێچەوانەی حوکمی مادەکانی (2/یەکەم/ب و ج) و (6)ی دەستوری کۆماری عێراقی ساڵی (2005)ە، بەپێی بڕیاری ژمارە (124/ئیتحادی/2023) لە (2023/9/24) ئەم فەرمانە دەرچووە.

هەر بەپێی یاساکە سەرجەم (15) پارێزگاکە (275) کورسی بۆ تەرخان کراوە، جگە لە (10) کورسی بۆ پێکهاتەکان بەجۆرێک؛ (4) کورسی بۆ مەسیحییەکان، (2) کورسی بۆ کوردانی فەیلی، (2) بۆ سابیئەی مەندائی، بۆ هەر یەکێک لە پێکهاتەکانی ئێزیدی و شەبەک (1) کورسی.

هەر وەک لە مادەی (12)ی یاساکەدا هاتووە هەموو پارێزگایەک یەک بازنەی هەڵبژاردن دەبێت. بۆ داباشکردنی کورسیش بەسەر براوەکانی هەڵبژاردن پشت بە سیستمی (سانتلیگۆ) دەبەسترێت، وەک لە مادەی (7)ی بڕگەی یەکەمدا هاتووە؛ دەنگی ڕاستەقینەی هەر لیستێک لە بازنەیەکی هەڵبژاردن ڕێکدەخرێن دابەشی ژمارەکانی (1.7، 3، 5، 7،

9... هتد) دەکرێن تا دەگات بە دواین ژمارەی کورسی تەرخان کراوی هەر پارێزگایەکەک. لێرەدا بە خشتەیەکی گریمانەیی ئەوە ڕوندەکەینەوە کە ئەگەر (7) لیستی سیاسی لە پارێزگای کەرکوک لە سەر (16) کورسی ئەنجومەنی پارێزگاکە رکاربەری بکەن و دەنگەکانیان بەشێوەیەکی گریمانەیی بەو شێوەیە بێت کە لە خشتەکەدا هاتووە، ئەوا؛

لیستی یەکەم؛ (6) کورسی دەباتەوە.

لیستی دووەم؛ (3) کورسی دەباتەوە.

لیستی سێیەم؛ (4) کورسی دەباتەوە.

لیستی چوارەم؛ (1) کورسی دەباتەوە.

لیستی پێنجەم؛ (2) کورسی دەباتەوە.

لیستی شەشەم و حەوتەم؛ هیچ کورسییەک بەدەست ناهێنن.

خشتەی (2)

پەیڕەوکردنی سیستمی سانتلیگۆ بۆ ئەنجومەنی پارێزگایەک (16) کورسی بۆ تەرخانکرابێت

لیستەکان	کۆی دەنگ	1.7	3	5	7	9	11	13
لیستی 1	100,000	58,824	33,333	20,000	14,286	11,111	9,091	7,692
لیستی 2	60,000	35,294	20,000	12,000	8,571	6,667	5,455	4,615
لیستی 3	80,000	47,059	26,667	16,000	11,429	8,889	7,273	6,154
لیستی 4	25,000	14,706	8,333	5,000	3,571	2,778	2,273	1,923
لیستی 5	40,000	23,529	13,333	8,000	5,714	4,444	3,636	3,077
لیستی 6	9,000	5,294	3,000	1,800	1,286	1,000	818	692
لیستی 7	3,000	1,765	1,000	600	429	333	273	231

7. کێبڕکێی هەڵبژاردن

بەپێی گوتەبێژی کۆمیسیۆنی باڵای سەربەخۆی هەڵبژاردنەکانی عێراق (جومانە غەلای) لە (2023/10/29) رایگەیاند؛ (16 ملیۆن و 158 هەزار و 788) دەنگدەر مافی دەنگدانیان لە هەڵبژاردنی ئەنجومەنی پارێزگاکانی عێراق هەیە؛ (15 ملیۆن و 108 هەزار و 135) کەسیان لە دەنگدانی گشتی دەبن و بەسەر (7 هەزار و 166) بنکەی دەنگدان و (35 هەزار و 553) وێستگەی دەنگدان دابەشکراون؛ هەروەها (ملیۆنێک و 2 هەزار و 393) دەنگدەریش لە دەنگدانی تایبەت دەتوانن دەنگبدەن کە

بەسەر (565) بنکەی دەنگدان و (2 هەزار و 367) وێستگەی دەنگدان دابەشکراون.

هەروەها ژمارەی ئەو ئاوارانەشی تۆمارکراون و دەتوانن دەنگبدەن (48 هەزار و 260) کەسە و کۆمیسیۆن (35) بنکە و (120) وێستگەی دەنگدانیان بۆ دەکاتەوە.

بۆ هەڵبژاردنی ئەنجومەنی پارێزگاکان لە (18ی کانونی یەکەمی 2023) (6 هەزار و 414) کاندید کێبڕکێیان کرد، لەو ژمارەیەش تەنها (66) کاندید بەشێوەیەکی سەربەخۆ وەک کاندیدی تاک کاندید کراون، ئەوانی دیکەش لەناو حزب و هاوپەیمانی سیاسیدان. بۆ ئەو هەڵبژاردنە (39) هاوپەیمانی سیاسی و (29) پارتی سیاسی کێبڕکێیان لەسەر (275) کورسی لە (15) پارێزگا عێراق کرد، جگە لە (10) کورسی بۆ پێکهاتەکان بە جۆرێک؛ (4) کورسی بۆ مەسیحییەکان، (2) کورسی بۆ کوردە فەیلیەکان، (2) کورسی پێکهاتەی سابیئەی مەندائی، و (1) کورسی بۆ هەریەک لە ئێزیدی و شەبەکەکان. ئەو کورسیانەی کە کێبڕکێیان لەسەر دەکرا لەلایەن هاوپەیمانی و حزب و کاندیدەکانەوە دابەشبوون بەسەر پارێزگان، وەک لە چارتی ژمارە (1) و خشتەی ژمارە (3) رونکراوەتەوە.

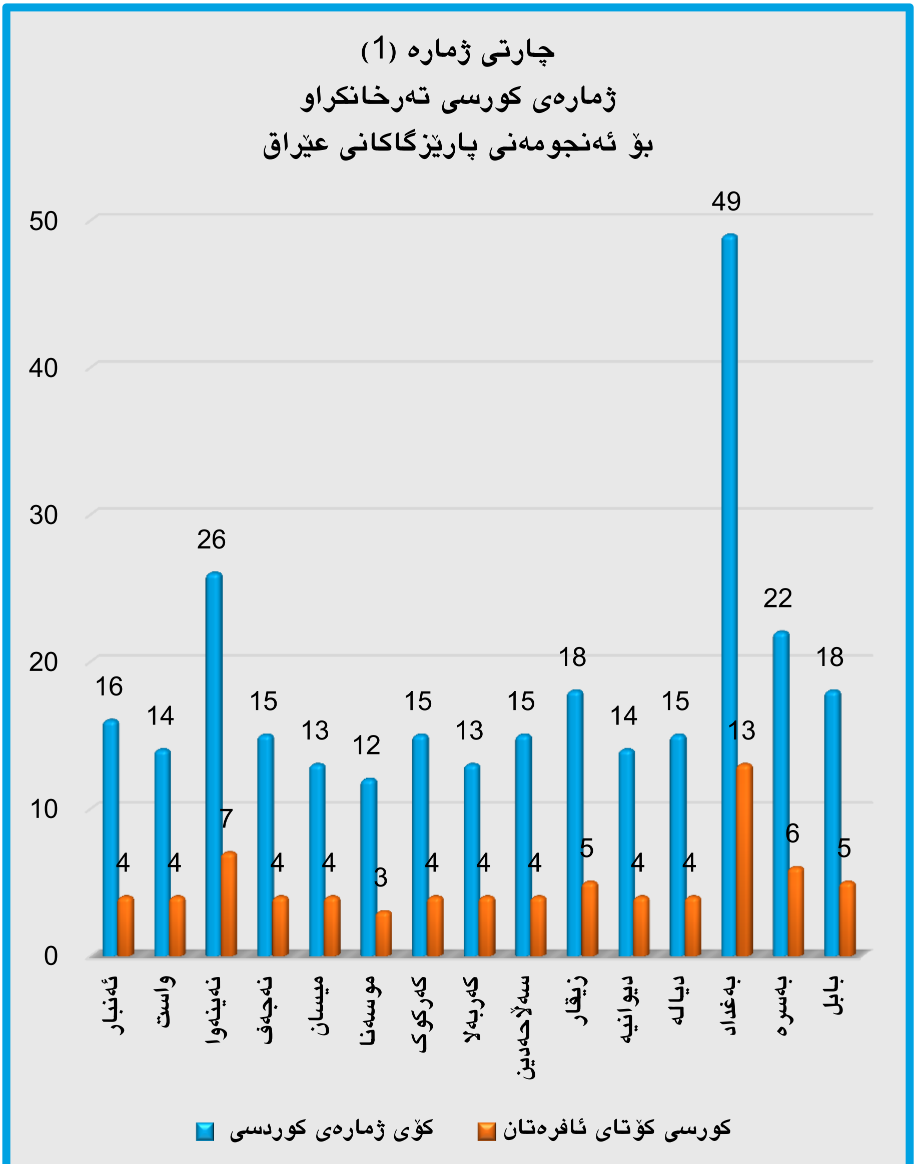

چارتی ژمارە (1)
ژمارەی کورسی تەرخانکراو
بۆ ئەنجومەنی پارێزگاکانی عێراق

خشتەی (3)

پارێزگا	کۆی ژمارەی کوردسی	کورسی کۆتای ئافرەتان
ئەنبار	16	4
واست	14	4
نەینەوا	26	7
نەجەف	15	4
میسان	13	4
موسەنا	12	3
کەرکوک	15	4
کەربەلا	13	4
سەڵاحەدین	15	4
زیقار	18	5
دیوانیە	14	4
دیالە	15	4
بەغداد	49	13
بەسرە	22	6
بابل	18	5
کۆ	**275**	**75**

زۆرترین ژمارەی کورسی بۆ پارێزگای بەغدا تەرخان کراوە بەرێژەی (22%) کۆی کورسییەکان کە ژمارەکەی (62) کورسییە، لە دوای ئەویش پارێزگای نەینەوا دێت بە (33) کورسی و نزیکەی (12%)ی کورسییەکان، پاشان بەسرە بە (28) کورسی و بە نزیکەی (10%)ی کورسییەکان، دابەشکردنی ژمارەی کورسییەکان لە هەر پارێزگایەکدا لەسەر بنەمای ئەو میکانزمەیە کە هەر پارێزگاکەک ئەنجومەنەکەی لە (12) ئەندام پێکدێت، ئەگەر ژمارە دانیشتوانەکەی لە (ملیۆنێک) زیاتر بوو ئەوا بۆ هەر (200 هەزار) کەسێک لە سەروی ئەو ژمارەیەوە کورسییەکی بۆ زیاد دەرکرێت.

دووەم: هەڵبژاردنی ئەنجومەنی پارێزگای کەرکوک لە ساڵی 2023

1. پارێزگای کەرکوک لە چوارچێوەی یاسای هەڵبژاردندا

ئەنجومەنی پارێزگاکانی عێراق، لە کۆتایی (2019)دا بەپێی هەمواری دوەمی یاسای هەڵبژاردنی ئەنجومەنی پارێزگاکان لەلایەن پەرلەمانەوە کۆتایی بە کارەکانیان هێنرا، وەک بەشێک لە وەڵامدانەوەی داواکاری خۆپیشاندان و نارەزایەتییەکانی ئەوکاتی بەغدا و چەند پارێزگایەکی دیکە. لەو کات بەدواوە بەردەوام هەوڵ هەبووە بۆ ئەنجامدانی هەڵبژاردنی ئەنجومەنی پارێزگاکانی عێراق.

دواجار پەرلەمانی عێراق لە (27ی ئازاری 2023) بە زۆرینەی دەنگ هەمواری سێیەمی یاسای هەڵبژاردنی ئەنجومەنی نوێنەران و ئەنجومەنی پارێزگاکان و قەزاکانی پەسەند کرد، بەپێی ئەو هەموارە، تەنیا یاسایەک بۆ هەردوو هەڵبژاردنی پەرلەمان و ئەنجومەنی پارێزگاکان لە عێراق بەرکاردەبێت، ئەویش یاسای ژمارە (12)ی ساڵی (2018)ی هەموارکراو دەبێت.

هەموارەکە چەندین گۆڕانکاری لە هەردوو هەڵبژاردنەکەدا کردووە، بە تایبەت لە هەڵبژاردنی ئەنجومەنی پارێزگاکاندا کە (10) ساڵ بوو لە عێراق ئەنجام نەدرابوو، لە پارێزگای کەرکوکیش (18) ساڵ بوو هەڵبژاردنی ئەنجومەنی پارێزگا بەڕێوەنەچووە، بەشێکی گۆڕانکارییەکان لە نێو یاساکە پەیوەستن بە ژمارەی کورسییەکانی ئەنجومەنی پارێزگاکان، تۆماری دەنگدان و دەنگدانی ئاوارە لە کەرکوک.

ئەوەی تایبەتە بە پارێزگای کەرکوک لە چوارچێوەی هەمواری یاسای هەڵبژاردن، ماددەی (35)ی یاسای ژمارە (12)ی ساڵی (2018) هەڵوەشێنراوەتەوەو چەند بڕگەیەکی یاسایی جێگەی گرتووەتەوە.

لە بڕگەی یەکەمی ماددەی (13)ی هەموارەکەدا هاتووە؛ "کۆمسیۆنی باڵای سەربەخۆی هەڵبژاردنەکان بە هەماهەنگی وەزارەتەکانی (ناوخۆ، تەندروستی، داد، بازرگانی و پلاندانان) لەگەڵ نوێنەرانی هەموو پێکهاتە کۆمەڵایەتییەکانی پارێزگای کەرکوک لە پەرلەمان وردبینی بۆ تۆماری دەنگدەرانی پارێزگاکە دەکات لەسەر چەند بنەمایەک".

بەپێی بنەمای یەکەمی وردبینییەکە؛ ئەو هاوڵاتیانەی لەچوارچێوەی سەرژمێری ساڵی (1957) تۆمارکراون، جگە لە هاوڵاتیانی ناحیەکانی (زاب و سەرگەڕان)، ناویان لەتۆماری هەڵبژاردنی پارێزگای کەرکوک دەبێت، کە لە هەڵبژاردنەکانی ئەنجومەنی نوێنەران و ئەنجومەنی پارێزگاکان پشتی پێدەبەسترێت.

لە بنەمای دوەمدا هاتووە؛ ئەو هاوڵاتییانەی راگوێزرابون و گەڕاونەتەوە و رێکارەکانی لیژنەی تایبەت بە ماددەی (140)ی دەستوریان تێپەڕاندووە یان رێکارەکانی ئەو لیژنەیە تێدەپەڕێنن، ئەوا ناویان لە تۆماری دەنگداندا دەبێت.

هەروەها بنەمای سێیەمی وردبینی تۆماری دەنگدەران باس لەوە دەکات؛ هاوڵاتیانی نیشتەجێیی پارێزگای کەرکوک کە لەڕێی کۆبۆنی خۆراک پێش ساڵی (2003)ەوە دەتوانن نیشتەجێبونیان لە سنورەکەدا بسەلمێنن، مافی دەنگدانیان دەبێت.

بڕگەی دووەمی ماددەی (13)ی پەیوەست بە کەرکوک لە هەموارەکەدا هاتووە؛ "ئەنجامی هەڵبژاردنەکان نابنە بنەمای یاسایی و ئیداری پەیوەست بە دیاریکردنی داهاتووی کەرکوک".

تەواوی پارێزگای کەرکوک، ناوچەیەکی جێناکۆکە لە نێوان هەردوو حکومەتی فیدراڵی عێراق و هەرێمی کوردستان، یەکلاییکردنەوەی چارەنوسیشی لە چوارچێوەی ماددەی (140)ی دەستوردایە لەرێی سێ قۆناغی ئاساییکردنەوە، سەرژمێری و راپرسی.

لە بڕگەیەکی دیکەی یاسای هەڵبژاردندا هاتووە کە حوکمەکانی ماددەی (13)ی تایبەت بە کەرکوک تەنیا بۆ یەک خولی هەڵبژاردنی داهاتوی پەرلەمان و ئەنجومەنی پارێزگاکانە.

بەپێی بڕگەی چوارەم و کۆتایی ئەو ماددەیە؛ "دەسەڵات بەپێی نوێنەرایەتیکردنێکی دادپەروەرانە دابەشدەکرێت. کە زامنی بەشداریکردنی پێکهاتەکانی پارێزگاکە بکات بەدەر لەئەنجامی هەڵبژاردنەکان".

ئەوەش لە کاتێکدایە پێشتر لە ماددەی (35)ی هەموارکراوی یاساکەدا کە ئێستا هەڵوەشێنراوەتەوە، دەبوو ئەنجومەنی پارێزگا رێکارێک دابنێت بۆ دابەشکردنی پۆستە باڵاکانی کەرکوک، بەدەر لە پۆستە فیدراڵییەکان، بە رەچاوکردنی پشکی نەتەوەکان.

پارێزگای کەرکوک، لە دوای ساڵی (2003)ەوە لەسەر بنەمای پرۆژەیەکی جەلال تاڵەبانی، سکرتێری ئەوکاتی یەکێتی نیشمانی پۆستەکانی لەسەدا (32%) بۆ هەریەک لە پێکهاتەکانی کورد،

عەرەب و تورکمان دیاریکرا، لەگەڵ سەدا چوار بۆ کریستیان، بەڵام چەندساڵێکە ناکۆکی لەسەر ئەو بنەمایەش هەیە.

هەروەها هەمواری سێیەمی یاسای هەڵبژاردنی پەرلەمان و ئەنجومەنی پارێزگاکان، زنجیرەیەک گۆڕانکاری دەربارەی دەنگدانی ئاوارە ناوخۆییەکانی ناو کەمپ و دەرەوەی جێگیرکردووە، لە ماددەی (3)دا هاتووە؛ "ئاوارە ئەو عێراقییەیە کە لە دوای (9 ی کانونی یەکەمی 2013) لە شوێنی هەمیشەیی خۆیەوە بۆ شوێنێکی دیکەی ناو وڵات ئاوارە بووە".

بەپێی ماددەی (16)ی هەموارەکە، ماددەی (47)ی یاسای ژمارە (12)ی (2018) هەڵدەوەشێنرێتەوە و چەند بڕگەیەکی دیکە جێگەی دەگرێتەوە، لە بڕگەیەکیاندا هاتووە کە؛ "تۆماری دەنگدەرانی ئاوارە پشت بە دوایین ئاماری رەسمی وەزارەتی کۆچ و کۆچبەران دەبەستێت و ئاوارەی ناو کەمپ، مافی ئەوەی هەیە لە کەمپەکەوە دەنگ بۆ دائیرەی هەڵبژاردنی زێدی خۆی بدات".

لە هەمواری سێیەمی هەڵبژاردنی پەرلەمان و ئەنجومەنی پارێزگاکاندا؛ "کورسییەکانی ئەنجومەنی پارێزگا زیاتر لە نیوەی نامێنێت بەراورد بە پێشتر، بەڵام ژمارەی کورسییەکانی پەرلەمان و دابەشکارییان بەپێی پارێزگاکان، وەک خۆی دەمێنێتەوە.

بەپێی بڕگەی دوەم لە ماددەی (9)ی هەموارە نوێیەکە؛ "ئەنجومەنی پارێزگا لە 12 کورسی پێکدێت، بۆ هەر 200 هەزار کەسێک کورسییەکی دیکە زیاد دەکرێت کاتێک ژمارەی دانیشتوانی پارێزگاکە لە ملیۆنێک

کەس تێپەڕێت، ئەوەش پاڵپشت بە ئاماری وەزارەتی پلاندانان بۆ ساڵی 2019".

لەو دابەشکارییەدا ئەنجومەنی پارێزگای کەرکوک دەبێتە (16) کورسی، کە کورسییەکی بۆ کۆتای کریستیانە، ئەوەش بەپێی ژمارەی دانیشتوانەکەی دەگاتە زیاتر لە (ملیۆنێک و 600 هەزار) کەس، لەکاتێکدا لە هەڵبژاردنی (2005) ئەنجومەنی پارێزگای کەرکوک لە (41) کورسی پێکهاتبوو.

بەپێی ماددەی (19)ی هەموارەکە هیچ پەرلەمانتار یان ئەندامێکی ئەنجومەن یان حزب یاخود کوتلەی براوەی هەڵبژاردن ناتوانێت بگوازێتەوە بۆ هاوپەیمانی یان حزب یاخود کوتلەی دیکە تا دوای پێکهێنانی حکومەت یان هەڵبژاردنی پارێزگار و جێگرەکانی.

هەر پارێزگایەک یەک بازنەی هەڵبژاردن دەبێت، بەپێی ماددەی (12) لە یاسا هەموارەکە، کە لە هەڵبژاردنی رابردوی پەرلەماندا هەر پارێزگایەک کرابوو بە چەند بازنەیەکی هەڵبژاردن.

بەپێی ماددەی (7)ی هەموارەکە لەمەودوا یەکلاکردنەوەی کورسییەکانی هەڵبژاردن و دابەشکاری دەنگەکان بەپێی سیستەمی سانتلیگۆ (1.7 – 3 – 5 – 7 – 9 .....هتد) دەبێت.

2. هەڵبژاردنی ئەنجومەنی پارێزگاکان لە کەرکوک و ناوچەجێناکۆکەکان 2023/12/18

رۆژی (2023/12/18) لە هەریەک لە پارێزگاکانی سنوری ناوچە جێناکۆکەکان؛ (کەرکوک، نەینەوا، دیالە و سەڵاحەدین) هەڵبژاردنی ئەنجومەنی پارێزگاکان هاوشێوەی تەواوی پارێزگاکانی دیکەی عێراق _جگە لە پارێزگاکانی هەرێمی کوردستان_ بەڕێوەچوو.

لایەنە کوردییەکان بە پەرتەوازەیی بەشداری هەڵبژاردنی ئەنجومەنی پارێزگاکانی عێراقیان کرد، لەسەر ئاستی هەر چوار پارێزگاکە (4 ملیۆن و 387 هەزار و 282) کەس مافی دەنگدانیان بوو، کە (281 هەزار و 853) کەسیان لە چوارچێوەی دەنگدانی تایبەت و (4 ملیۆن و 105 هەزار و 429) کەسیان لە چوارچێوەی دەنگدانی گشتیدا ئەو مافەیان بەدەستهێنابوو.

لەسەر ئاستی هەر چوار پارێزگاکە (71) کورسی گشتی تەرخان کرا بۆ ئەندامانی ئەنجومەنی پارێزگا، بە جۆرێک؛ لە پارێزگای کەرکوک (15) کورسی، پارێزگای نەینەوا (26) کورسی، پارێزگای دیالە (15) کوردسی و پارێزگای سەڵاحەدین (15) کورسیان بۆ تەرخان کرا.

لایەنە کوردییەکانیش بە شێوەیەکی فەرمی و چەند لیست و هاوپەیمانێتی جیاواز (227) کاندیدیان خستە نێو کێبڕکێی هەڵبژاردنەکەوە، بە جۆرێک لە پارێزگای لە پارێزگای کەرکوک (74) کاندید، پارێزگای نەینەوا نزیکەی (100) کاندید، پارێزگای دیالە (50) کاندید و پارێزگای سەڵاحەدین (3) کاندیدیان هەبوو.

بەپێی ئەنجامەکانی کۆتایی هەڵبژاردنەکە، لەسەر ئاستی هەریەک لە پارێزگاکانی سنوری ناوچە جێناکۆکەکان؛ (کەرکوک، نەینەوا، دیالە و

سەلاحەدین) لە کۆی (4 ملیۆن و 387 هەزار و 282) کەس (2 ملیۆن و 332 هەزار و 264) کە بە ڕێژەی (53.16%) بەشداری هەڵبژاردنەکەیان کردووەو بە دروستی دەنگیان داوە. بە جۆرێک؛

لە پارێزگای کەرکوک لە کۆی (870 هەزار و 920) کەس (559 هەزار و 221) کەس بە ڕێژەی (64.21%) بەشداری هەڵبژاردنەکەیان کردووەو بە دروستی دەنگیان داوە.

لە پارێزگای نەینەوا لە کۆی (ملیۆنێک و 795 هەزار و 292) کەس (907 هەزار و 293) کەس بە ڕێژەی (50.54%) بەشداری هەڵبژاردنەکەیان کردووەو بە دروستی دەنگیان داوە.

لە پارێزگای دیالە لە کۆی (950 هەزار و 114) کەس (442 هەزار و 244) کەس بە ڕێژەی (46.55%) بەشداری هەڵبژاردنەکەیان کردووەو بە دروستی دەنگیان داوە.

لە پارێزگای سەلاحەدین لە کۆی (770 هەزار و 956) کەس (423 هەزار و 706) کەس بە ڕێژەی (54.96%) بەشداری هەڵبژاردنەکەیان کردووەو بە دروستی دەنگیان داوە.

بڕوانە خشتەی ژمارە (1 و 2) و چارتەکانی (1 بۆ 6).

خشتەی ژمارە (1)

هەڵبژاردنی ئەنجومەنی پارێزگاکان لە ناوچەجێناکۆکەکان

ژمارەی دەنگدەر و کاندیدە کوردەکان

ناوچە جێناکۆکەکان	ژمارەی دەنگدەر			کورسی	ژمارەی کاندیدە کوردەکان
	تایبەت	گشتی	کۆ		
کەرکوک	57,330	813,590	870,920	15	74
نەینەوا	99,726	1,695,566	1,795,292	26	100
دیالە	57,404	892,710	950,114	15	50
سەلاحەدین	67,393	703,563	770,956	15	3
کۆ	**281,853**	**4,105,429**	**4,387,282**	**71**	**227**

خشتەی ژمارە (2)

ژمارەو رێژەی بەشداری دەنگدەران

هەڵبژاردنی ئەنجومەنی پارێزگاکان لە ناوچەجێناکۆکەکان

ناوچە جێناکۆکەکان	کۆی ژمارەی دەنگدەر	ژمارەی بەشداری بەپێی دەنگە دروستەکان	رێژەی بەشداری
کەرکوک	870,920	559,221	64.21%
نەینەوا	1,795,292	907,293	50.54%
دیالە	950,114	442,244	46.55%
سەلاحەدین	770,956	423,706	54.96%
کۆ	**4,387,282**	**2,332,464**	**53.16%**

چارتی ژمارە (1)

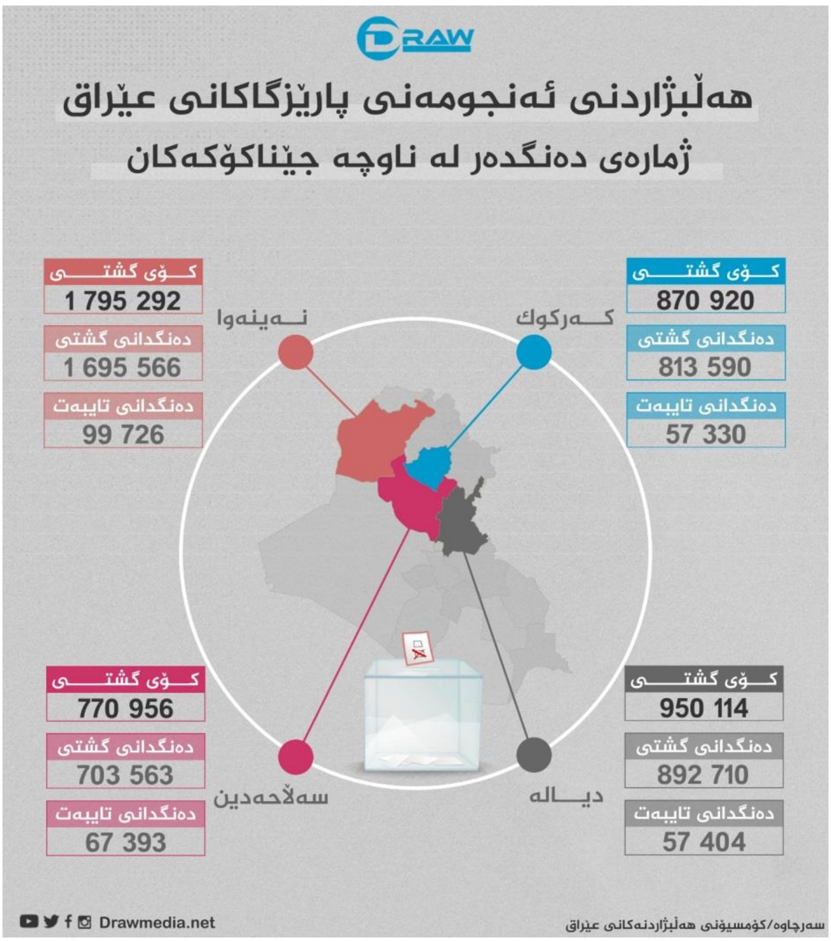

چارتی ژمارە (2)

چارتی ژمارە (3)

چارتی ژمارە (4)

چارتی ژمارە (5)

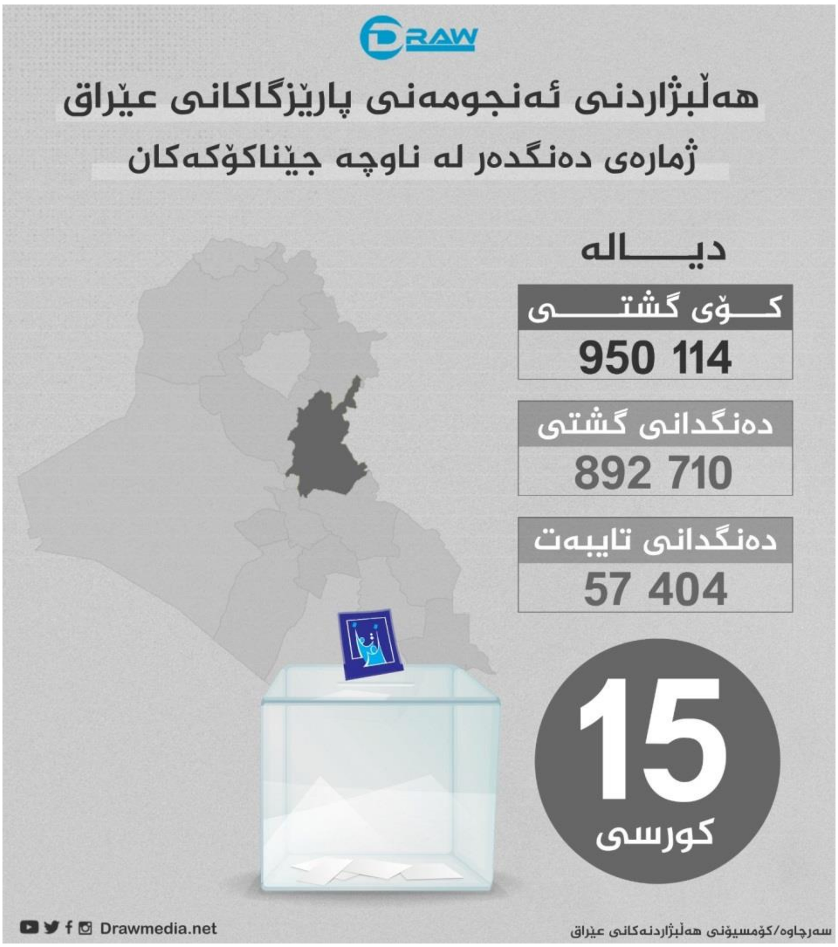

چارتی ژمارە (6)

3. هەڵبژاردنی ئەنجومەنی پارێزگای کەرکوک و ئەنجامەکانی

کەرکوک چەقی ململانێی لایەنە کوردییەکان لەناو خۆیانداو لەلایەکی تر چەقی ململانێی کوردبوو لەگەڵ هەردوو پێکهاتەی عەرەبو تورکمان. لە پارێزگاکەدا (870 هەزار و 920) کەس مافی دەنگدانیان هەبوو، کە (57 هەزار و 330) کەسیان لە چواچێوەی دەنگدانی تایبەت و (813 هەزارو 590) کەسیان لە چوارچێوەی دەنگدانی گشتیدا بوون.

(559 هەزار و 221) کەسیش بە رێژەی (64.21%) بەشداری هەڵبژاردنەکەیان کردووەو بە دروستی دەنگیان داوە.

کورد لەم پارێزگایەدا بە (5) لیست و هاوپەیمانی و (74) کاندیدەوە ڕکاربەری لە سەر (15) کورسی گشتی ئەنجومەنی پارێزگاکە کرد و (7) کورسی پارێزگاکەیان بەدەستهێنا، بە جۆرێک؛

1. هاوپەیمانی (کەرکوک هێزو ئیرادەمانە)، هاوپەیمانێتی نێوان یەکێتی نیشتمانی کوردستان و حزبی شیوعی کوردستان. (30) کاندیدیان هەبوو. (5) کورسی ئەنجومەنەکەیان بەدەستهێنا.
2. پارتی دیموکراتی کوردستان بە لیست بەشداری کردو لەگەڵ چەند هێزێکی دیکە (30) کاندیدیان هەبوو. (2) کورسی ئەنجومەنەکەیان بەدەستهێنا.
3. هاوپەیمانی (مەشخەڵی کەرکوک)، هاوپەیمانێتی نێوان یەکگرتوو ئیسلامی کوردستان و کۆمەڵی دادگەری کوردستان. (4) کاندیدیان هەبوو.
4. جوڵانەوەی نەوەی نوێ، بە لیستی سەربەخۆ بە (5) کاندیدەوە بەشداری کرد. (5) کاندیدیان هەبوو.

5. پارتی سۆسیال دیموکراتی کوردستان، بە لیستی سەربەخۆ بەشدار و (5) کاندید بەشداربوو.

هاوکات بزوتنەوەی گۆڕان، حزبی زەحمەتکێشانی کوردستان و بزووتنەوەی دیموکراتی کوردستان بایکۆتی هەڵبژاردنەکەیان کر، بەڵام داوایان لە هاوڵاتیان کرد بەشداری هەڵبژاردن بکەن. بۆ وردەکاری ئەنجامی هەڵبژاردنەکە لە پارێزگای کەرکوک بڕوانە خشتەکانی (3 و 4) و چارتەکانی ژمارە (7 بۆ 10)

خشتەی ژمارە (3)

ئەنجامی هەڵبژاردنی ئەنجومەنی پارێزگاکانی عێراق لە کەرکوک
لەسەر ئاستی لیست و کاندیدە سەرکەوتووەکان

ز	ناوی لیستەکان	ناوی کاندیدە سەرکەوتووەکان	ژمارەی دەنگی کاندید
1	کەرکوک هێز و ئیرادەمانە (یەکێتی و شیوعی)	نەشات شاهوێز خورشید	42,165
2		ڕێبوار تەها مستەفا	2,982
3		ئەحمەد فاتح مستەفا	12,268
4		هۆشیار هیجران نجمەدین	7,108
5		پەروین فاتح حەمید	5,842
6	التحالف العربي في كركوك	ڕاکان سەعید جبوری	38,686
7		ئەحمەد عەبدولواحید ئەمین	9,094
8		سەلوا ئەحمەد مەیدان	4,396
9	جبهة تركمان العراق الموحد	ئەحمەد ڕەمزی کەریم	19,993
10		سەوسەن عەبدولواحید شاکر	4,892
11	القياده	ڕەعد ساڵح جبوری	10,243
12		محەمەد ئیبراهیم حافز	8,666
13	پارتی دیموکراتی کوردستان	حەسەن مەجید ڕەشید	8,111
14		شۆخان حەسیب حوسێن	4,531
15	تحالف العروبة	زاهر ئەنوەر عاسی عوبەیدی	10,607
16	حركه بابليون	ئنجیل زیا شیبا بەرواری	209

خشتەی ژمارە (4)

ئەنجامی هەڵبژاردنی ئەنجومەنی پارێزگاکانی عێراق لە کەرکوک لەسەر ئاستی لیستە بەشداربووەکان

زنجیرە	ژمارەی کاندیدەکان	ناوی لیستەکان	دەنگی لیستەکان	ڕێژەی دەنگ	ژمارەی کورسی
1	30	کەرکوک هێز و ئیرادەمانە (یەکێتی و شیوعی)	157,649	28.2%	5
2	29	التحالف العربي في كركوك	102,558	18.3%	3
3	30	جبهة تركمان العراق الموحد	75,169	13.4%	2
4	29	القيادە	61,612	11.0%	2
5	30	پارتی دیموکراتی کوردستان	52,278	9.3%	2
6	30	تحالف العروبة	47,919	8.6%	1
7	5	نەوەی نوێ	25,910	4.6%	0
8	30	كركوكنا	22,701	4.1%	0
9	4	هاوپەیمانی مەشخەڵی کەرکوک (کۆمەڵ و یەکگرتوو)	6879	1.2%	0
10	1	حركه بابليون	1703	0.3%	1
11	1	امل بطرس قستنتين	1566	0.3%	0
12	1	تحالف اثراء	816	0.1%	0
13	1	اسماعيل يحيى	754	0.1%	0
14	1	تحالف حمورابي	519	0.1%	0
15	5	پارتی سۆسیالست دیموکراتی کورد	397	0.1%	0
16	7	تحالف مدني الديمقراطي	305	0.1%	0
17	9	حزب الثقة	250	0.0%	0
18	1	كرم رامز وسطين	236	0.0%	0
کۆ	244	18	559,221	100%	16
ئەوانەی مافی دەنگدانیان هەبووە		870,920	ڕێژەی بەشداری (دەنگی دروست)	64.21%	

چارتی ژمارە (7)

چارتی ژمارە (8)

چارتی ژماره (9)

چارتی ژمارە (10)

جیاوازی دەنگی لایەنەکان لە کەرکوک (2021 - 2023)				
لیست	2023	2021	جیاوازی	ڕێژە
یەکێتی	157,639	82286	+ 75,353	+ ٪92
پارتی	52,278	49538	+ 2,740	+ ٪6
نەوەی نوێ	25,910	25,391	+ 519	+ ٪2

لیستی سەرچاوەکان

سەرچاوە کوردییەکان

1. محەمەد رەئوف، خاکی دابڕێندراو- لێکۆڵینەوەیەکە سەبارەت بە ناوچە کورستانییەکانی دەرەوەی هەرێم، چاپی یەکەم 2017.

2. ئەحمەد عەزیز، ئاماری دانیشتوانی کەرکوک لە سەد ساڵی ڕابردودا، 2023/8/23، لاپەڕەی نوسەر لە تۆڕی کۆمەڵایەتی فەیس بوک؛
https://bitly.ws/ZBb5

3. فەرید ئەسەسەرد، سەرگوزشتەی یەکەم توێژینەوەی زانستی دەربارەی بەعەرەبکردنی کەرکوک، کوردستانی نوێ، 2023/5/28؛
https://bitly.ws/ZBbc

4. کەرکوک ناو، وردەکاری گۆڕانکارییەکانی یاسای هەڵبژاردن، (ڕاپۆرت)، 2023/5/11.
https://bitly.ws/ZBbk

5. هێمن بابان رەحیم، کۆمیسیۆنی هەڵبژاردنەکانی عێراق بۆ ڕووداو: 1-11-2023 بانگەشەی هەڵبژاردن دەستپێدەکات، (2023/10/29)؛
https://bitly.ws/ZLdX

6. درەو میدیا، کورد لە کەرکوک 40 هەزار دەنگ لەدەستدەدات، (ڕاپۆرت)، 2019/7/28؛
https://bitly.ws/ZBbt

7. درەو میدیا، لایەنە کوردیەکان بە جیا دەچێنە هەڵبژاردنی کەرکوکەوە، (ڕاپۆرت)، 2021/4/28؛
https://bitly.ws/ZBbA

8. درەو میدیا، حزبە کوردیەکان بەجیا دەچنە هەڵبژاردنی کەرکوکەوە، (ڕاپۆرت)، 2021/6/22؛
https://bitly.ws/ZBbD

9. درەو میدیا، هەڵبژاردنی ئەنجومەنی پارێزگاکانی عێراق (ڕاپۆرت)، 2023/6/22؛
https://bitly.ws/XXj9

10. درەو میدیا، بەشداری کورد لە هەڵبژاردنی ئەنجومەنی پارێزگای کەرکوک، 2023/7/26؛
https://bitly.ws/XZIC

11. درەو میدیا، کورد لە هاوکێشەی هەڵبژاردنی پارێزگاکانی عێراقدا، (ڕاپۆرت)، 2023/8/11؛
https://bitly.ws/ZBbK

12. درەو میدیا، پێشبینی لیستە کوردییەکان بۆ کورسییەکانی پارێزگای کەرکوک، (ڕاپۆرت)، 2023/12/16؛
https://bitly.ws/36rSs

13. درەو میدیا، پارێزگار چۆن هەڵدەبژێردرێت؟، (ڕاپۆرت)، 2023/12/05؛
https://bitly.ws/36rSE

14. لەیلا ئەحمەد، کورد لە سەلاحەدین؛ بە "پەرتەوازەیی"ـەوە شەڕی کورسییەک دەکات، (ڕاپۆرتی کەرکوک ناو)، 2023/10/12؛
https://bitly.ws/36rSP

سەرچاوە عەرەبییەکان

15. قانون رقم (4) لسنة 2023 "التعديل الثالث لقانون انتخابات مجلس النواب والمجالس المحافظات والاقضية رقم (12) لسنة 2018"،جريدة الوقائع العراقية، العدد 4718، 8/ايار/2023.

16. أ.م.د .رضا سالم داود، التحليل المكاني للانتخابات في المحافظة كركوك، مجلة العصر للعلوم الانسانية والاجتماع، عدد (5)، سبتمبر 2022.
17. خليل فضل عثمان، مأزق الانتخابات في سياق تحولات ديموغرافية: حالة انتخابات مجلس المحافظة في كركوك، مجلة سياسات عربية – العدد 26، 26 ايار 2017، ص 78-94.

18. المفوضية العليا المستقلة للانتخابات، نتائج انتخابات تشرين 2021 للدوائر الانتخابية في المحافظات العراقية؛
https://bitly.ws/ZBbV

19. المفوضية العليا المستقلة للانتخابات، "النتائج النهائية لأنتخابات مجالس المحافظات غير المنتظمة بإقليم 2023"؛
https://ihec.iq/29239-2/
20. المفوضية العليا المستقلة للانتخابات، نتائج انتخابات محافظة كركوك؛
https://bitly.ws/ZBcd

21. أحمد الدباغ، لم تجر فيها انتخابات محلية منذ 2005.. ما وضع كركوك العراقية في قانون الانتخابات الجديد؟ (الجزيرة)و 2023/4/3؛
https://bitly.ws/ZBch

22. محمد آلاجا، الانتخابات المحلية في العراق تسلط الضوء على محافظة كركوك المتعددة الإثنيات (امواج ميديا)، 8 سبتمبر 2023؛
https://bitly.ws/ZBck

23. الدكتور جبار قادر، التركيب الأثني لسكان كركوك، خلال قرن (1850 – 1958)؛
https://bitly.ws/ZBco

24. مركز المنصة للتنمية المستدامة، انتخابات مجالس المحافظات في العراق، تشرين الاول 2023، على الموقع؛
https://bitly.ws/XXiQ

25. كركوك ناو، دون اجراء الانتخابات تفاصيل زيادة مقاعد الحزب الديمقراطي الكوردستاني في مجلس محافظة كركوك، 2019/4/15؛
https://bitly.ws/ZBcs
26. كركوك ناو، التصويت بشرط لمواطني كركوك والنازحين.. التفاصيل الكاملة للتغييرات في قانون الانتخابات، 2023/5/17؛
https://bitly.ws/ZBcw

هاوپێچ

ئەنجامی هەڵبژاردنی ئەنجومەنی پارێزگاکانی (کەرکوک، نەینەوا، دیالە و سەلاحەدین) لە (2023/12/18)

داتاکانی کۆمسیۆنی سەربەخۆی هەڵبژاردنەکانی عێراق

المفوضية العليا المستقلة للانتخابات

دائرة العمليات وتكنولوجيا المعلومات / شعبة ادارة وتبويب النتائج

النتائج النهائية لانتخابات مجالس المحافظات غير المنتظمة بإقليم ٢٠٢٣

توزيع الفائزين في انتخابات مجالس المحافظات 2023

محافظة كركوك

المجموع الكلي للاصوات الصحيحة	559221
عدد مقاعد الرجال	11
عدد مقاعد النساء	4
عدد مقاعد المكونات	1
عدد المقاعد الكلي	16

ت	رقم الكيان	اسم الكيان	مجموع الأصوات	عدد المقاعد
1	142	كركوك قوتنا وارادتنا كه ر كوك هێز و ئیراده مانه	157649	5
2	122	التحالف العربي في كركوك	102558	3
3	109	جبهة تركمان العراق الموحد	75169	2
4	166	القيادة	61612	2
5	197	الحزب الديمقراطي الكوردستاني	52278	2
6	175	تحالف العروبة	47919	1
7	167	حراك الجيل الجديد	25910	0
8	136	كركوكنا	22701	0
9	163	تحالف معالم كركوك-هاوپه يمانى مه شخه لى كه ركوك	6879	0
10	164	حركة بابليون / مسيحي	1703	1
11	102	اميل بطرس قسطنطين ابراهيم اغا / مسيحي	1566	0
12	140	تحالف اثرا / مسيحي	816	0
13	193	اسماعيل يحيى عيسى دخيل القيسي	754	0
14	177	ائتلاف حمورابي / مسيحي	519	0
15	202	الحزب الاشتراكي الديمقراطي الكوردستاني	397	0
16	181	التحالف المدني الديمقراطي	305	0
17	191	حزب الثقة	250	0
18	154	كرم رامز وسطين ابلحد وسطين / مسيحي	236	0
		مجموع أصوات الأحزاب والائتلافات الفائزة	559221	16

المفوضية العليا المستقلة للانتخابات

دائرة العمليات وتكنولوجيا المعلومات / شعبة ادارة وتبويب النتائج

النتائج النهائية لانتخابات مجالس المحافظات غير المنتظمة بإقليم ٢٠٢٣

اسم المحافظة	رقم المحافظة	رقم الحزب	اسم الحزب	أصوات الحزب	رقم المرشح	اسم المرشح	الجنس	عدد الأصوات الكلي	حالة المرشح
كركوك	14	142	كركوك قوتنا وارادتنا كه ركوك هيَز و ئيراده مانه	157649	3	نشات شاهويز خورشيد علي	ذكر	42165	فائز
كركوك	14	142	كركوك قوتنا وارادتنا كه ركوك هيَز و ئيراده مانه	157649	1	ريبوار طه مصطفى احمد شيخاني	ذكر	29862	فائز
كركوك	14	142	كركوك قوتنا وارادتنا كه ركوك هيَز و ئيراده مانه	157649	2	احمد فاتح مصطفى احمد	ذكر	12268	فائز
كركوك	14	142	كركوك قوتنا وارادتنا كه ركوك هيَز و ئيراده مانه	157649	6	هوشيار هجران نجم الدين خليل كاكه ي	ذكر	7108	فائز
كركوك	14	142	كركوك قوتنا وارادتنا كه ركوك هيَز و ئيراده مانه	157649	12	بروين فاتح حميد عارف جباري	انثى	5842	فائز
كركوك	14	142	كركوك قوتنا وارادتنا كه ركوك هيَز و ئيراده مانه	157649	9	عبدالله ميرويس حسن ولي شيخاني	ذكر	4789	
كركوك	14	142	كركوك قوتنا وارادتنا كه ركوك هيَز و ئيراده مانه	157649	14	جنكيز عزالدين محمود ولي بيباني	ذكر	4560	
كركوك	14	142	كركوك قوتنا وارادتنا كه ركوك هيَز و ئيراده مانه	157649	20	جهان ابراهيم فارس سعيد زهنگهنه	انثى	4258	
كركوك	14	142	كركوك قوتنا وارادتنا كه ركوك هيَز و ئيراده مانه	157649	13	محمد حمدامين صادق احمد محمدامين	ذكر	3966	
كركوك	14	142	كركوك قوتنا وارادتنا كه ركوك هيَز و ئيراده مانه	157649	8	بيلان سيروان نجم رشيد شواني	انثى	3556	
كركوك	14	142	كركوك قوتنا وارادتنا كه ركوك هيَز و ئيراده مانه	157649	28	كانياو رمضان احمد حمه_علي	انثى	3504	
كركوك	14	142	كركوك قوتنا وارادتنا كه ركوك هيَز و ئيراده مانه	157649	17	بختيار حسن عبدالرحمن محمد زنكنه	ذكر	3025	
كركوك	14	142	كركوك قوتنا وارادتنا كه ركوك هيَز و ئيراده مانه	157649	5	عمر رضا مامو فتاح صالحي	ذكر	2839	
كركوك	14	142	كركوك قوتنا وارادتنا كه ركوك هيَز و ئيراده مانه	157649	29	فرهاد عمر كريم فتاح القلاجوغي	ذكر	2591	
كركوك	14	142	كركوك قوتنا وارادتنا كه ركوك هيَز و ئيراده مانه	157649	30	نركز قادر حكيم عبدالرحمن الصالحي	انثى	2512	
كركوك	14	142	كركوك قوتنا وارادتنا كه ركوك هيَز و ئيراده مانه	157649	27	حسن علي رفيق رشيد	ذكر	2400	
كركوك	14	142	كركوك قوتنا وارادتنا كه ركوك هيَز و ئيراده مانه	157649	22	اردلان اسماعيل بابة قادر خويندكاران	ذكر	2189	
كركوك	14	142	كركوك قوتنا وارادتنا كه ركوك هيَز و ئيراده مانه	157649	4	سميرة احمد حسن احمد جاف	انثى	2034	
كركوك	14	142	كركوك قوتنا وارادتنا كه ركوك هيَز و ئيراده مانه	157649	21	رزكار عبدالله لطيف عبدالله شواني	ذكر	1999	
كركوك	14	142	كركوك قوتنا وارادتنا كه ركوك هيَز و ئيراده مانه	157649	7	ديرين فايز ابراهيم سمين	ذكر	1716	
كركوك	14	142	كركوك قوتنا وارادتنا كه ركوك هيَز و ئيراده مانه	157649	19	رمضان محمد عبدالله عبدالرحمن الجباري	ذكر	1640	
كركوك	14	142	كركوك قوتنا وارادتنا كه ركوك هيَز و ئيراده مانه	157649	15	ازاد شريف فرج امين بابان	ذكر	1629	
كركوك	14	142	كركوك قوتنا وارادتنا كه ركوك هيَز و ئيراده مانه	157649	23	شاهو يونس فتاح عثمان روژبياني	ذكر	1516	
كركوك	14	142	كركوك قوتنا وارادتنا كه ركوك هيَز و ئيراده مانه	157649	18	بريار رافت احمد ياسين بريارشواني	ذكر	1434	
كركوك	14	142	كركوك قوتنا وارادتنا كه ركوك هيَز و ئيراده مانه	157649	11	جالاك احمد محمد شهوار الداودي	ذكر	1201	
كركوك	14	142	كركوك قوتنا وارادتنا كه ركوك هيَز و ئيراده مانه	157649	25	حازم اسماعيل حسين حمد الهموندي	ذكر	1026	
كركوك	14	142	كركوك قوتنا وارادتنا كه ركوك هيَز و ئيراده مانه	157649	26	بيشنك برهان رؤوف نجم الصالحي	ذكر	817	
كركوك	14	142	كركوك قوتنا وارادتنا كه ركوك هيَز و ئيراده مانه	157649	24	سوزان ابراهيم رمضان احمد د.سوزان	انثى	641	
كركوك	14	142	كركوك قوتنا وارادتنا كه ركوك هيَز و ئيراده مانه	157649	16	دنيا خالد عثمان قادر	انثى	510	
كركوك	14	142	كركوك قوتنا وارادتنا كه ركوك هيَز و ئيراده مانه	157649	10	عبدالجبار مصطفى فتاح احمد باخه وان	ذكر	166	
كركوك	14	122	التحالف العربي في كركوك	102558	1	راكان سعيد علي رضوان الجبوري	ذكر	38686	فائز
كركوك	14	122	التحالف العربي في كركوك	102558	7	احمد عبدالواحد امين قاسم الحمداني	ذكر	9094	فائز
كركوك	14	122	التحالف العربي في كركوك	102558	3	جشعم هلال صالح هزاع النعيمي	ذكر	7948	
كركوك	14	122	التحالف العربي في كركوك	102558	5	عدنان عبد حمد محمد الجبوري	ذكر	7273	
كركوك	14	122	التحالف العربي في كركوك	102558	8	سلوى احمد ميدان حسين المفرجي	انثى	4396	فائز
كركوك	14	122	التحالف العربي في كركوك	102558	30	عبود جمعة صالح عبدالله العبيدي	ذكر	4377	

المفوضية العليا المستقلة للانتخابات

دائرة العمليات وتكنولوجيا المعلومات / شعبة ادارة وتبويب النتائج

النتائج النهائية لانتخابات مجالس المحافظات غير المنتظمة بإقليم ٢٠٢٣

اسم المحافظة	رقم المحافظة	رقم الحزب	اسم الحزب	أصوات الحزب	رقم المرشح	اسم المرشح	الجنس	عدد الأصوات الكلي	حالة المرشح
كركوك	14	122	التحالف العربي في كركوك	102558	10	عمار علي محمود احمد الحمداني	ذكر	3613	
كركوك	14	122	التحالف العربي في كركوك	102558	2	برهان مزهر عاصي حسين العبيدي	ذكر	2798	
كركوك	14	122	التحالف العربي في كركوك	102558	6	اسماعيل احمد رجب طرفاوي الحديدي	ذكر	2778	
كركوك	14	122	التحالف العربي في كركوك	102558	18	قاصد فاضل عواد دويج الشمري	ذكر	2233	
كركوك	14	122	التحالف العربي في كركوك	102558	26	رعد محمد صالح حجي الجبوري	ذكر	2099	
كركوك	14	122	التحالف العربي في كركوك	102558	15	عدي عواد صبهان عواد الحمداني	ذكر	2035	
كركوك	14	122	التحالف العربي في كركوك	102558	19	احمد خلف طريد فرحان العزاوي	ذكر	1630	
كركوك	14	122	التحالف العربي في كركوك	102558	29	قحطان وطبان محمد عبدالله الجميلي	ذكر	1502	
كركوك	14	122	التحالف العربي في كركوك	102558	4	جمال عبدالله حسين عبد العبيدي	ذكر	1451	
كركوك	14	122	التحالف العربي في كركوك	102558	14	نوفل حمد صالح خلف اللهيبي	ذكر	1310	
كركوك	14	122	التحالف العربي في كركوك	102558	12	رؤى حسين خلف حسين الجبوري	انثى	1282	
كركوك	14	122	التحالف العربي في كركوك	102558	13	غضبان حسين غضبان خلف الجبوري	ذكر	1239	
كركوك	14	122	التحالف العربي في كركوك	102558	21	خالد جسام محمد سليمان العبيدي	ذكر	1028	
كركوك	14	122	التحالف العربي في كركوك	102558	27	وسام عليوي خلف مخلف العبيدي	ذكر	978	
كركوك	14	122	التحالف العربي في كركوك	102558	22	انتصار احمد محمد حسن الزبيدي	انثى	642	
كركوك	14	122	التحالف العربي في كركوك	102558	25	شهاب احمد محمد اسماعيل البياتي	ذكر	530	
كركوك	14	122	التحالف العربي في كركوك	102558	23	ضمياء احمد حسين احمد الجحيشي	انثى	396	
كركوك	14	122	التحالف العربي في كركوك	102558	11	عناد محمد صالح عبدالحليم الجبوري	ذكر	330	
كركوك	14	122	التحالف العربي في كركوك	102558	20	رمله حميد احمد جرجيس العبيدي	انثى	212	
كركوك	14	122	التحالف العربي في كركوك	102558	16	عذراء نجم عبد محمود العزي	انثى	120	
كركوك	14	122	التحالف العربي في كركوك	102558	28	وفاء تركان جواد كاظم الموسوي	انثى	63	
كركوك	14	122	التحالف العربي في كركوك	102558	9	فرحان حسين صالح علي الجبوري	ذكر	61	
كركوك	14	122	التحالف العربي في كركوك	102558	17	مسعود محمد مطلك حمود الجبوري	ذكر	34	
كركوك	14	109	جبهة تركمان العراق الموحد	75169	6	احمد رمزي كريم احمد نقيب	ذكر	19993	فائز
كركوك	14	109	جبهة تركمان العراق الموحد	75169	1	محمد سمعان كنعان يوسف القادري	ذكر	11037	
كركوك	14	109	جبهة تركمان العراق الموحد	75169	3	ماردين تحسين عبدالرحمن شريف كوك قايا	ذكر	8509	
كركوك	14	109	جبهة تركمان العراق الموحد	75169	18	عصام عباس مضراب زين العابدين الونداوي	ذكر	7095	
كركوك	14	109	جبهة تركمان العراق الموحد	75169	4	سوسن عبدالواحد شاكر جدوع	انثى	4892	فائز
كركوك	14	109	جبهة تركمان العراق الموحد	75169	5	زكي كمال حسين كاضم مرادلي	ذكر	4801	
كركوك	14	109	جبهة تركمان العراق الموحد	75169	13	مصطفى يوسر هادي جمعه البياتي	ذكر	2692	
كركوك	14	109	جبهة تركمان العراق الموحد	75169	9	اردم حسيب محمدعلي ولي كهيه	ذكر	2566	
كركوك	14	109	جبهة تركمان العراق الموحد	75169	21	تركيش عزالدين ولي سلمان كركوكلي	ذكر	1900	
كركوك	14	109	جبهة تركمان العراق الموحد	75169	23	مظاهر طه الله ويردي حيدر الساقي	ذكر	1531	
كركوك	14	109	جبهة تركمان العراق الموحد	75169	8	اردهان كمال خليل جمعه بياتلي	انثى	1461	
كركوك	14	109	جبهة تركمان العراق الموحد	75169	2	عزام مصطفى رسول ساقي البياتي	ذكر	1111	
كركوك	14	109	جبهة تركمان العراق الموحد	75169	27	وليد قادر اسماعيل عبدالرحمن بيرقدار	ذكر	568	

المفوضية العليا المستقلة للانتخابات

دائرة العمليات وتكنولوجيا المعلومات / شعبة ادارة وتبويب النتائج

النتائج النهائية لانتخابات مجالس المحافظات غير المنتظمة بإقليم ٢٠٢٣

اسم المحافظة	رقم المحافظة	رقم الحزب	اسم الحزب	أصوات الحزب	رقم المرشح	اسم المرشح	الجنس	عدد الأصوات الكلي	حالة المرشح
كركوك	14	109	جبهة تركمان العراق الموحد	75169	7	سامي عبدالعزيز سمين كوثر البياتي	ذكر	546	
كركوك	14	109	جبهة تركمان العراق الموحد	75169	20	حنان قاسم خورشيد رضا الرتجمان	انثى	383	
كركوك	14	109	جبهة تركمان العراق الموحد	75169	25	جمال عبدالوهاب ولي خليل البياتي	ذكر	350	
كركوك	14	109	جبهة تركمان العراق الموحد	75169	10	بايزيد فاتح شاكر كاظم دونمز	ذكر	312	
كركوك	14	109	جبهة تركمان العراق الموحد	75169	14	علي حسين بهاءالدين كامل التركي	ذكر	278	
كركوك	14	109	جبهة تركمان العراق الموحد	75169	22	فائق جميل علي جاسم قصاب	ذكر	253	
كركوك	14	109	جبهة تركمان العراق الموحد	75169	26	مهدي حميد امين محمد بزوك	ذكر	239	
كركوك	14	109	جبهة تركمان العراق الموحد	75169	17	ياسين حميد شفيق عبدالكريم افندي	ذكر	211	
كركوك	14	109	جبهة تركمان العراق الموحد	75169	15	صفوت صالح صابر صادق بنا	ذكر	189	
كركوك	14	109	جبهة تركمان العراق الموحد	75169	12	كلشان عبدالله قادر عزاو كروانجي	انثى	189	
كركوك	14	109	جبهة تركمان العراق الموحد	75169	19	زياد محمد مصطفى احمد قلاتي	ذكر	187	
كركوك	14	109	جبهة تركمان العراق الموحد	75169	11	ييلماز رضا رشيد احمد النجار	ذكر	184	
كركوك	14	109	جبهة تركمان العراق الموحد	75169	29	خالد محي الدين عبدالقادر خضر كتانه	ذكر	164	
كركوك	14	109	جبهة تركمان العراق الموحد	75169	16	ليلى فخرالدين سيف الدين فتاح هانجي	انثى	148	
كركوك	14	109	جبهة تركمان العراق الموحد	75169	30	احلام فخرالدين فتاح عباس علي_بغدادي	انثى	130	
كركوك	14	109	جبهة تركمان العراق الموحد	75169	28	نورهان علي عارف احمد جلبي	انثى	115	
كركوك	14	109	جبهة تركمان العراق الموحد	75169	24	اشل سهيل علي محمد عساف	انثى	67	
كركوك	14	166	القيادة	61612	3	رعد صالح حسين موسى الجبوري	ذكر	10243	فائز
كركوك	14	166	القيادة	61612	1	محمد ابراهيم حافظ هواش الصباحي	ذكر	8666	فائز
كركوك	14	166	القيادة	61612	7	محمد نصير سعدون مصطفى الجبوري	ذكر	6550	
كركوك	14	166	القيادة	61612	16	فلاح حسن صالح يوسف العزي	ذكر	4548	
كركوك	14	166	القيادة	61612	11	احمد صالح مطر ظاهر الجبوري	ذكر	4440	
كركوك	14	166	القيادة	61612	14	صلاح حسن سليم احمد الجبوري	ذكر	4426	
كركوك	14	166	القيادة	61612	6	صباح نصيف جاسم فياض الجبوري	ذكر	4031	
كركوك	14	166	القيادة	61612	27	حقي اسماعيل عبدالله خلف الجبوري	ذكر	2317	
كركوك	14	166	القيادة	61612	12	بيداء حمود درويش عبدالله الجبوري	انثى	1811	
كركوك	14	166	القيادة	61612	4	يمامة خلف يونس شلال الجبوري	انثى	1627	
كركوك	14	166	القيادة	61612	29	فرحان جاسم حسين محيميد السبعاوي	ذكر	1538	
كركوك	14	166	القيادة	61612	10	حسن محمد مزهر شاهين الشمري	ذكر	1390	
كركوك	14	166	القيادة	61612	30	تحرير احمد حسن كاكا العبيدي	انثى	1300	
كركوك	14	166	القيادة	61612	26	محمد جابر حسن محمد الجبوري	ذكر	1033	
كركوك	14	166	القيادة	61612	5	حسين علي سرهيد مطر العبيدي	ذكر	915	
كركوك	14	166	القيادة	61612	19	رياض احمد عطية جنوب الديري	ذكر	854	
كركوك	14	166	القيادة	61612	22	فارس محمد صالح منديل اللهيبي	ذكر	833	
كركوك	14	166	القيادة	61612	18	ابراهيم احمد صالح خلف النعيمي	ذكر	621	
كركوك	14	166	القيادة	61612	15	طوفان عبدالوهاب عواد علوان الحربي	ذكر	559	

المفوضية العليا المستقلة للانتخابات

دائرة العمليات وتكنولوجيا المعلومات / شعبة ادارة وتبويب النتائج

النتائج النهائية لانتخابات مجالس المحافظات غير المنتظمة بإقليم ٢٠٢٣

اسم المحافظة	رقم المحافظة	رقم الحزب	اسم الحزب	أصوات الحزب	رقم المرشح	اسم المرشح	الجنس	عدد الأصوات الكلي	حالة المرشح
كركوك	14	166	القيادة	61612	23	مجحم فهمي مصطفى عباس الجبوري	ذكر	555	
كركوك	14	166	القيادة	61612	17	غسان عبدالله خلف ابراهيم العزاوي	ذكر	552	
كركوك	14	166	القيادة	61612	13	ثامر حسن شحاذة خميس العبيدي	ذكر	455	
كركوك	14	166	القيادة	61612	20	خيرالله محمد غضيب حمد الجبوري	ذكر	302	
كركوك	14	166	القيادة	61612	8	مروة مصطفى عبدالله احمد السبعاوي	انثى	277	
كركوك	14	166	القيادة	61612	28	هبه حسيب حسين علاوي الطائي	انثى	243	
كركوك	14	166	القيادة	61612	9	طلال رفعت عثمان موسى الجبوري	ذكر	208	
كركوك	14	166	القيادة	61612	24	انتصار سلطان محمود سعيد العبيدي	انثى	113	
كركوك	14	166	القيادة	61612	21	شيماء صباح مظلوم عبطان الطائي	انثى	107	
كركوك	14	166	القيادة	61612	25	نجاح حسن ابراهيم محمد الطائي	انثى	30	
كركوك	14	197	الحزب الديمقراطي الكوردستاني	52278	1	حسن مجيد رشيد حسين الشيخاني	ذكر	8111	فائز
كركوك	14	197	الحزب الديمقراطي الكوردستاني	52278	22	زياد احمد محمد شريف اغا سوري	ذكر	6156	
كركوك	14	197	الحزب الديمقراطي الكوردستاني	52278	8	شوخان حسيب حسين عبدالله	انثى	4531	فائز
كركوك	14	197	الحزب الديمقراطي الكوردستاني	52278	10	محمد خورشيد محمد ابراهيم	ذكر	4365	
كركوك	14	197	الحزب الديمقراطي الكوردستاني	52278	6	دارا دلشاد بيروت عزيز مركي	ذكر	2748	
كركوك	14	197	الحزب الديمقراطي الكوردستاني	52278	23	هاشم محمدامين شاويس سعيد	ذكر	2530	
كركوك	14	197	الحزب الديمقراطي الكوردستاني	52278	12	ثاره زوو جبار علي واحد	انثى	2326	
كركوك	14	197	الحزب الديمقراطي الكوردستاني	52278	3	عدنان محمد حسين حسن	ذكر	1957	
كركوك	14	197	الحزب الديمقراطي الكوردستاني	52278	11	هشام حميد صديق توفيق	ذكر	1634	
كركوك	14	197	الحزب الديمقراطي الكوردستاني	52278	29	بيريفان امين احمد محي الدين زنكنه	انثى	1605	
كركوك	14	197	الحزب الديمقراطي الكوردستاني	52278	5	خالد مولود علي محمود	ذكر	1473	
كركوك	14	197	الحزب الديمقراطي الكوردستاني	52278	15	تنيا خيرالله عبدالله محي_الدين	ذكر	1448	
كركوك	14	197	الحزب الديمقراطي الكوردستاني	52278	25	هوراز محمد شكور توفيق	ذكر	1328	
كركوك	14	197	الحزب الديمقراطي الكوردستاني	52278	30	اهنك انور جبار محمد جباري	انثى	1119	
كركوك	14	197	الحزب الديمقراطي الكوردستاني	52278	24	تارا سامي محمدامين معروف صالحي	انثى	1046	
كركوك	14	197	الحزب الديمقراطي الكوردستاني	52278	18	ياور شكور ولي احمد	ذكر	1018	
كركوك	14	197	الحزب الديمقراطي الكوردستاني	52278	19	انس جمال محمد رشيد	ذكر	796	
كركوك	14	197	الحزب الديمقراطي الكوردستاني	52278	28	فيروز حسن صابر عبدالله الصالحي	انثى	748	
كركوك	14	197	الحزب الديمقراطي الكوردستاني	52278	4	اسماء حسن محمد امين	انثى	745	
كركوك	14	197	الحزب الديمقراطي الكوردستاني	52278	7	سلام عزيز اسماعيل عزيز	ذكر	725	
كركوك	14	197	الحزب الديمقراطي الكوردستاني	52278	13	سامي غفور محمد ياديكار منمي	ذكر	580	
كركوك	14	197	الحزب الديمقراطي الكوردستاني	52278	27	علي ناظم مجيد عارف	ذكر	468	
كركوك	14	197	الحزب الديمقراطي الكوردستاني	52278	26	هيمن موفق طاهر خورشيد يونس	ذكر	422	
كركوك	14	197	الحزب الديمقراطي الكوردستاني	52278	20	سرى هاشم محمد صادق النعيمي	انثى	352	
كركوك	14	197	الحزب الديمقراطي الكوردستاني	52278	9	اكو سليمان طاهر سعيد صالحي	ذكر	302	
كركوك	14	197	الحزب الديمقراطي الكوردستاني	52278	2	مسعود برويز عبلوش روستم	ذكر	266	

المفوضية العليا المستقلة للانتخابات

دائرة العمليات وتكنولوجيا المعلومات / شعبة ادارة وتبويب النتائج

النتائج النهائية لانتخابات مجالس المحافظات غير المنتظمة بإقليم ٢٠٢٣

اسم المحافظة	رقم المحافظة	رقم الحزب	اسم الحزب	أصوات الحزب	رقم المرشح	اسم المرشح	الجنس	عدد الأصوات الكلي	حالة المرشح
كركوك	14	167	حراك الجيل الجديد	25910	4	امينة فاضل صالح محمود	انثى	476	
كركوك	14	167	حراك الجيل الجديد	25910	3	مصطفى حسين رفيق لطف_الله	ذكر	453	
كركوك	14	167	حراك الجيل الجديد	25910	5	اشتي هدايت بشارة امين	انثى	305	
كركوك	14	136	كركوكنا	22701	7	حبيب سمين ديدار البشيري	ذكر	3262	
كركوك	14	136	كركوكنا	22701	1	مجتبى محمد مهدي امين البياتي	ذكر	3153	
كركوك	14	136	كركوكنا	22701	26	علي قاسم محمد حسين الامرلي	ذكر	2917	
كركوك	14	136	كركوكنا	22701	2	عامر عبد اسماعيل خلف السعيدي	ذكر	2894	
كركوك	14	136	كركوكنا	22701	5	مصطفى محمد نوري علي الرحيمي	ذكر	2824	
كركوك	14	136	كركوكنا	22701	10	عدنان يوسف كنعان محمد اوجشلي	ذكر	1587	
كركوك	14	136	كركوكنا	22701	19	احمد جاسم محمد اسماعيل البو اسحق	ذكر	789	
كركوك	14	136	كركوكنا	22701	27	سرتيب رشيد علي مردان زنكنه	ذكر	571	
كركوك	14	136	كركوكنا	22701	25	ابراهيم نجف احمد خورشيد حمزلي	ذكر	490	
كركوك	14	136	كركوكنا	22701	4	غسان حسين علي محمد البياتي	ذكر	459	
كركوك	14	136	كركوكنا	22701	30	عبدالله محمد علي خليفه المحمداوي	ذكر	449	
كركوك	14	136	كركوكنا	22701	29	تيمور عمر امين لطيف الكريمي	ذكر	364	
كركوك	14	136	كركوكنا	22701	6	عمر خليل احمد سليمان الجبوري	ذكر	359	
كركوك	14	136	كركوكنا	22701	14	سوسن محمد بكر محمد نعيمي	انثى	310	
كركوك	14	136	كركوكنا	22701	11	حسن حسين حسن قمبر	ذكر	305	
كركوك	14	136	كركوكنا	22701	8	عبير عادل محمد حسين الطائي	انثى	214	
كركوك	14	136	كركوكنا	22701	15	صبحي خليل ابراهيم علي الجبوري	ذكر	206	
كركوك	14	136	كركوكنا	22701	3	محمد علي جميل محمد جواد التميمي	ذكر	159	
كركوك	14	136	كركوكنا	22701	13	واثق ياسين محمد عزاوي الجبوري	ذكر	149	
كركوك	14	136	كركوكنا	22701	24	ايهان اكبر علي حسن البشيري	انثى	126	
كركوك	14	136	كركوكنا	22701	17	علي عباس قلندر شهباز علي	ذكر	116	
كركوك	14	136	كركوكنا	22701	18	علي خليل غائب صفر الجليلي	ذكر	104	
كركوك	14	136	كركوكنا	22701	16	الاء عباس حسن حسين التميمي	انثى	102	
كركوك	14	136	كركوكنا	22701	20	نجلاء خضير حسين فرحان السعيدي	انثى	97	
كركوك	14	136	كركوكنا	22701	23	بشرى حكيم توفيق محمود البياتي	انثى	64	
كركوك	14	136	كركوكنا	22701	22	محمود محمد فؤاد محمود الكوباني	ذكر	39	
كركوك	14	136	كركوكنا	22701	28	بيان فريق حمه جان محمود	انثى	29	
كركوك	14	136	كركوكنا	22701	12	زينب بيرام جاسم حسن البياتي	انثى	20	
كركوك	14	136	كركوكنا	22701	9	محمد حسيب محمدعلي ولي الكهية	ذكر	10	
كركوك	14	136	كركوكنا	22701	21	شاهين اكرام جعفر سعدالله البياتي	ذكر	3	
كركوك	14	163	تحالف معالم كركوك-هاوبه يماني مه شخه لى كه ركوك	6879	2	فرحان غريب خضر رسول لك	ذكر	3166	
كركوك	14	163	تحالف معالم كركوك-هاوبه يماني مه شخه لى كه ركوك	6879	1	يوسف احمد عبدالقادر عثمان	ذكر	2872	
كركوك	14	163	تحالف معالم كركوك-هاوبه يماني مه شخه لى كه ركوك	6879	3	طالب حميد محمدسعيد محمدصالح	ذكر	75	

المفوضية العليا المستقلة للانتخابات

دائرة العمليات وتكنولوجيا المعلومات / شعبة ادارة وتبويب النتائج

النتائج النهائية لانتخابات مجالس المحافظات غير المنتظمة بإقليم ٢٠٢٣

اسم المحافظة	رقم المحافظة	رقم الحزب	اسم الحزب	أصوات الحزب	رقم المرشح	اسم المرشح	الجنس	عدد الأصوات الكلي	حالة المرشح
كركوك	14	163	تحالف معالم كركوك-هاويه يماني مه شخه لى كه ركوك	6879	4	نرمين عمر محمدصالح محمد شوان	انثى	14	
كركوك	14	164	حركة بابليون	1703	1	انجيل زيا شيبا زيا البرواري	انثى	209	فائز
كركوك	14	102	اميل بطرس قسطنطين ابراهيم اغا	1566	1	اميل بطرس قسطنطين ابراهيم اغا	ذكر	158	
كركوك	14	140	تحالف اثرا	816	1	ولنتينا وليم يوسف جلو يوسف	انثى	143	
كركوك	14	193	اسماعيل يحيى عيسى دخيل القيسي	754	1	اسماعيل يحيى عيسى دخيل القيسي	ذكر	40	
كركوك	14	177	ائتلاف حمورابي	519	1	لؤي عادل يوسف بطرس القس روفائيل	ذكر	46	
كركوك	14	202	الحزب الاشتراكي الديمقراطي الكوردستاني	397	1	عدنان عبدالله محمد جمعه	ذكر	142	
كركوك	14	202	الحزب الاشتراكي الديمقراطي الكوردستاني	397	2	ريباز محمد عبدالكريم عبدالواحد	ذكر	70	
كركوك	14	202	الحزب الاشتراكي الديمقراطي الكوردستاني	397	3	هردي حسين حسن ابراهيم	ذكر	19	
كركوك	14	202	الحزب الاشتراكي الديمقراطي الكوردستاني	397	5	زانا حسين عباس شريف	ذكر	4	
كركوك	14	202	الحزب الاشتراكي الديمقراطي الكوردستاني	397	4	نشتيمان صابر كريم فتاح	انثى	2	
كركوك	14	181	التحالف المدني الديمقراطي	305	6	امل قاسم احمد حسن الجليلي	انثى	78	
كركوك	14	181	التحالف المدني الديمقراطي	305	1	عماد احمد سعيد مجيد الداودي	ذكر	46	
كركوك	14	181	التحالف المدني الديمقراطي	305	4	سيران بهاءالدين احمد محمد البرزنجي	انثى	22	
كركوك	14	181	التحالف المدني الديمقراطي	305	2	شكر محمود حسين باقي البياتي	ذكر	18	
كركوك	14	181	التحالف المدني الديمقراطي	305	8	ايهان محمد احمد خلف جليلي	انثى	11	
كركوك	14	181	التحالف المدني الديمقراطي	305	3	اسو احمد عثمان امين زنكنه	ذكر	4	
كركوك	14	181	التحالف المدني الديمقراطي	305	7	بلال هادي اسماعيل محمد النعيمي	ذكر	0	
كركوك	14	191	حزب الثقة	250	2	زياد محمود رمضان عطيه الحمداني	ذكر	51	
كركوك	14	191	حزب الثقة	250	5	خميس عطية خضر سليمان الجبوري	ذكر	36	
كركوك	14	191	حزب الثقة	250	6	احمد صالح جدوع شبعان الحمداني	ذكر	29	
كركوك	14	191	حزب الثقة	250	8	فاتن فتحي شاكر صالح الطائي	انثى	22	
كركوك	14	191	حزب الثقة	250	3	هاني رشيد حسن خشان الجميلي	ذكر	9	
كركوك	14	191	حزب الثقة	250	9	زياد زكاع حاتم طه الراوي	ذكر	4	
كركوك	14	191	حزب الثقة	250	10	زينب نجدت محمدشاكر فتاح الافندي	انثى	2	
كركوك	14	191	حزب الثقة	250	4	فرح هاشم حسين عبدالرضا الاسدي	انثى	1	
كركوك	14	191	حزب الثقة	250	7	يونس عيدان سلطان مخلف الجبوري	ذكر	1	
كركوك	14	154	كرم رامز وسطين ابلحد وسطين	236	1	كرم رامز وسطين ابلحد وسطين	ذكر	10	

توزيع الفائزين في انتخابات مجالس المحافظات 2023
محافظة نينوى

المجموع الكلي للاصوات الصحيحة	906294
عدد مقاعد الرجال	19
عدد مقاعد النساء	7
عدد مقاعد المكونات	3
عدد المقاعد الكلي	29

ت	رقم الكيان	اسم الكيان	مجموع الأصوات	عدد المقاعد
1	222	نينوى لأهلها	148769	5
2	197	الحزب الديمقراطي الكوردستاني	141052	4
3	126	تحالف العقد الوطني	87391	3
4	185	السيادة	75074	2
5	227	تحالف تقدم الوطني /تقدم	74188	2
6	219	الحسم الوطني	61662	2
7	205	تحالف الحدباء الوطني	61364	2
8	224	الهوية الوطنية	54791	2
9	134	اتحاد اهل نينوى	50606	2
10	146	تحالف عزم العراق /عزم	46648	1
11	235	الحزب الوطني للتجديد	43657	1
12	145	محمد عارف يوسف قمبر الشبكي / شبكي	14440	1
13	186	عيدان شيفان شرو سليمان سليمان / ايزيدي	6582	1
14	115	حركة بابليون / مسيحي	6195	1
15	106	الحركة الايزيدية من اجل الإصلاح والتقدم / أيزيدي	5188	0
16	201	تيار احرار الشبك / شبكي	5041	0
17	152	ائتلاف حمورابي / مسيحي	4132	0
18	210	حزب الايزيدي الديمقراطي / ايزيدي	3159	0
19	203	تحالف قيم المدني	2929	0
20	213	انور ناظم عباس احمد ملا محمد / شبكي	2837	0
21	161	حزب التقدم الايزيدي / ايزيدي	2538	0
22	160	مشعل عزيز حسين علي اغا / شبكي	1528	0
23	132	تحالف اثرا / مسيحي	1332	0
24	194	سمام حنين محمود احمد القدو / شبكي	1022	0
25	202	الحزب الاشتراكي الديمقراطي الكوردستاني	967	0
26	117	حازم سرحان حسين سرحان السرحان	879	0
27	208	تجمع العراق الجديد	735	0
28	234	خليل ذنون جهاد احمد الجاسم	694	0
29	196	رياض قريو حنا ميخا قريو / مسيحي	490	0
30	170	تحالف الضمير العراقي	404	0
		مجموع أصوات الأحزاب والائتلافات الفائزة	906294	29

المفوضية العليا المستقلة للانتخابات
دائرة العمليات وتكنولوجيا المعلومات / شعبة ادارة وتبويب النتائج

النتائج النهائية لانتخابات مجالس المحافظات غير المنتظمة بإقليم ٢٠٢٣

توزيع الفائزين في انتخابات مجالس المحافظات 2023
محافظة ديالى

المجموع الكلي للاصوات الصحيحة	443176
عدد مقاعد الرجال	11
عدد مقاعد النساء	4
عدد مقاعد المكونات	0
عدد المقاعد الكلي	15

ت	رقم الكيان	اسم الكيان	مجموع الأصوات	عدد المقاعد
1	199	تحالف ديالتنا الوطني	107554	4
2	227	تحالف تقدم الوطني /تقدم	79934	3
3	185	السيادة	73890	3
4	121	استحقاق ديالى	44195	2
5	146	تحالف عزم العراق /عزم	44061	1
6	150	ائتلاف الأساس العراقي	29961	1
7	120	الاتحاد الوطني الكوردستاني	28648	1
8	153	ثابتون	15359	0
9	197	الحزب الديمقراطي الكوردستاني	7790	0
10	101	اشراقة كانون	4284	0
11	147	تحالف القوى المدنية	4051	0
12	218	انبثـــــاق	1255	0
13	203	تحالف قيم المدني	839	0
14	209	صدام حسين عبدالكريم حسين القريشي	493	0
15	214	حزب الداعي	439	0
16	202	الحزب الاشتراكي الديمقراطي الكوردستاني	423	0
		مجموع أصوات الأحزاب والائتلافات الفائزة	443176	15

المفوضية العليا المستقلة للانتخابات
دائرة العمليات وتكنولوجيا المعلومات / شعبة ادارة وتبويب النتائج

النتائج النهائية لانتخابات مجالس المحافظات غير المنتظمة بإقليم ٢٠٢٣

توزيع الفائزين في انتخابات مجالس المحافظات 2023

محافظة صلاح الدين

المجموع الكلي للاصوات الصحيحة	423706
عدد مقاعد الرجال	11
عدد مقاعد النساء	4
عدد مقاعد المكونات	0
عدد المقاعد الكلي	15

ت	رقم الكيان	اسم الكيان	مجموع الأصوات	عدد المقاعد
1	226	الجماهير الوطنية	132100	5
2	171	تحالف الاطار الوطني	71574	2
3	131	العزم المدني	64270	2
4	227	تحالف تقدم الوطني /تقدم	51158	2
5	185	السيادة	49824	2
6	219	الحسم الوطني	43337	2
7	191	حزب الثقة	4397	0
8	184	تحالف الرئاسة	4053	0
9	170	تحالف الضمير العراقي	1610	0
10	172	احمد كامل علي زيدان الناصري	999	0
11	228	مدار	384	0
		مجموع أصوات الأحزاب والائتلافات الفائزة	423706	15